

**UCHWAŁA NR XXXVI/345/21
RADY GMINY IŁAWA**

z dnia 22 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022.**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1119), art. 10 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.) Rada Gminy Iława uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się Diagnozę Problemów Społecznych Gminy Iława w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 2 do tej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Iława.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Roman Piotrkowski

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXVI/345/21
Rady Gminy Iława
z dnia 22 grudnia 2021 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Iława na rok 2022

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań na terenie gminy Iława. Gminny program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 1119). Zgodnie z treścią tej ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu; działalność wychowawczą i informacyjną; ograniczanie dostępności do alkoholu; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.) oraz działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

W programie uwzględniono cele operacyjne zawarte Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025.

Działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz profilaktyką i terapią narkomanii zawarte w niniejszym Programie są działaniami długofalowymi. Realizacja kolejnego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nie odbiegająca w swej treści i formie od poprzednich, warunkując w dużym stopniu skuteczność podejmowanych działań.

II. Źródła i zasady finansowania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

1. Źródłem finansowania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z tzw. „małpek”
2. Źródłem finansowania zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii są środki finansowe budżetu gminy.
3. Zasady finansowania zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określa preliminarz wydatków.

III. Dane dotyczące gminy i działalności Komisji w 2021 roku

Gmina Iława liczy **12 874** mieszkańców (dane na 25.11.2021 r.). Na jej terenie sprzedaż i podawanie alkoholu prowadzona jest w **60** punktach w tym (dane na 25.11.2021 roku):

- w **43** punktach detalicznych,
- w **17** punktach gastronomicznych

W detalu sprzedaż napojów alkoholowych prowadzi:

- do 4,5 % alkoholu i piwo - **43** punktów
- od 4,5 % do 18 % alkoholu z wyjątkiem piwa - **39** punktów
- powyżej 18% alkoholu - **40** punktów

W gastronomii sprzedaż napojów alkoholowych prowadzi:

- do 4,5 % alkoholu i piwo - **17** punktów
- od 4,5 % do 18 % alkoholu z wyjątkiem piwa - **6** punktów
- powyżej 18% alkoholu - **5** punktów

W 2021 roku wydano:

Detal

- na sprzedaż do 4,5 % alkoholu i piwo - **5** zezwoleń
- na sprzedaż od 4,5 % do 18 % alkoholu z wyjątkiem piwa - **4** zezwolenia
- na sprzedaż powyżej 18% alkoholu - **4** zezwolenia

Gastronomia

- na sprzedaż do 4,5 % alkoholu i piwo - **1** zezwolenie
- na sprzedaż od 4,5 % do 18 % alkoholu z wyjątkiem piwa - **1** zezwolenie
- na sprzedaż powyżej 18% alkoholu – **1** zezwolenie

Średnio na jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada **215** mieszkańców gminy.

W okresie od 1.01.2021 roku do 31.12.2021 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła 12 posiedzeń. Psycholog, terapeuta i radca prawny udzielili **46** porad osobom z problemem alkoholowym, uzależnionych, współuzależnionych, z rodzin dotkniętych przemocą (dane 30.11.2021r.) Wobec **17 osób** wystąpiono z wnioskiem do Sadu Rejonowego w Iławie o zastosowanie leczenia odwykowego. Na badanie do biegłych sądowych **skierowano 16 osób** w celu ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu. Na terenie gminy Iława nie ma placówek leczenia odwykowego. Osoby uzależnione kierowane są do Poradni Uzależnień i Współuzależnień w Iławie.

IV. Diagnoza Problemów uzależnień na terenie Gminy Iława

Diagnoza problemów uzależnień i innych problemów społecznych Gminy Iława przygotowana została przez Krajowy Ośrodek Administracji z Krakowa na podstawie przeprowadzonych badań w okresie od lipca 2021 roku do końca października 2021 roku i przedstawiona w publikacji „Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Iława”. Badania zostały zrealizowane przy użyciu techniki PAPI (wywiad realizowany przy użyciu papierowej ankiety wśród sprzedawców alkoholu z terenu Gminy Iława). Dodatkowo, ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju wykorzystano także technikę CAWI (ankieta zostaje wypełniona w formie elektronicznej) ankieta ta została umieszczona na stronie Gminy Iława, profilu społecznościowym Gminy Iława oraz Placówki Wsparcia Dziennego Gminy Iława. Ankieta on-line była wypełniana przez mieszkańców Gminy, oraz za pośrednictwem szkół na terenie Gminy także z uczniami.

Powstała diagnoza ma na celu ustalenie skali zagrożeń i problemów społecznych, w tym przede wszystkim problemów uzależnień, przemocy szkolnej, rówieśniczej i innych zagrożeń jakie występują w Gminie Iława, a także próbą ukazania metod by je rozwiązać, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na samorząd gminny.

V. Cele, zadania i działania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Iławie na rok 2022

Cel strategiczny

<p style="text-align: center;">Przeciwdziałanie problemom alkoholowym i narkomanii oraz zapobieganie powstawaniu zagrożeń społecznych na terenie Gminy Iława</p>

Cele i zadania szczegółowe:

Celem gminnego programu jest kształtowanie polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i zapobiegania powstawaniu zagrożeń społecznych, a w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu i używania narkotyków, promowanie zdrowego stylu życia,
- działalność wychowawcza i informacyjna,
- leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od alkoholu i środków odurzających,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu oraz używania narkotyków i ich usuwanie,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

Program zakłada kontynuowanie zadań z lat ubiegłych takich jak:

- promowanie trzeźwości oraz wspieranie postaw abstynenckich,
- tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia (miejsc do uprawiania sportu, zabawy i wypoczynku, świetlic środowiskowych, placówek wsparcia dziennego),
- zapewnienia dzieciom i młodzieży dostępu do programów edukacyjnych i profilaktycznych promujących wartościowy i zdrowy styl życia oraz uczących umiejętności potrzebnych do życia bez alkoholu i narkotyków,
- organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- rozwijanie profilaktyki rodzinnej i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

ZADANIA DO REALIZACJI

Zadanie pierwsze:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

Cel zadania: Leczenie i rehabilitacja osób uzależnionych od alkoholu

1. Ułatwienie osobom uzależnionym od alkoholu udziału w programach terapeutycznych.
2. Organizowanie kontaktów osób uzależnionych i współuzależnionych z Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Oddziałem Odwykowym Szpitala Powiatowego w Iławie.
3. Zorganizowanie i finansowanie punktu konsultacyjnego w ramach prac Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych, dotkniętych przemocą w rodzinie – m.in. finansowanie konsultacji terapeutycznych.
4. Kontynuowanie prac Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii mających na celu:
 - spotkania z osobami uzależnionymi i motywowanie ich do podjęcia leczenia,
 - podjęcie czynności zmierzających do orzekania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu,
 - ścisłą współpracę z Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy Powiatowym Szpitalu im. Władysława Biegańskiego w Iławie.
5. Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, narkomanii i przemocą w rodzinie. Finansowanie szkoleń osób pracujących z osobami uzależnionym oraz sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie, m.in.: policjantów, pracowników socjalnych, lekarzy pierwszego kontaktu, nauczycieli, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6. Współpraca Placówki Wsparcia Dziennego Gminy Iława, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iławie, pracowników służby zdrowia, pedagogów szkolnych, Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Iławie, Oddziału Lecznictwa Odwykowego, Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym grup roboczych, w celu udzielania pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym, członkom ich rodzin oraz ofiarom przemocy w rodzinie.

Zadanie drugie

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Cel zadania: Zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie.

1. Wspieranie działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:
 - zwiększenie skuteczności interwencji prawno-administracyjnych wobec przemocy w rodzinie,
 - dalsze uściślanie współpracy członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Wsparcia Dziennego Gminy Iława, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iławie, sądu, policji, pedagogów szkolnych, Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia, Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - pomoc w umieszczaniu ofiar przemocy w ośrodkach interwencji kryzysowej.
2. Finansowanie świetlic środowiskowych Placówki Wsparcia Dziennego Gminy Iława w tym kosztów związanych z:
 - wynagradzaniem wychowawców pracujących w świetlicach,
 - dożywianiem dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach w świetlicach środowiskowych prowadzonych przez Placówkę Wsparcia Dziennego Gminy Iława,
 - doposażaniem Placówki Wsparcia Dziennego Gminy Iława.
3. Finansowanie działań mających na celu organizowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy Iława, w tym:
 - półkolonii dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych, dysfunkcyjnych, zagrożonych patologią, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych jako elementu oddziaływań profilaktycznych, w tym pozalekcyjnych zajęć sportowo- relaksacyjnych organizowanych przez szkoły gminne, grup młodzieżowych działających przy klubach sportowych,

Zadanie trzecie

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno – edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Cel zadania: 1. Zmniejszenie ilości nowych przypadków uzależnień.

2. Działalność wychowawcza i informacyjna.

1. Prowadzenie na terenie szkół gminy Iława programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji, w szczególności abstynencji dziecka.
3. Finansowanie inicjatyw o treściach związanych z profilaktyką uzależnień przeznaczonych dla mieszkańców gminy Iława w szczególności dla dzieci i młodzieży szkolnej.
4. Finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą organizowanych dla nauczycieli, pedagogów szkolnych i psychologów, asystentów rodziny i pracowników socjalnych zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz trenerów prowadzących na terenie gminy zajęcia sportowe dla dzieci.
5. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych dla osób i instytucji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i osób uzależnionych.

Zadanie czwarte

Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.

Cel zadania: Zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym

1. Weryfikacja obowiązujących uchwał w zakresie obrotu napojami alkoholowymi, opracowywanie wniosków dotyczących ich zmian i przekazywanie uwag Radzie Gminy w Iławie.
2. Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności z uchwałami Rady Gminy.
3. Systematyczna kontrola przestrzegania przepisów dotyczących obrotu napojami alkoholowymi:
 - kontrola wytypowanych punktów sprzedaży i analiza jej wyników,
 - podejmowanie interwencji w stosunku do podmiotów łamiących istniejące przepisy,
 - przekazywanie Wójtowi Gminy wniosków wynikających z kontroli.
4. Organizowanie, finansowanie szkoleń dla właścicieli i osób zatrudnionych w punktach sprzedaży alkoholu.

Zadanie piąte.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych pomagających w rozwiązywaniu problemów alkoholowych i uzależnień oraz promujących zdrowy styl życia.

Cel zadania: Tworzenie bazy materialnej, merytorycznej i organizacyjnej dla realizacji programów rozwiązywania problemów alkoholowych.

1. Dofinansowywanie lokalnych imprez rozrywkowych, kulturalnych i sportowych jako alternatywnych form spędzania czasu wolnego, promujących zdrowy styl życia organizowanych przez instytucje kulturalno – oświatowe, kluby sportowe i stowarzyszenia.
2. Współpraca oraz wspomaganie działalności instytucji na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu lądowym i na wodzie.
3. Dopuszczenie placówek oświatowych, bibliotek oraz ośrodków zdrowia w materiały dotyczące profilaktyki uzależnień.

Iława, dnia 1 grudnia 2021 r.

Opracowała:
Kamila Gurowska

PRELIMINARZ

Wydatków związanych z realizacją gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii na 2022 rok

WYNAGRODZENIA	49 927,00 zł
➤ Sekretarza Komisji	5 791,00 zł
➤ Telefon komórkowy	960,00 zł
➤ członków komisji	29 493,00 zł
➤ specjalistów w punktach konsultacyjnych	12 960,00 zł
➤ kontrole punktów sprzedaży	723,00 zł
OPINIE BIEGŁYCH	13 500,00 zł
➤ opinie biegłych sądowych	10 000,00 zł
➤ opłaty sądowe	2 000,00 zł
➤ opłaty pocztowe	1 500,00 zł
SZKOLENIA	
➤ szkolenie różnych grup zawodowych i członków komisji z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii	2 010,00 zł
PROFILAKTYKA I DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA	20 300,00 zł
➤ logopeda, psycholog, socjoterapeuta	7 400,00 zł
➤ zajęcia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi dla seniorów	2 500,00 zł
➤ telefon zaufania	10 400,00 zł
ORGANIZACJA CZASU WOLNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY	128 606,00 zł
➤ wynagrodzenia osób prowadzących zajęcia związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych m.in. w Placówkach Wsparcia Dziennego i doposażenie w/w placówek	69 256,00 zł
➤ dożywianie dzieci biorących udział w zajęciach prowadzonych przez PWD	35 520,00 zł
➤ zajęcia rekreacyjno – sportowe dla dzieci i młodzieży, w tym; - pozalekcyjne spotkania sportowe uczniów szkół z terenu gminy Iława, - działalność grup młodzieżowych przy klubach sportowych	13 830,00 zł
➤ dofinansowanie obozów, półkolonii, festynów rodzinnych i innych zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży	10 000,00 zł

**WSPOMAGANIE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI, STOWARZYSZEŃ I OSÓB
FIZYCZNYCH**

➤ zakup materiałów informacyjno- edukacyjnych **2 000,00 zł**

**DODATKOWE ŚRODKI NA PRZECIWDZIAŁANIA NEGATYWNYM SKUTKOM
SPOŻYWANIA ALKOHOLU (z tytułu tzw. małpek)**

➤ programy rekomendowane przez PARPA - szkolenie dla realizatorów **24 300,00 zł**
i wdrożenie

Koszt realizacji programu 240 643,00 zł

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXXVI/345/21
Rady Gminy Iława
z dnia 22 grudnia 2021 r.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY IŁAWA

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	2
1.1	Cele i ogólne założenia badania	2
1.2	Problematyka badania	4
2.	METODOLOGIA BADANIA	6
2.1	Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	6
2.2	Dobór próby	7
2.3	Narzędzia badawcze	8
3.	BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY IŁAWA	9
3.1	Struktura badanej próby	9
3.2	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	11
3.3	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	19
3.4	Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców	23
4.	BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE GMINY IŁAWA	33
4.1	Struktura badanej próby	33
4.2	Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	34
4.3	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	43
4.4	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	51
5.	BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE GMINY IŁAWA.....	59
5.1	Struktura badanej grupy	59
5.2	Problem uzależnień w Gminie Iława z perspektywy sprzedawców alkoholu.....	60
6.	WNIOSKI I REKOMENDACJE	67

1. WPROWADZENIE

1.1 Cele i ogólne założenia badania

Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne oraz społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku doprowadziły do przeobrażeń niemal w każdej dziedzinie życia społecznego przyczyniając się do powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- ✓ problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- ✓ wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- ✓ jest zjawiskiem możliwym do przewyciężenia,
- ✓ można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

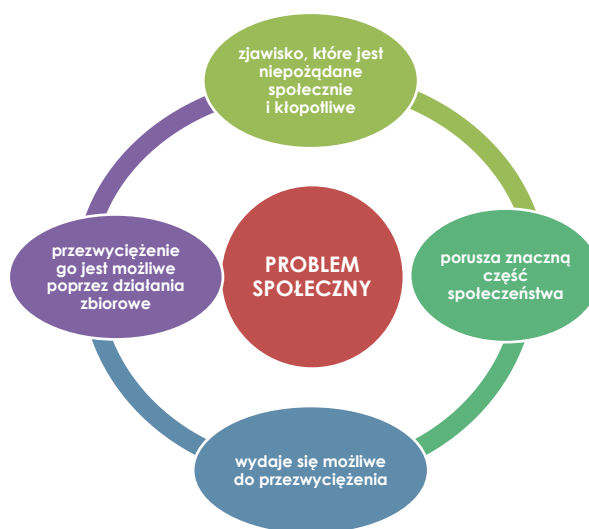
Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji. Diagnoza społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Iława ma na celu ukazanie skali problemów społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień i problemu przemocy,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków,
- ✓ zidentyfikowania problemów uzależnień i problemu przemocy wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców).

1.2 Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania i dopalacze)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁴, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizmu)** – który jest nałogiem wywołanym przez dwa podstawowe, wzajemnie oddziałujące na siebie uzależnienia: farmakologiczne uzależnienie od nikotyny (związane z koniecznością utrzymania odpowiednich jej stężeń w surowicy krwi) oraz uzależnienie behawioralne (złożone, zależące od czynników psychologicznych, środowiskowych, kulturowych i społecznych). Zespół uzależnienia jest zaburzeniem zdrowotnym i charakteryzują go specyficzne objawy, które zostały opisane w Klasyfikacji Chorób Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10, gdzie wyodrębniono kategorię F-17: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu⁵. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności nikotyny dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców.
- ✓ **Problemu przemocy** - ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem, „przemocy w rodzinie”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję

³ T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.

⁴ Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r. „O przeciwdziałaniu narkomanii”, (Dz.U. 2020 poz. 2050).

⁵ Źródło: <http://morawica.com.pl/nikotylna> (dostęp 29.10.2021).

zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”⁶. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”⁷. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

- ✓ **Problemu przemocy rówieśniczej** – zwana także mobbingiem lub dręczeniem jest zjawiskiem powszechnym w środowisku szkolnym. Są to wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji⁸.

⁶ Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, (Dz.U. 2021 poz. 1249).

⁷J. Polanowski, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

⁸ Źródło: <http://zobaczjestem.pl/przemoc-rowiesnicza-przemoc-rowiesnicza/> (dostęp: 29.10.2021 r.).

2. METODOLOGIA BADANIA

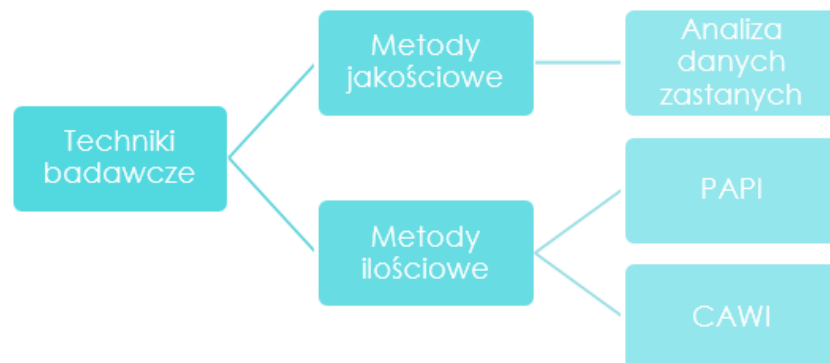
2.1 Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

Istotą badania, było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców względem wybranych problemów społecznych: alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie trzech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców, w tym sprzedawców sprzedających i podających napoje alkoholowe oraz uczniów siedmiu szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Iława. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk. Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Iława rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców. Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Gminy Iława za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Iława. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość. W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania, a w szkołach uzyskano za każdym razem zgodę dyrektora placówki na przeprowadzenie badań.

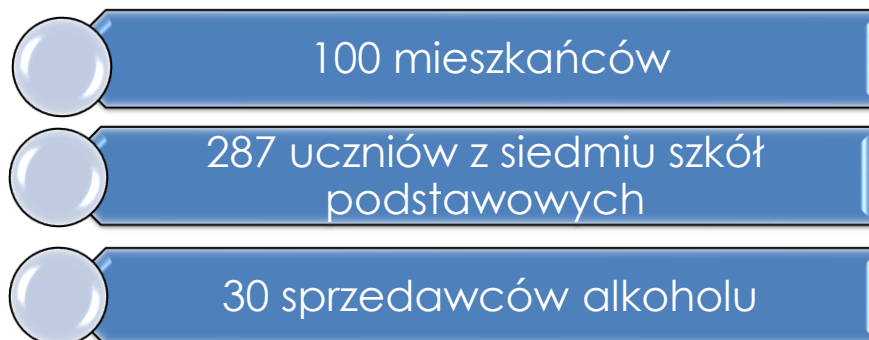
Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych

występujących na terenie Gminy Iława, między innymi poprzez zdiagnozowanie problemów i oczekiwań zgłaszanych przez dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzież.

2.2 Dobór próby

Badania zostały przeprowadzone w miesiącach sierpień – listopad 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 417 osób (100 mieszkańców, 287 uczniów z siedmiu szkół podstawowych oraz 30 sprzedawców alkoholu). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

Szkoły biorące udział w badaniu:

- Szkoła Podstawowa im. mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala" w Gałdowie,
- Szkoła Podstawowa w Gromotach,
- Szkoła Podstawowa we Franciszkowie,
- Szkoła Podstawowa w Lasecznie,
- Szkoła Podstawowa im. Michała Lengowskiego w Rudzienicach,
- Zespół Szkolno- Przedszkolny w Wikielcu,
- Szkoła Podstawowa im. Twórców Literatury Dziecięcej w Ząbrowie.

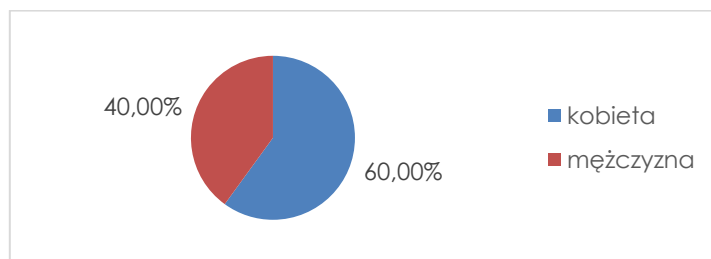
2.3 Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY IŁAWA

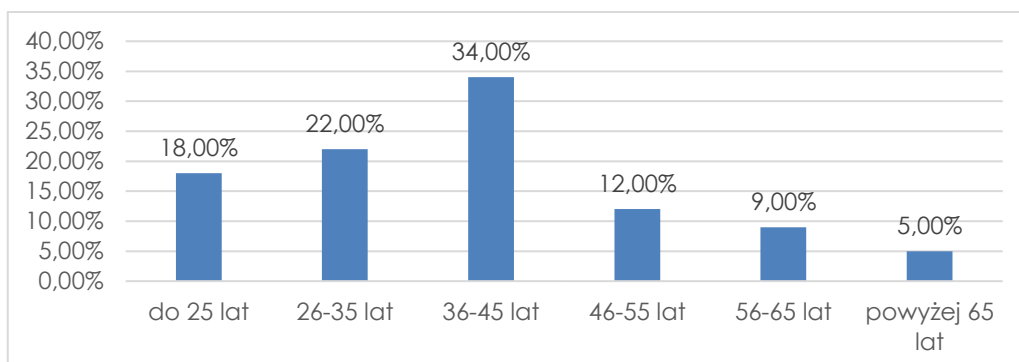
3.1 Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Iława wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców 60,00% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 40,00% mężczyźni.

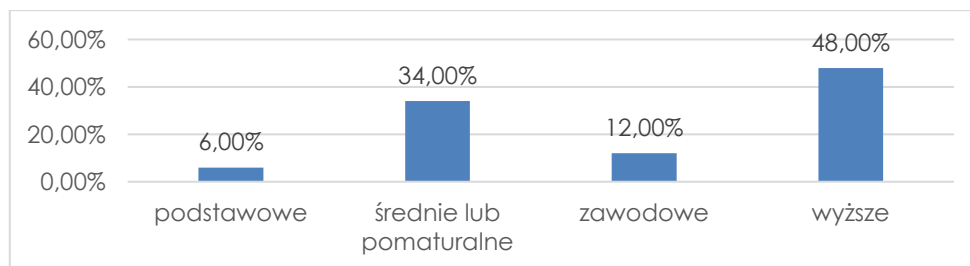
Wykres 1 Płeć.

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (34,00%) oraz 26-35 lat (22,00%). 18,00% ankietowanej grupy stanowiły osoby do 25 roku życia, następnie w wieku od 46 do 55 lat było 12,00% respondentów, w wieku między 56, a 65 lat - 9,00% oraz powyżej 65 lat - 5,00%.

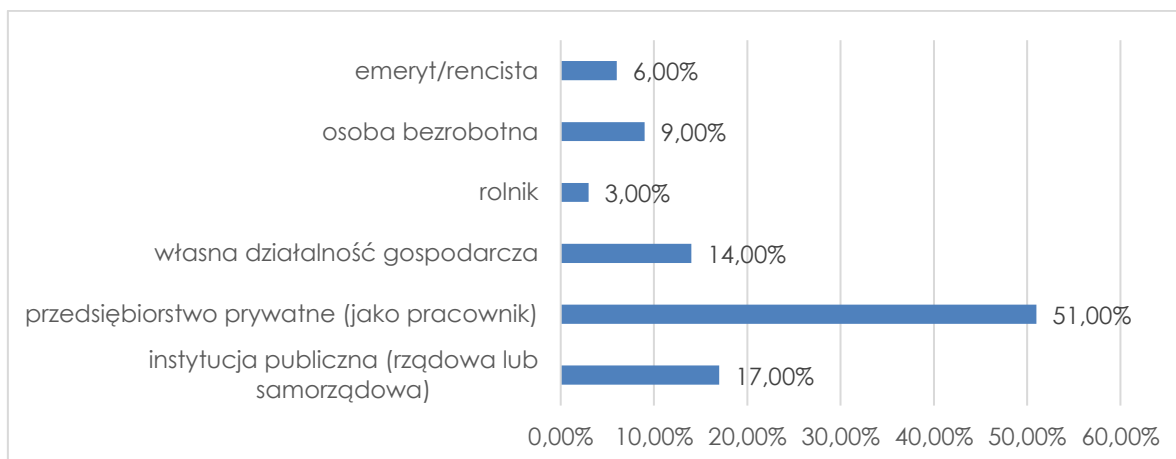
Wykres 2 Wiek.

48,00% ankietowanych posiada wykształcenie wyższe, a 34,00% wykształcenie średnie lub pomaturalne, natomiast 12,00% mieszkańców twierdzi, że ma wykształcenie zawodowe. Kolejne 6,00% osób ma wykształcenie podstawowe.

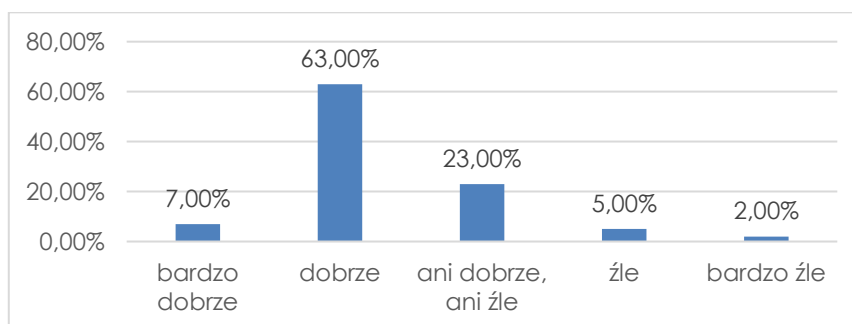
Wykres 3 Wykształcenie.

51,00% ankietowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 17,00% osób pracuje w instytucjach publicznych, kolejne 14,00% respondentów prowadzi własną działalność gospodarczą. Dodatkowo 9,00% to osoby bezrobotne, 6,00% to emeryci bądź renciści, a 6,00% - rolnicy.

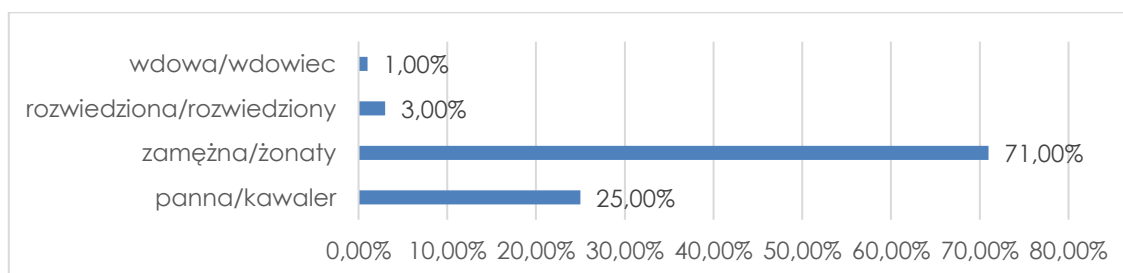
Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

70,00% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną, w tym: 7,00% ankietowanych udzieliło odpowiedzi: „bardzo dobrze”, 63,00% „dobrze”, natomiast 23,00% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Swoją sytuację jako złą lub bardzo złą deklaruje łącznie 7,00% badanej społeczności.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

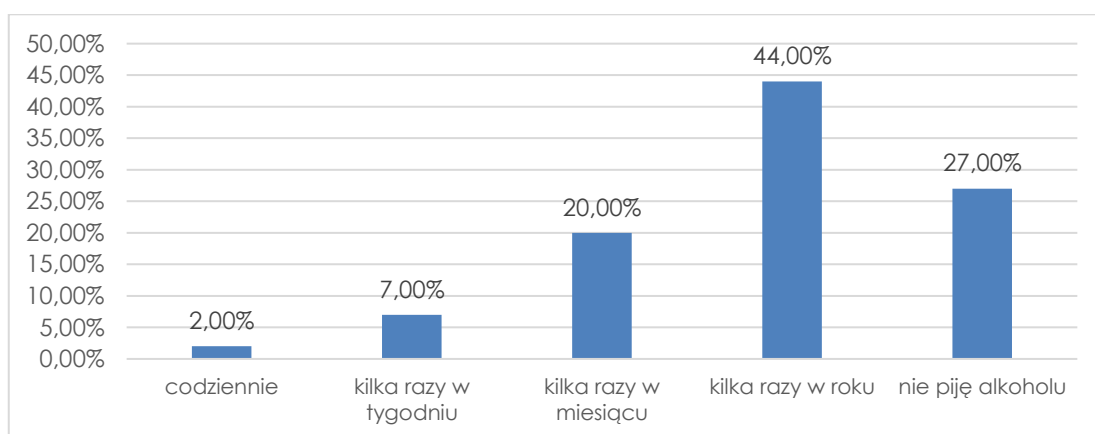
Większość badanych mieszkańców to osoby zamężne/żonate (71,00%). Respondenci stanu wolnego stanowili 25,00% badanej społeczności, 3,00% to osoby rozwiedzione, natomiast 1,00% badanych to wdowa/wdowiec.

Wykres 6 Stan cywilny.

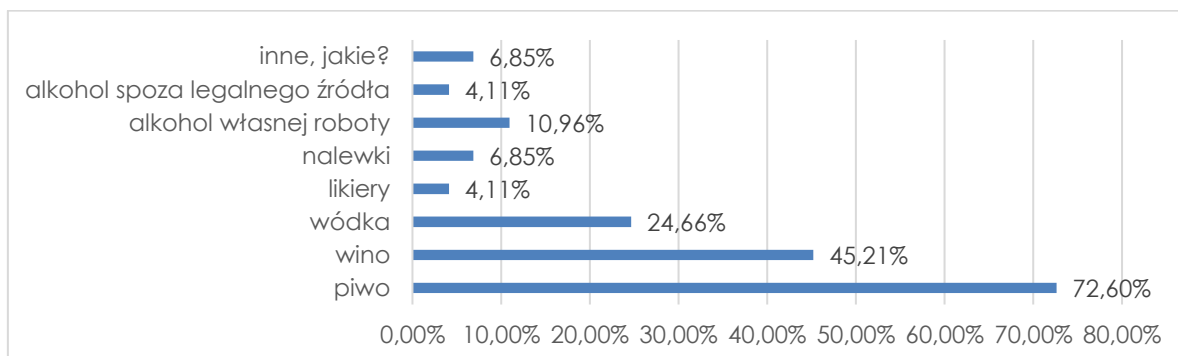
3.2 Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszym diagnozowanym problemem społecznym w Gminie Iława, był problem alkoholowy oraz nikotynowy. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądane przez niemal każdą jednostkę. Dla jednych doskonałym sposobem będzie aktywny wypoczynek, natomiast inni z kolei będą próbować odmiennych sposobów, pozwalających na doświadczanie błyskawicznych stanów relaksacji, dowartościowania, niekiedy zapomnienia. Do środków pozwalających na osiągnięcie tychże stanów należy m.in.: alkohol. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu i tytoniu. Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często piją alkohol. 2,00% respondentów przyznało, że spożywa alkohol codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (7,00%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 20,00% osób, a 44,00% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 27,00% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie istnieje lecz w małym stopniu.

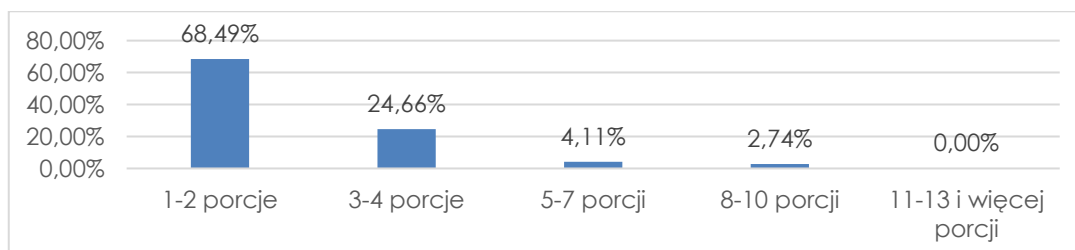
Wykres 7 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (72,60%), wino (45,21%), wódkę (24,66%), alkohol własnej roboty (10,96%). Dodatkowo na pytanie „inne, jakie?” (6,85%) mieszkańcy wymieniali whisky.

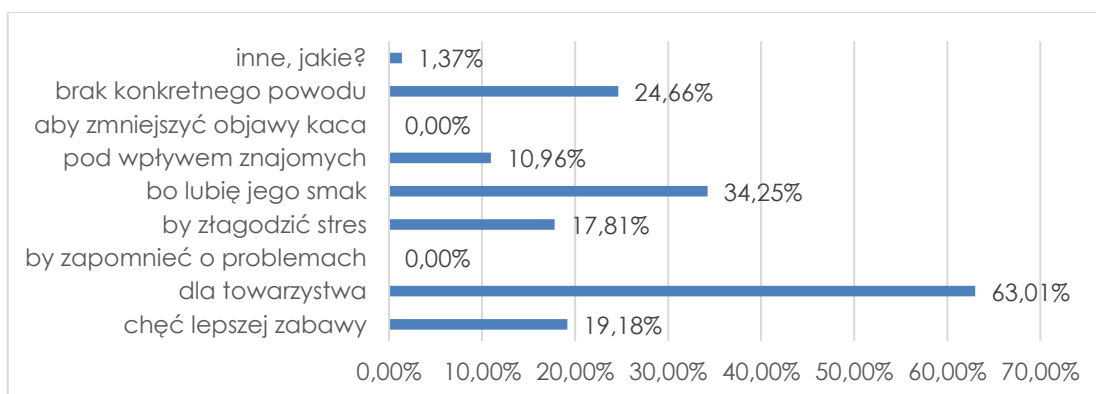
Wykres 8 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Następnie 68,49% ankietowanych poproszonych o oszacowanie ile porcji alkoholu spożywają w ciągu dnia, w którym go piją wskazało, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 24,66% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 4,11% osób. Natomiast 2,74% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu.

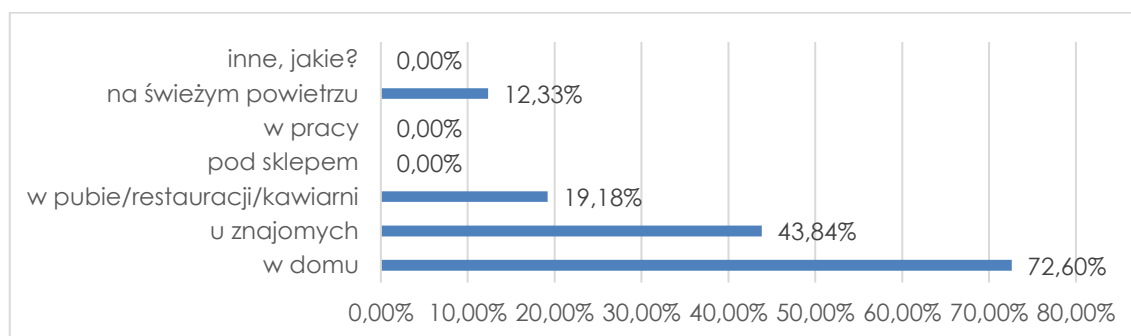
Wykres 9 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Badani mieszkańcy, którzy wskazali, że piją alkohol sięgają po niego najczęściej: dla towarzystwa (63,01%), bo lubią jego smak (34,25%) oraz z braku konkretnego powodu (24,66%). Dodatkowo na pytanie „inne, jakie?” (1,37%) ankietowani napisali: „okazjonalnie”.

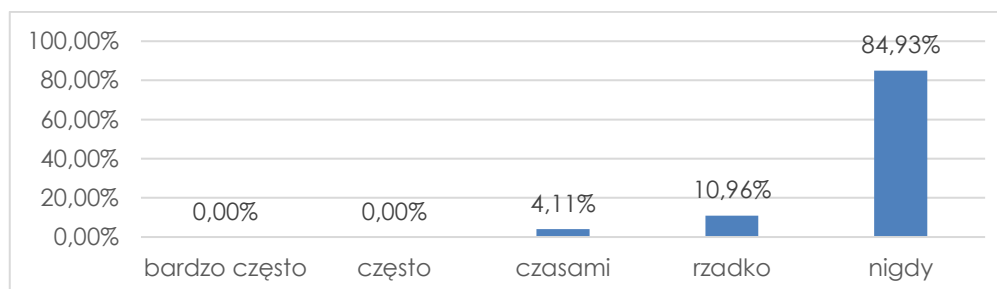
Wykres 10 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

Można zauważyć, że badani dorośli mieszkańcy najczęściej spożywają alkohol w domu (72,60%), u znajomych (43,84%), rzadziej w pubie/restauracji/kawiarni (19,18%) oraz na świeżym powietrzu (12,33%).

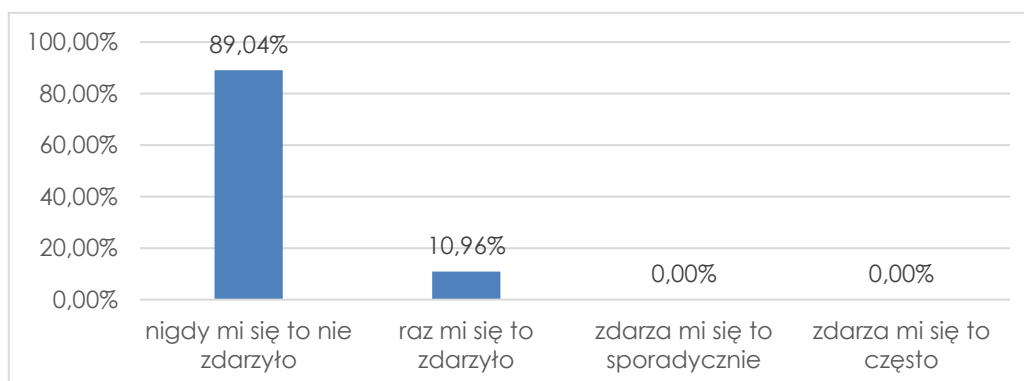
Wykres 11 Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

Następnie mieszkańcy zostali zapytani, czy zdarzyło im się kiedykolwiek wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. 84,93% ankietowanych przyznało, że nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu. Jednak 10,96% wskazało na odpowiedź „rzadko”, a 4,11% „czasami”.

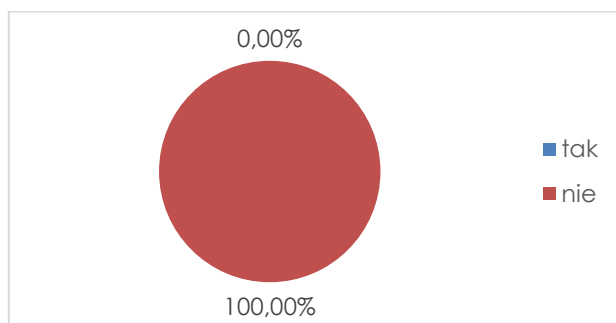
Wykres 12 Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Problem jazdy pod wpływem alkoholu to kolejna analizowana kwestia. 10,96% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu, następnie 89,04% osób ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

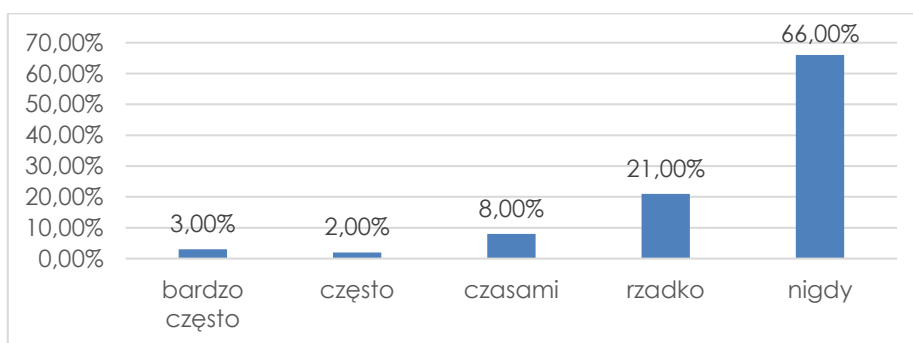
Wykres 13 Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Ponadto 100,00% respondentów nigdy nie miało do czynienia z Policją podczas zatrzymania za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

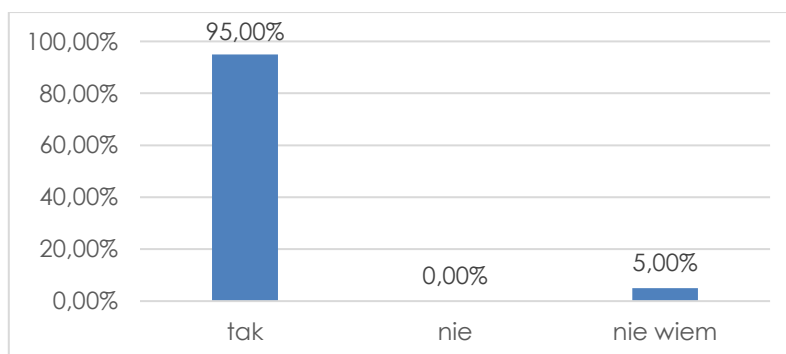
Wykres 14 Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Respondenci nie tylko sami wsiadają za kierownicę pod wpływem alkoholu, ale również niektórym osobom zdarzyło się być świadkami takiej sytuacji. Aż 34,00% spośród wszystkich badanych mieszkańców przyznało, że było świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu w tym 21,00% respondentów przyznało, że widuje takie sytuacje, rzadko, 8,00% - czasami, 2,00% - często oraz 3,00% - bardzo często.

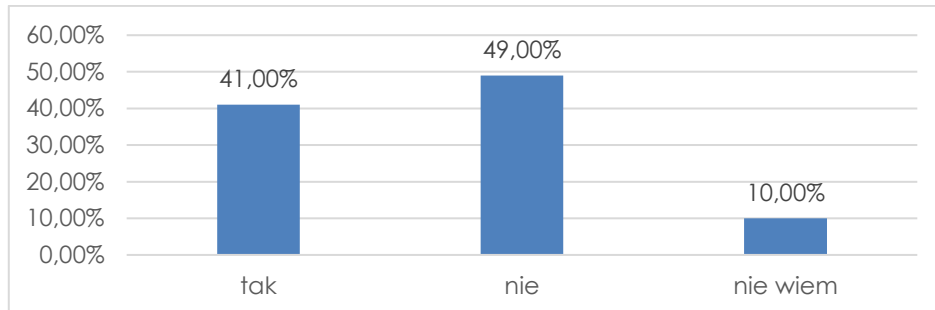
Wykres 15 Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

Dobłą wiadomością jest fakt, iż 95,00% ankietowanych mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka, a 5,00% osób nie ma zdania na ten temat.

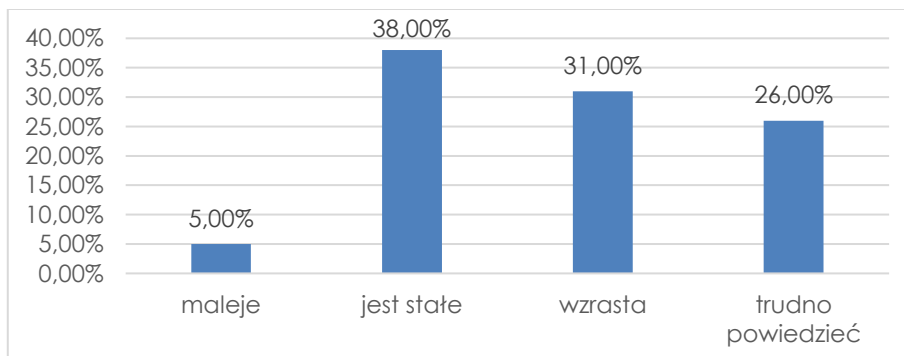
Wykres 16 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Ankietowani mieszkańcy zapytani o to, czy widują kobiety w ciąży, które spożywają alkohol na terenie Gminy Iława stwierdzili w większości (49,00%), że takie sytuacje się nie zdarzają. 41,00% osób twierdzi, że widywało kobiety w ciąży, w takich sytuacjach. Pozostałe 10,00% nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na zadane pytanie.

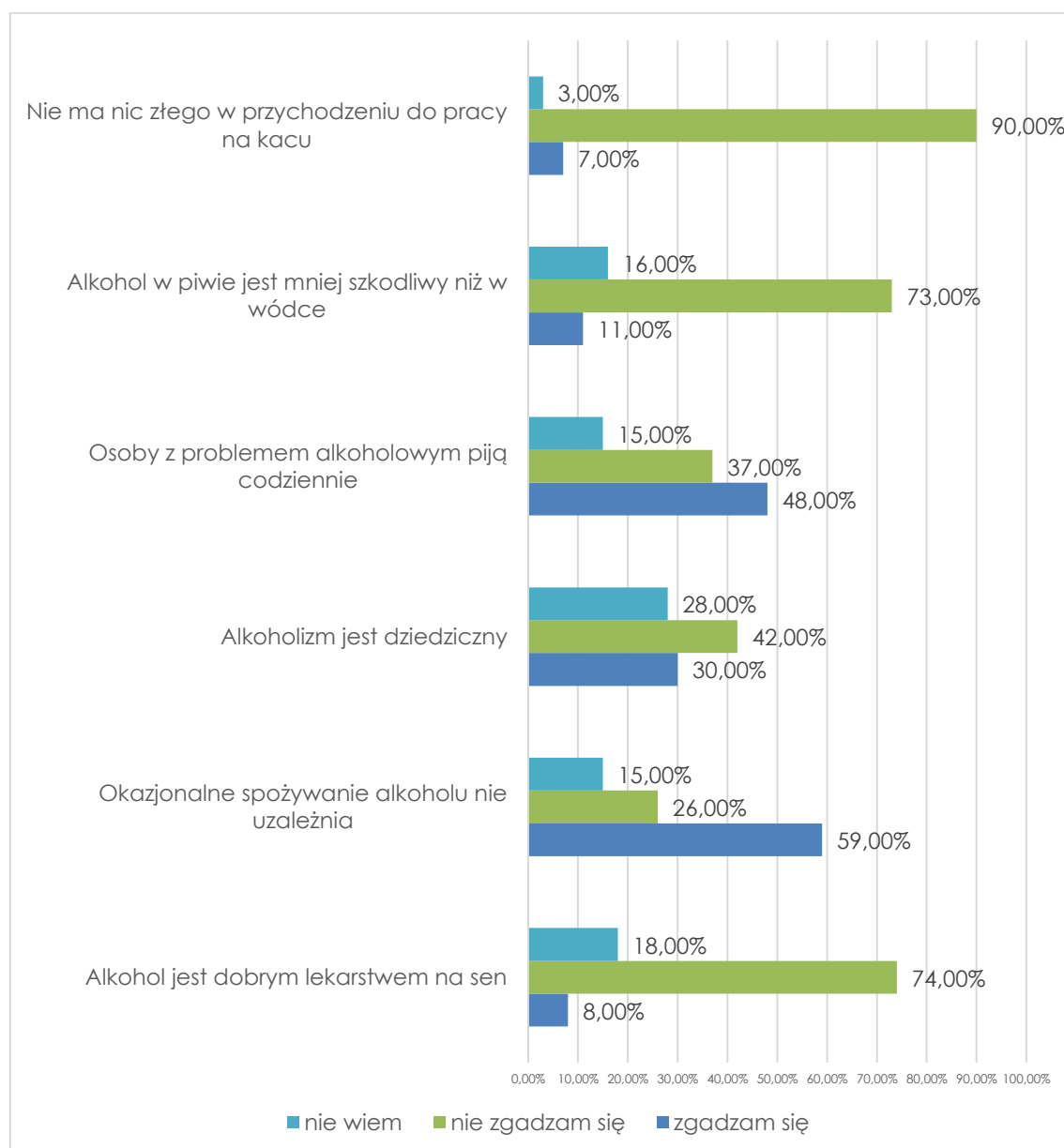
Wykres 17 Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Jeśli chodzi o skalę spożycia alkoholu w Gminie Iława, to 31,00% mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu w ich opinii wzrasta. 38,00% ankietowanych stwierdziło, że spożycie alkoholu ich zdaniem jest stałe, zaś 5,00%, że maleje. 26,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

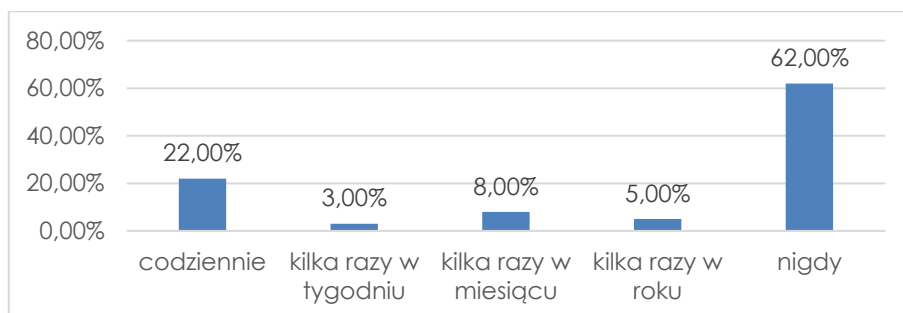
Wykres 18 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?

Mieszkańcy zostali poproszeni o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. 90,00% respondentów nie zgadza się z faktem, że **nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy „na kacu”**, następnie według 73,00% osób **alkohol w piwie nie jest mniej szkodliwy niż w wódce**, kolejno 48,00% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, iż **osoby z problemem alkoholowym piją codziennie**. Dodatkowo według 30,00% badanych **alkoholizm jest dziedziczny**, a 59,00% respondentów twierdzi, że **okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia**. 74,00% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **alkohol jest dobrym lekarstwem na sen**.

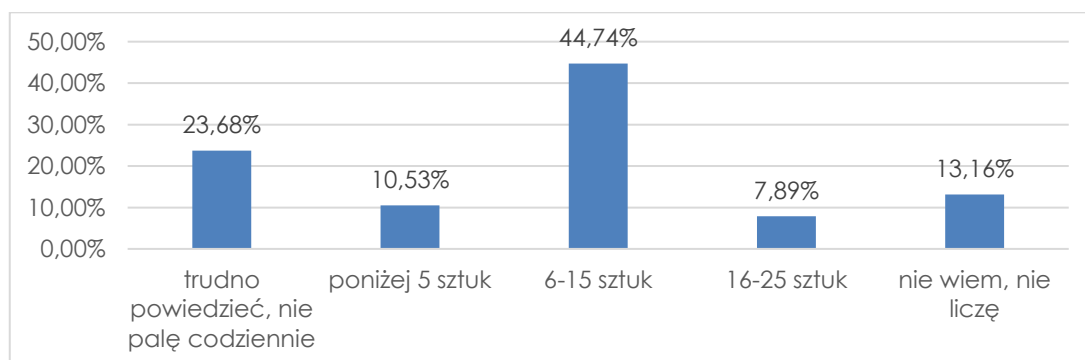
Wykres 19 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

Niestety dosyć często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest palenie papierosów, dlatego też kolejna część ankiety miała na celu zbadanie zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy Iława. Mieszkańcy zostali zapytani jak często palą papierosy. 62,00% ankietowanych nigdy nie paliło, natomiast 22,00% pali codziennie. Dodatkowo 8,00% osób pali kilka razy w miesiącu, 5,00% kilka razy w roku i 3,00% kilka razy w tygodniu.

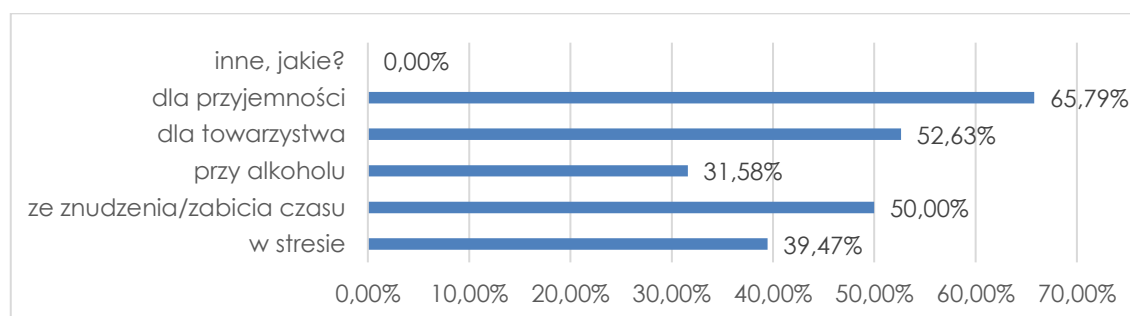
Wykres 20 Jak często pali Pan/i papierosy?

Mieszkańcy, którzy palą zostali zapytani o to, ile sztuk papierosów wypalają dziennie. Badani w większości wskazywali na: od 6 do 15 sztuk (44,74%) oraz „trudno powiedzieć, nie palę codziennie” (23,68%), a 13,16% osób nie liczy wypalonych papierosów.

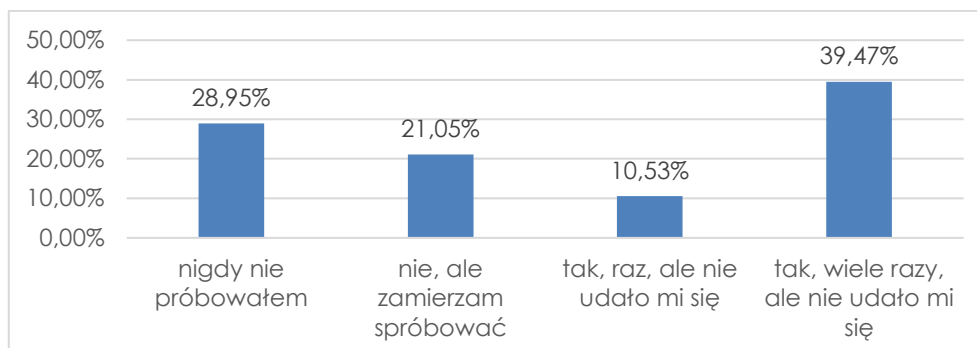
Wykres 21 Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejno respondenci zostali zapytani kiedy najczęściej sięgają po papierosa. Najczęściej mieszkańcy odpowiadali: dla przyjemności (65,79%), dla towarzystwa (52,63%), ze znużenia i dla zabicia czasu (50,00%) oraz w stresie (39,47%).

Wykres 22 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

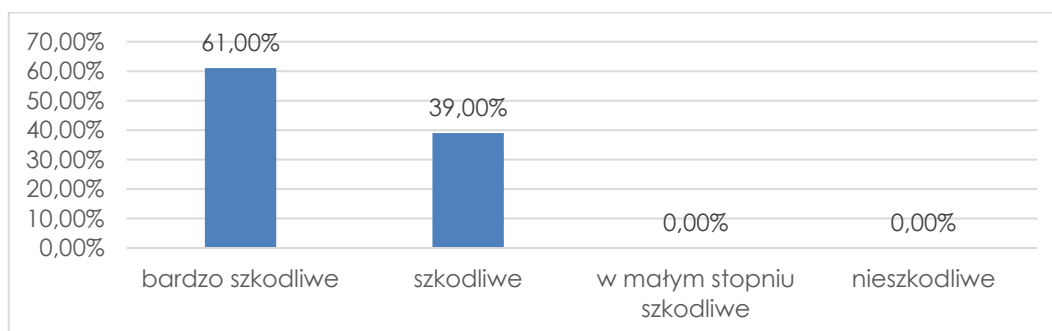
Dodatkowo mieszkańcy na pytanie, czy próbowali rzucić palenie odpowiedzieli w większości, że próbowali wiele razy, ale bez powodzenia (39,47%) lub zamierzają spróbować (21,05%), natomiast 28,95% ankietowanych przyznało, że nigdy nie próbowało, a pozostali ankietowani (10,53%) próbowali raz, ale bez skutku.

Wykres 23 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Na poniższe pytanie odpowiadali wszyscy badani mieszkańcy.

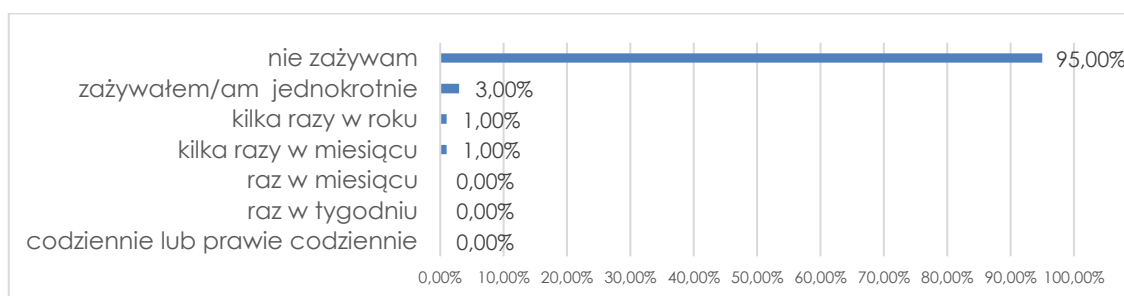
W zamierzeniu przeprowadzonego wśród mieszkańców badania było również sprawdzenie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów dla zdrowia. Według wszystkich badanych palenie jest szkodliwe, różnice w zdaniu wyraża się w stopniu nasilenia szkodliwości. (61,00%) respondentów uważa palenie za bardzo szkodliwe, a zdaniem kolejnych (39,00%) jest szkodliwe.

Wykres 24 Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

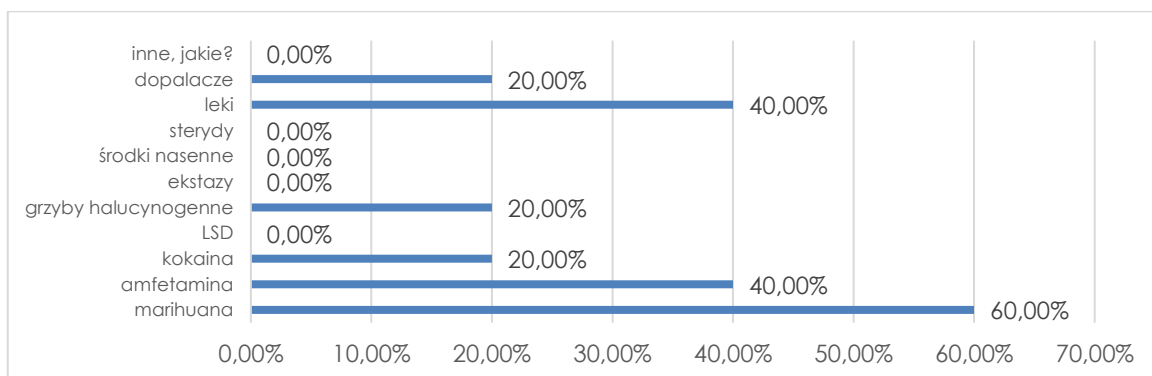
3.3 Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia niemiłego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała. Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu, było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Gminie Iława oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 95,00% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki: jednokrotnie (3,00%) oraz kilka razy w roku i miesiącu (po 1,00%).

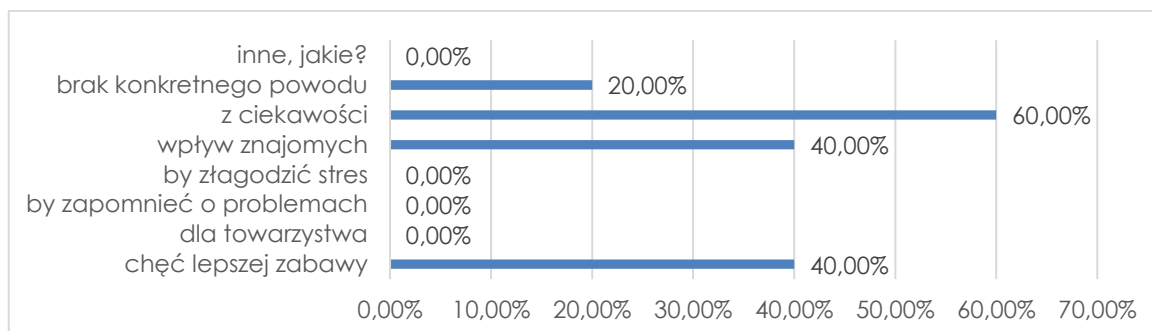
Wykres 25 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?

Mieszkańcy, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki, używali następujących substancji: marihuana (60,00%) oraz po 40,00%: leki i amfetamina, następnie dopalacze, grzyby halucynogenne, a także kokainę (po 20,00%).

Wykres 26 Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

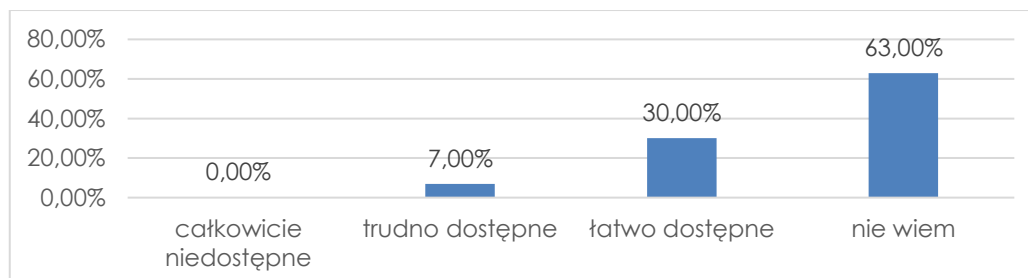
Respondentów, którzy wskazali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki zapytano również z jakich powodów sięgali po substancje psychoaktywne. 60,00% ankietowanych mieszkańców Gminy Iława wskazało ciekawość oraz wpływ znajomych i chęć lepszej zabawy (po 40,00%). Dodatkowo 20,00% osób zażywało substancje psychoaktywne z braku konkretnego powodu.

Wykres 27 Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

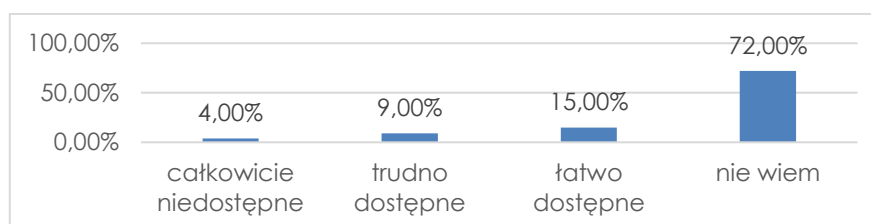
Na poniższe pytania odpowiadali wszyscy badani mieszkańcy.

Analizując dostępność narkotyków w Gminie Iława można zauważyć, iż większość ankietowanych mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji (63,00%), natomiast 30,00% osób uważa, że są łatwo dostępne. Kolejno 7,00% ankietowanych odpowiedziało, że narkotyki są trudno dostępne.

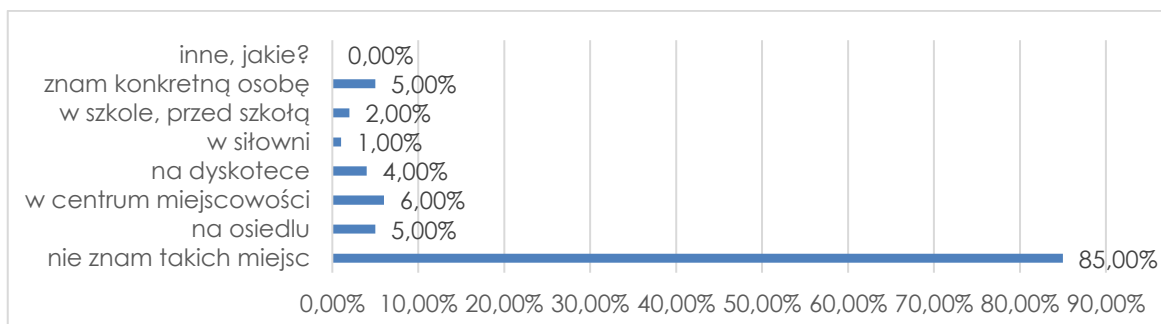
Wykres 28 Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia ankietowanych mieszkańców Gminy Iława. Większość osób nie ma wiedzy na temat możliwości pozyskania dopalaczy na terenie ich miejscowości (72,00%). Środki te są łatwo dostępne dla 15,00% mieszkańców, trudno dostępne dla 9,00% oraz całkowicie niedostępne dla 4,00% badanych.

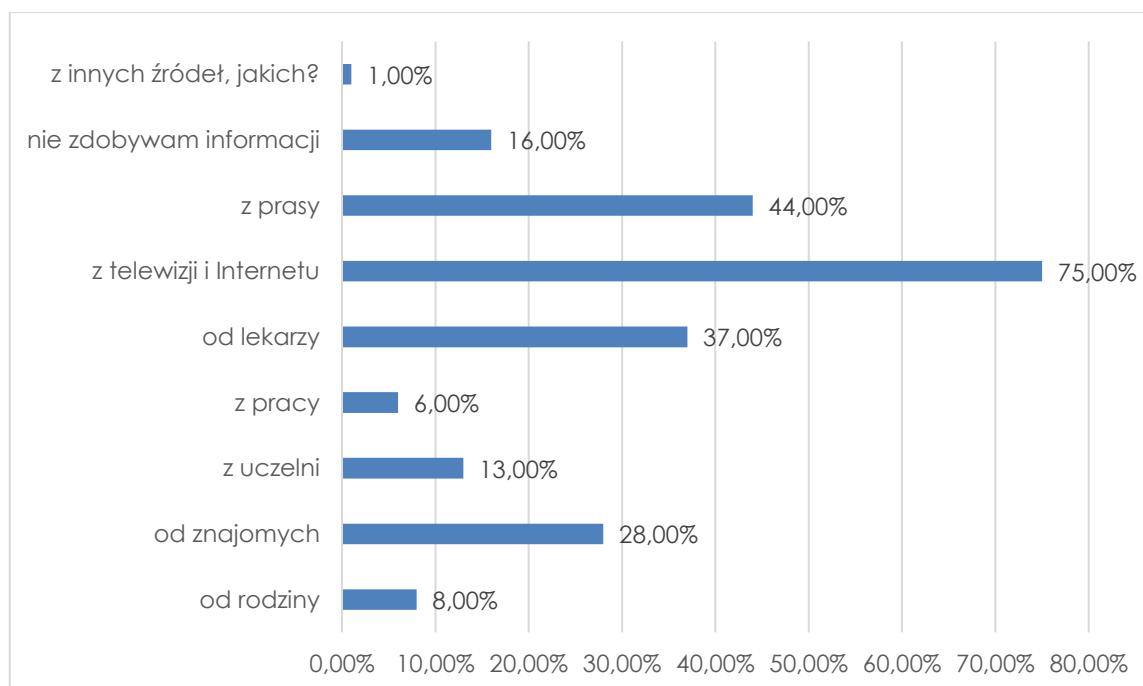
Wykres 29 Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (85,00%). Jednak 4,00% osób twierdzi, że można zakupić używki w centrum miejscowości, kolejno po 5,00% mieszkańców wybrało odpowiedź „na osiedlu” oraz w „znam konkretną osobę”.

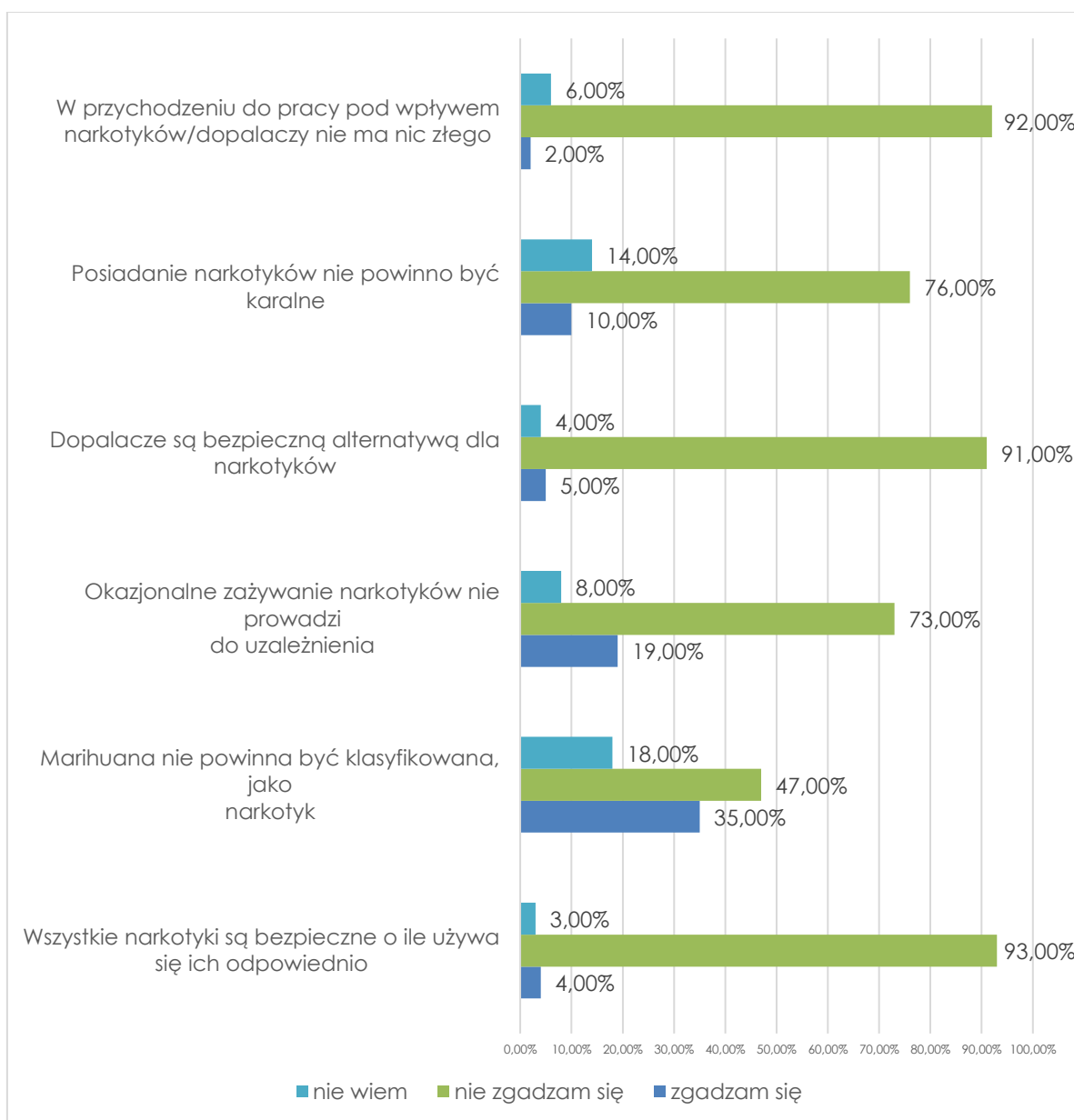
Wykres 30 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

Następnie, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że czerpie wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (75,00%), z prasy (44,00%) lub od lekarzy (37,00%). W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?” (1,00%) osoby ankietowane wymieniły: „z książek”

Wykres 31 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

Na koniec rozdziału mieszkańców poproszono o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. 92,00% ankietowanych mieszkańców nie zgadza się z tym, że **nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy pod wpływem narkotyków lub dopalaczy**. Następnie 76,00% badanych twierdzi, iż **posiadanie narkotyków powinno być karalne**, a 91,00% ankietowanych uważa, że **dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków**. Ze stwierdzeniem „**okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia**” nie zgodziło się 73,00% osób badanych. 35,00% mieszkańców twierdzi, że **marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk**, a 4,00% ankietowanych twierdzi, że **wszystkie narkotyki są bezpieczne o ile używa się ich odpowiednio**.

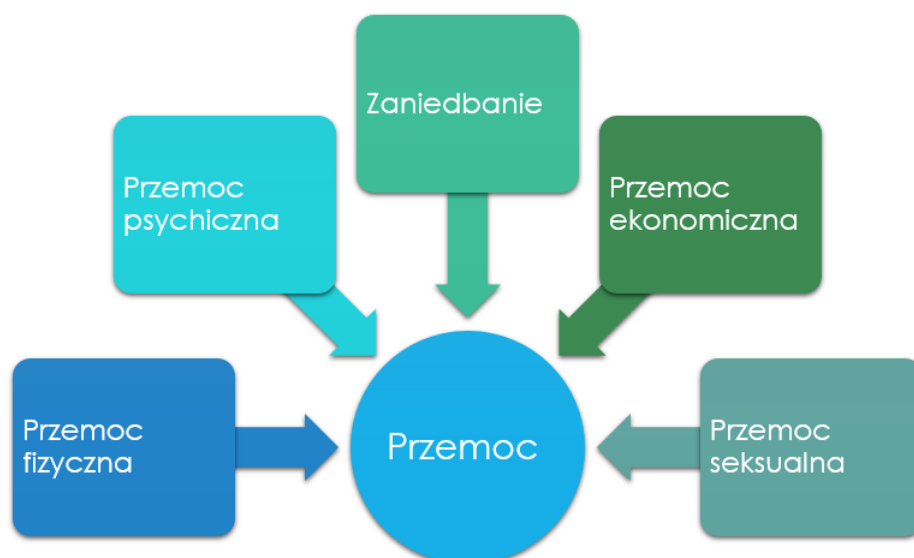

Wykres 32 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

3.4 Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Przemoc to jeden z problemów społecznych, który coraz bardziej staje się widoczny w polskiej rzeczywistości społecznej. Nie jest to nowy problem, jednak jego eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki. Przemoc – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody. Przemoc to nie to samo co agresja. To co je odróżnia, to przewaga sił jednej ze stron. W przypadku agresji zachowana jest równowaga sił pomiędzy stronami. Przemoc to nie tylko bicie, czy też siniaki na ciele. Może ona przyjmować różne formy:

- **Przemoc fizyczna** – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub też groźba uszkodzenia ciała. Może ona przybierać postać m.in. popychania, szarpania, bicia. Jest to niezwykle niebezpieczna forma przemocy, gdyż najczęściej zostawia ona ślady w postaci obrażeń, które mogą doprowadzić nawet do śmierci ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej. To m.in. powtarzające się poniżanie, ośmieszanie, manipulowanie, brak wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi. Jedną z form przemocy psychicznej jest nadopiekuńczość, przejawiająca się w dążeniu do ograniczenia samodzielności poszczególnych członków rodziny w różnych obszarach życia społecznego.
- **Zaniedbanie** – przyjmuje postać ciągłego niezaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych oraz psychicznych członków rodziny przez sprawujących nad nimi opiekę bliskich. Ten rodzaj przemocy może mieć formę niedożywiania dzieci, niewłaściwej opieki nad osobami starszymi, a także lekceważenia emocjonalnego, psychicznego oraz nieokazywaniem uczuć.
- **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczania podjęcia pracy zarobkowej, ale to również niszczenie przedmiotów.
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli osoby doznającej przemocy. To m.in. zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, dotykane wbrew woli w miejscach intymnych, zmuszanie do prostytucji, zachowań seksualnych z udziałem osób trzecich.

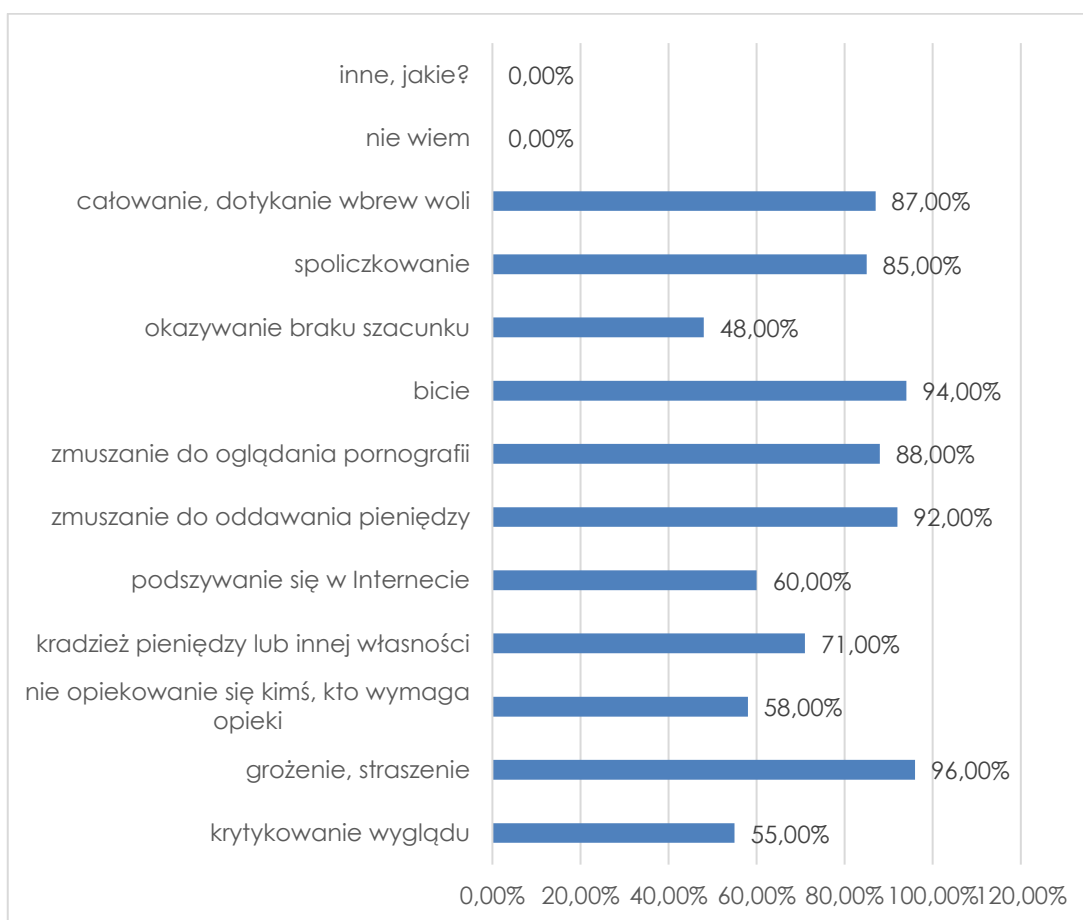
Rysunek 1 Rodzaje przemocy.

Analizując czynniki powodujące zachowania przemocowe, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim trzy główne kategorie⁹:

- **czynniki biologiczne** – to między innymi: wysoki poziom, testosteronu, zaburzenia hormonalne, zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe,
- **czynniki psychologiczne** – negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cechy osobowości agresywno – impulsywnej, stres, nieudane relacje partnerskie i rodzinne, uzależnienia, niedojrzałość, patologia postaw rodzicielskich,
- **czynniki kulturowe** – np. kultura patriarcalna, nowe media (telewizja, gry, Internet).

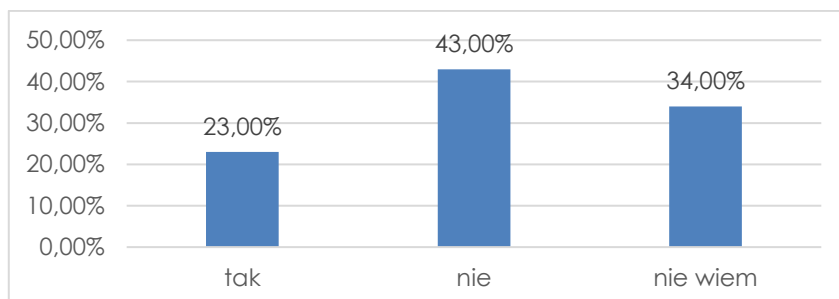
⁹ Lew-Starowicz, „Przemoc seksualna”, Agencja Wydawnicza Jacka Santorskiego.

Powyższy problem przemocy to kolejne zagadnienie poruszone w raporcie z diagnozy społecznej Gminy Iława. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie, czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: grożenie, straszenie (96,00%), bicie (94,00%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (92,00%), czy też zmuszanie do oglądania pornografii (73,00%).

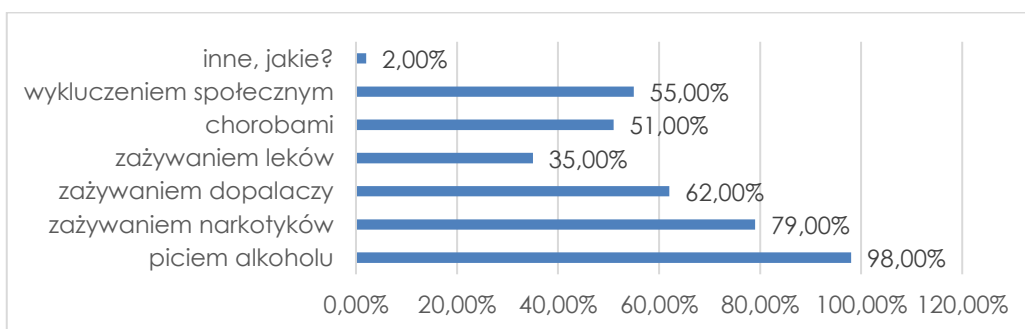
Wykres 33 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pani/Pana zdaniem aktem przemocy?

23,00% dorosłych mieszkańców przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. Kolejne 43,00% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Pozostałe 34,00% respondentów nie ma informacji na ten temat. Dane te również pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne w otoczeniu ankietowanych z Gminy Iława.

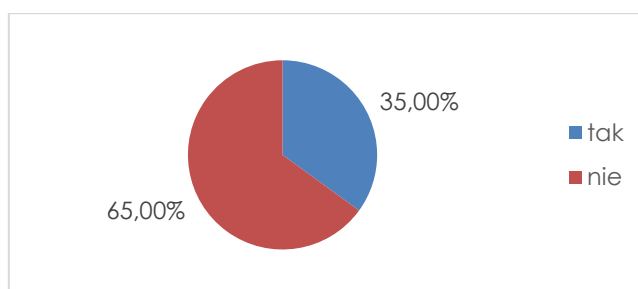
Wykres 34 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazało 98,00% osób. W dalszej kolejności wybierano: zażywanie narkotyków (79,00%), zażywanie dopalaczy (62,00%), wykluczenie społeczne (55,00%), choroby (51,00%), czy też zażywanie leków (35,00%). 2,00% osób wskazał na inne czynniki (inne, jakie?) wymieniając: „brakiem dostępu do psychologa, społecznym przyzwoleniem na przemoc domową”, a także „wzorców wyniesionych z domu, kobieta ma być posłuszna mężczyźnie w przypadku kiedy to mężczyzna jest agresorem”.

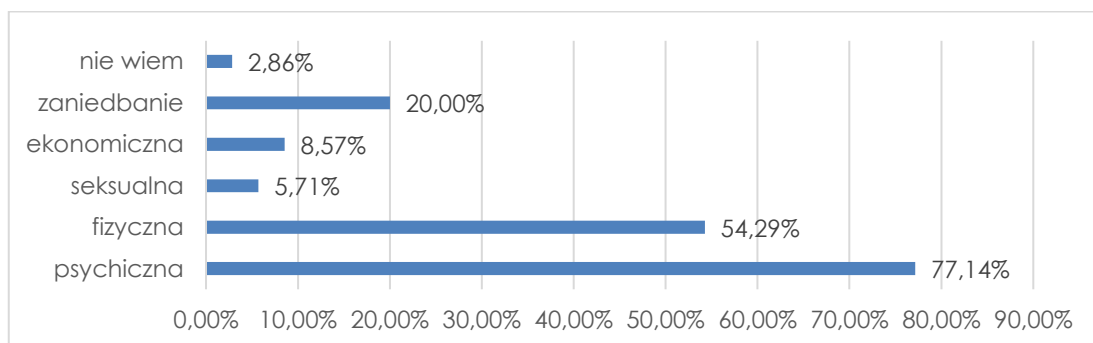
Wykres 35 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

Dodatkowo 35,00% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż było kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy.

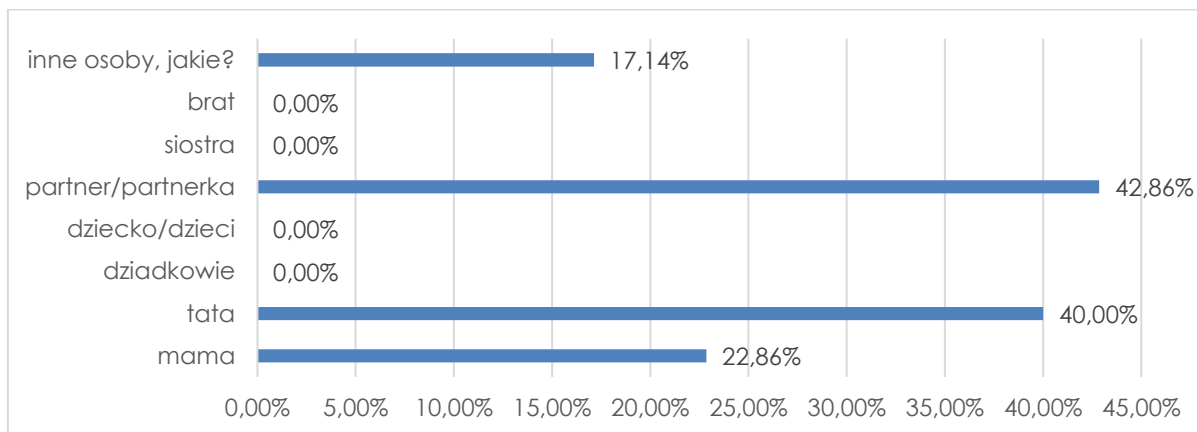
Wykres 36 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (77,14%), fizycznej (54,29%) oraz zaniedbania (20,00%).

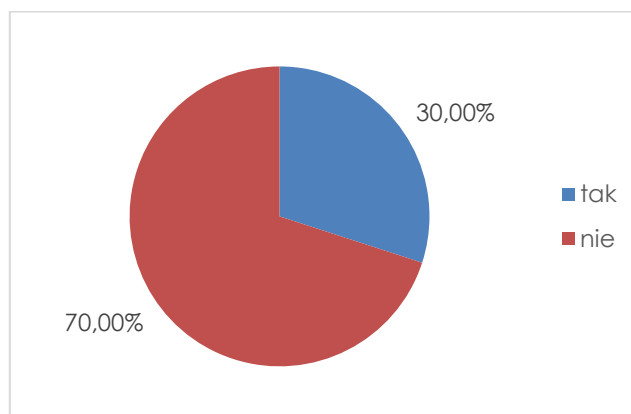
Wykres 37 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Natomiast osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, jak przyznają respondenci, był najczęściej partner/partnerka (42,86%), tata (40,00%) oraz mama (22,86%). W odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (17,14%) mieszkańcy wymienili: „szef” oraz „wujek”.

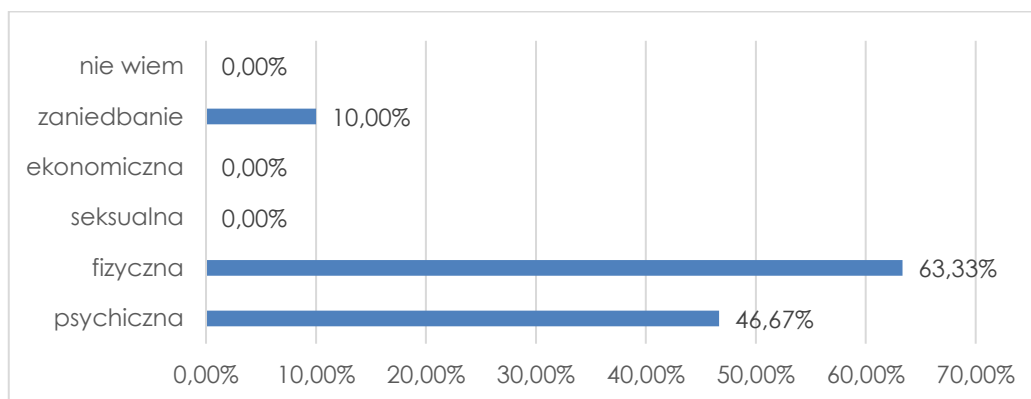
Wykres 38 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Istotny jest fakt, że zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, iż nie zdarzyło im się stosować przemocy wobec drugiej osoby, odpowiedziało tak 70,00% badanej próby. Jednak 30,00% osobom taka sytuacja się zdarzyła.

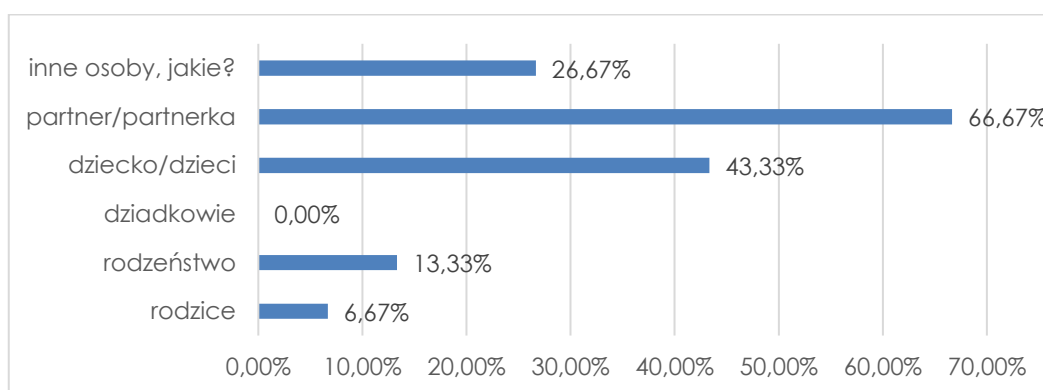
Wykres 39 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby odpowiedziały, iż najczęściej, była to przemoc fizyczna (63,33%) oraz przemoc psychiczna (46,67%).

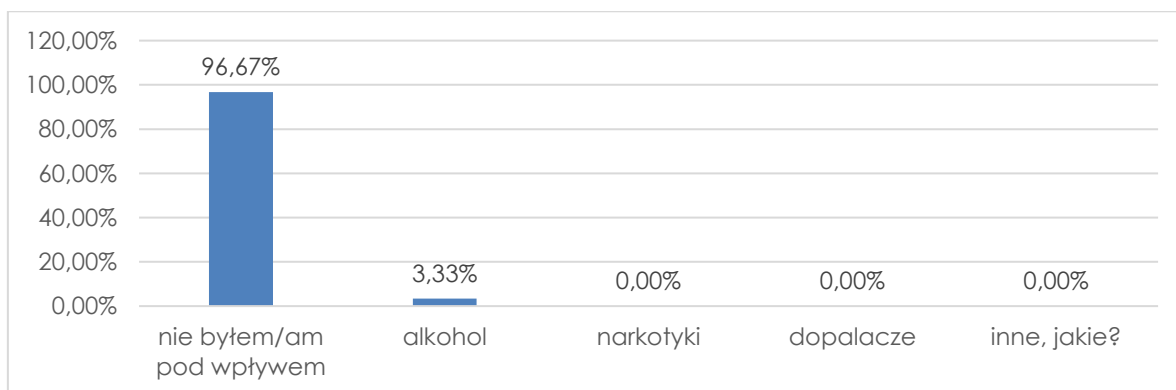
Wykres 40 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani, którzy przyznali, że stosowali przemoc, stosowali ją najczęściej wobec: partnera/partnerki (66,67%), dziecka/dzieci (43,33%) oraz „inne osoby, jakie?” (26,67%) wymieniając: kolegów oraz kibiców.

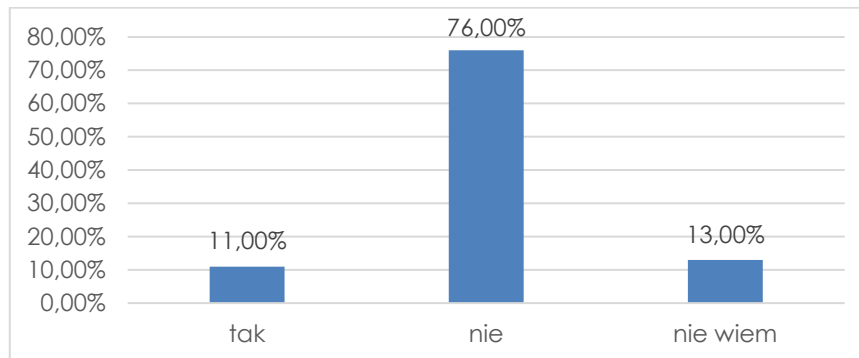
Wykres 41 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

Ankietowani odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie nie byli pod wpływem żadnych substancji odurzających (96,67%).

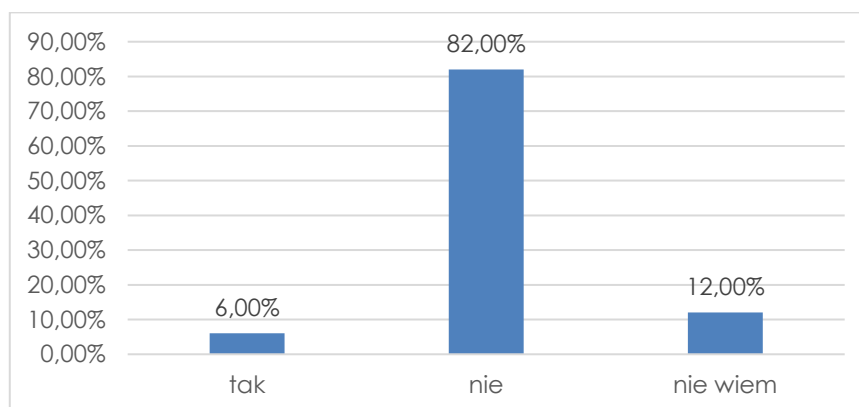
Wykres 42 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 76,00% ankietowanych uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. 11,00% ankietowanych twierdzi odwrotnie, a 13,00% nie ma zdania.

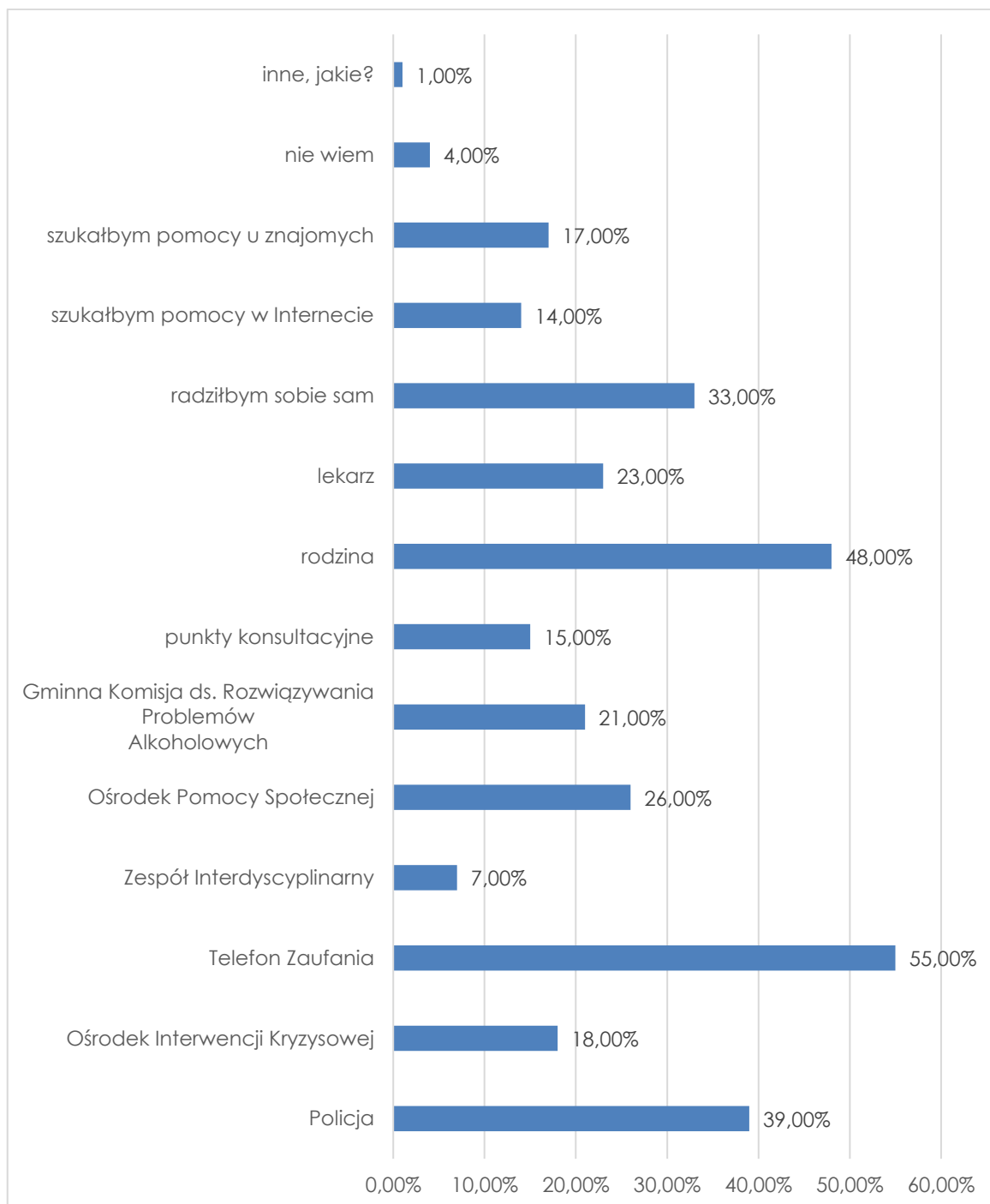
Wykres 43 Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Według 82,00% mieszkańców nie powinno się stosować kar wobec dzieci. 12,00% osób nie potrafiło określić swojego zdania. Natomiast 6,00% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

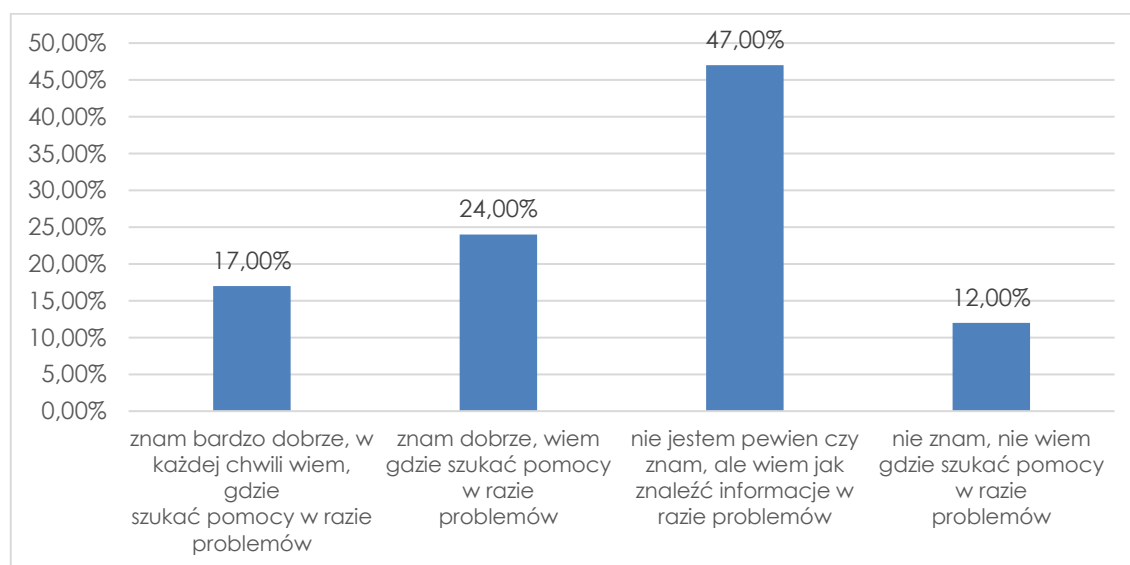
Wykres 44 Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Następnie mieszkańcy zostali zapytani o to, do kogo zwróciliby się w razie problemu przemocy lub zjawiska uzależnienia w rodzinie. Respondenci najczęściej zwróciliby się na Telefon Zaufania (55,00%), zwróciliby się o pomoc do rodziny (48,00%), czy też zadzwoniliby na Policję (39,00%).

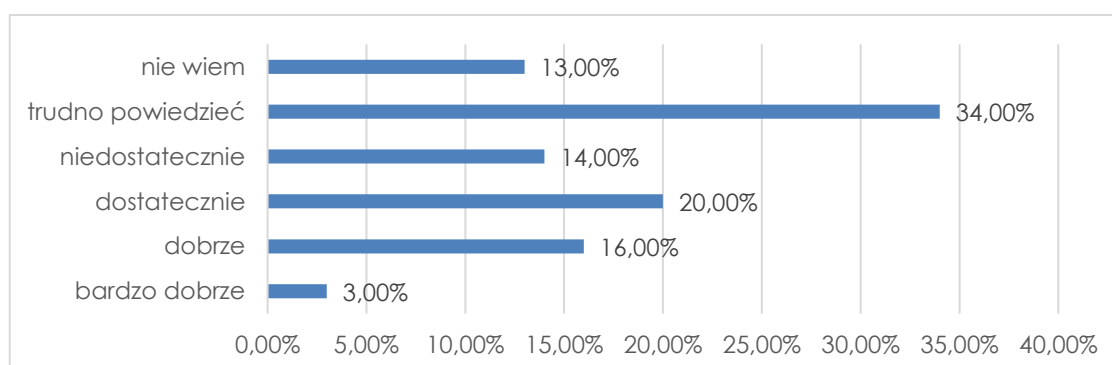
Wykres 45 Do kogo zwróciliby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

Respondentów poproszono, by określili czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych, w których można szukać pomocy w razie problemów. 47,00% ankietowanych mieszkańców twierdzi, że nie są pewni czy znają konkretne dane kontaktowe lecz wiedzą, gdzie mogą znaleźć takie informacje w razie potrzeby. 24,00% osób zna dobrze dane kontaktowe i wie, gdzie szukać pomocy w razie wyникnięcia sytuacji problemowych. 17,00% zna bardzo dobrze, i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. Pozostałe 12,00% mieszkańców przyznało, że nie mają pojęcia, gdzie mogą szukać pomocy i nie znają danych kontaktowych do tego typu placówek pomocowych.

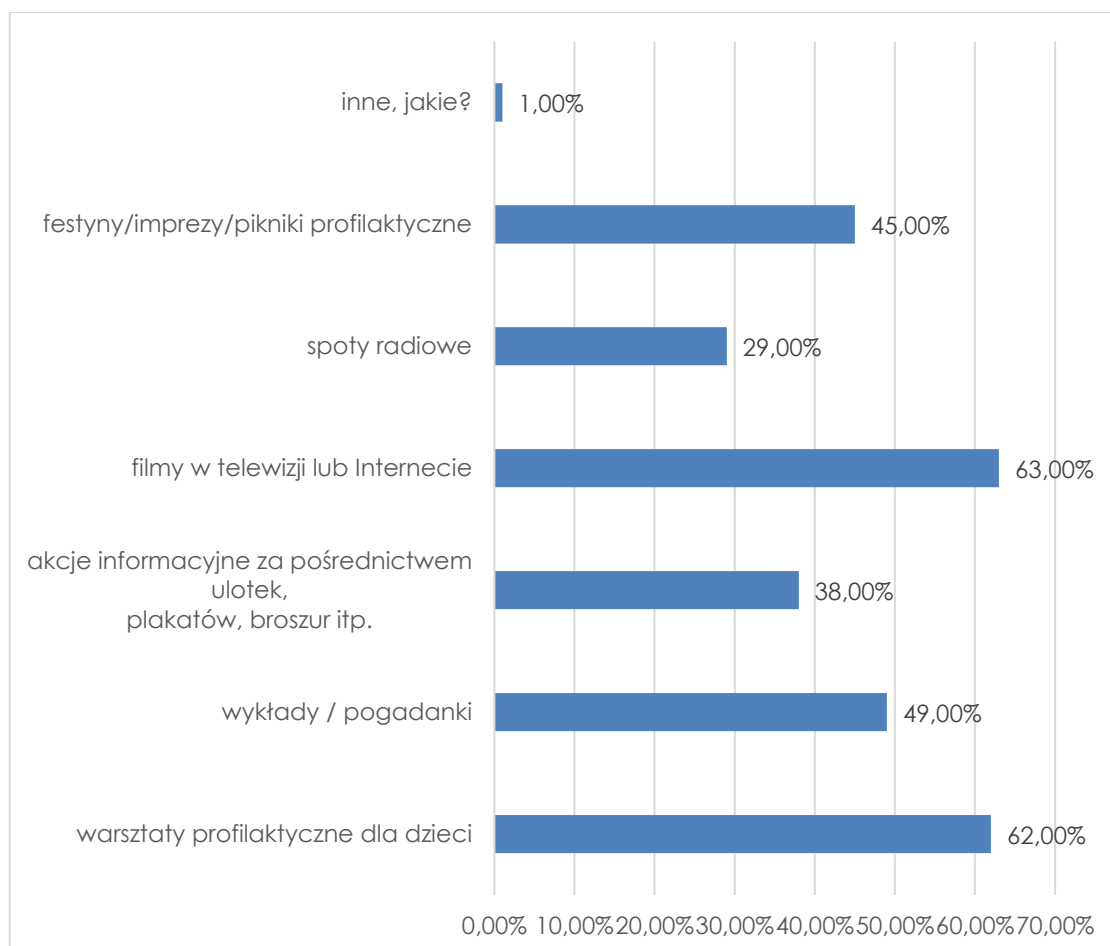
Wykres 46 Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Respondentów poproszono również o ocenę stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. 20,00% badanych uważa, że jest on dostateczny, a 14,00% - niedostateczny. 34,00% osób twierdzi, iż jest im to trudno ocenić, 13,00% nie ma wiedzy na ten temat, 16,00% uważa, że stopień zaangażowania jest dobry, a 3,00% uznało, iż jest on bardzo dobry.

Wykres 47 Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni, by ustosunkować się, które według nich działania profilaktyczne przyniosą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu uzależnień i przemocy w Gminie Iława. Mieszkańcy najczęściej wymieniali m.in.: filmy w telewizji lub Internecie (63,00%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (62,00%), wykłady i pogadanki (49,00%), czy też festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (45,00%).

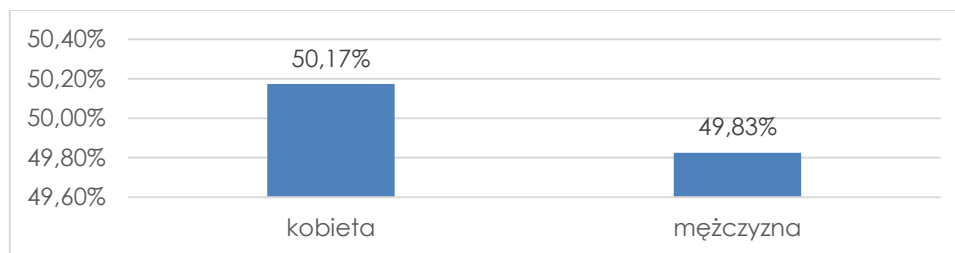
Wykres 48 Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE GMINY IŁAWA

4.1 Struktura badanej próby

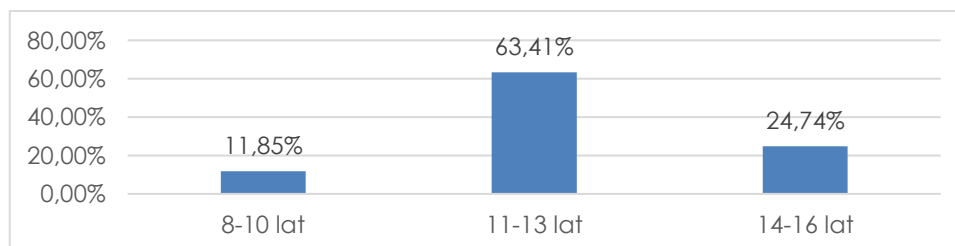
Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie. Zwłaszcza młodzież, która wchodzi w wiek dojrzewania często jest zagrożona takimi zachowaniami. Stanowią one również przedmiot wielu badań naukowych, których celem jest uzyskanie odpowiedzi, dlaczego młodzi ludzie tak bardzo są na nie podatni. Coraz trudniej jest żyć we współczesnym społeczeństwie pełnym pokus takich jak np. Internet, propagowanie picia alkoholu (w reklamach i przez rówieśników) czy też załatwianie spraw poprzez agresję. Młodzież jest wręcz zasypywana negatywnymi bodźcami ze środowiska i niestety tylko nielicznym udaje się pozostać asertywnym. Współczesna cywilizacja niesie ze sobą elementy, które bardzo obciążają psychicznie młodych ludzi. Życie w pośpiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań. I to dlatego szczególnym terenem, na którym można przeprowadzić badania dotyczące właśnie tych zachowań jest środowisko dzieci i młodzieży.

W niniejszym badaniu problemów społecznych w Gminie Iława wzięło udział 287 uczniów z siedmiu szkół podstawowych, gdzie 49,83% próby to chłopcy, a 50,17% to dziewczynki.

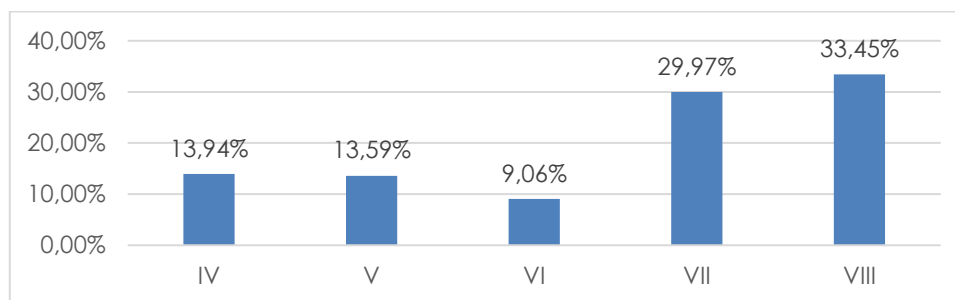
Wykres 49 Płeć.

Młodzi respondenci, byli w wieku 11-13 lat (63,41%), w wieku 14-16 lat (24,74%) oraz w przedziale wiekowym 8-10 lat (11,85%).

Wykres 50 Wiek.

Większość badanych uczniów uczęszcza do klasy VIII (33,45%). Pozostali ankietowani to uczniowie klas: VII (29,97%), IV (13,94%), V (13,59%) oraz klasy VI (9,06%).

Wykres 51 Klasa.

4.2 Problem alkoholowy oraz nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

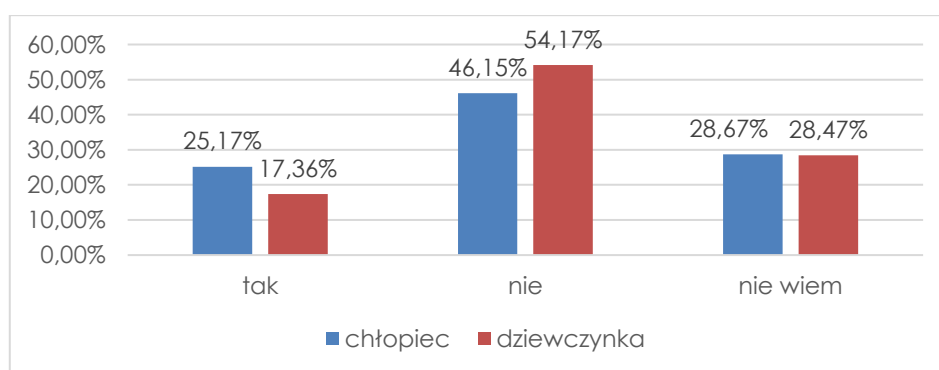
Jednym z zachowań ryzykownych od którego można się łatwo uzależnić jest alkohol. Picie napojów wysokoprocentowych wśród młodzieży jest coraz bardziej popularne. W okresie dorastania negatywnym wynikiem nadużywania alkoholu mogą być problemy zdrowotne, rodzinne, społeczne, psychiczne, czy też fizyczne. Według Ireny Pospiszyl „*najbardziej powszechną konsekwencją nadużywania alkoholu są stany zapalne różnych narządów(...). Najpoważniejsze zmiany dotyczą jednak mózgu, prowadząc do ciężkich zaburzeń psychicznych. Do najcięższych i najczęściej wymienianych objawów należą delirium tremens - majaczenie alkoholowe- ujawniające się w postaci urojeń dotykowych, zapachowych, manii prześladowczych*”¹⁰. Picie alkoholu przez dzieci i młodzież pozostawia konsekwencje nie tylko na tle fizycznym i psychicznym. Poprzez odurzanie się takim środkiem młodzi ludzie często stają się agresywni wobec innych. Występują kłótnie z najbliższymi (np. rozpad rodziny), problemy w szkole, problemy z prawem (kradzieże), czy też, co się często zdarza, zepsucie mienia (np. malowanie budynków obraźliwymi sloganami). I. Pospiszyl wyróżnia następujące konsekwencje społeczne, które obejmują najważniejsze sfery życia człowieka:

- **sfera osobista**- rozpad bliskich więzi, obniżenie się standardu życia, często poniżej minimum egzystencji, utrata przyjaciół, utrata możliwości realizacji ważnych życiowych celów, wzrost agresywności, degradacja osobowości, utrata zdrowia, wzrost ubóstwa, izolacja społeczna itp.,
- **sfera prawna**- naruszenie prawa, problemy z policją¹¹.

¹⁰ I.Pospiszyl, *Patologie Społeczne*, Warszawa 2012 s. 151.

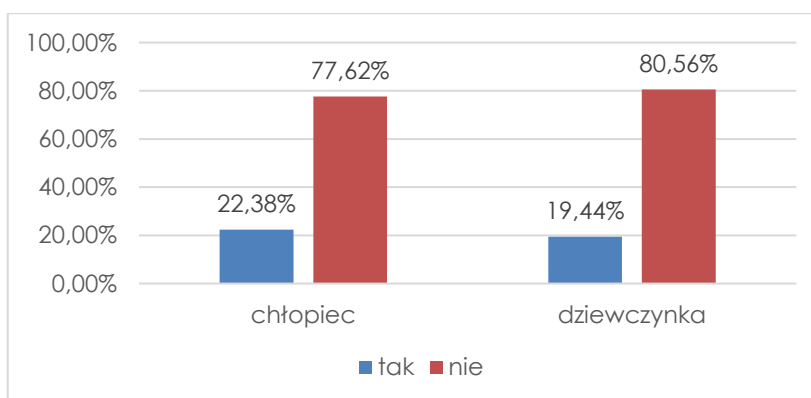
¹¹ Tamże, s. 152.

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Iława, był problem alkoholowy. Celem było oszacowanie skali zjawiska problemu alkoholowego wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. W opinii uczniów płci męskiej (25,17%) ich rówieśnicy piją alkohol, 28,67% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 46,15% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 54,17% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 17,36% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Natomiast uczennice w 28,47% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 52 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

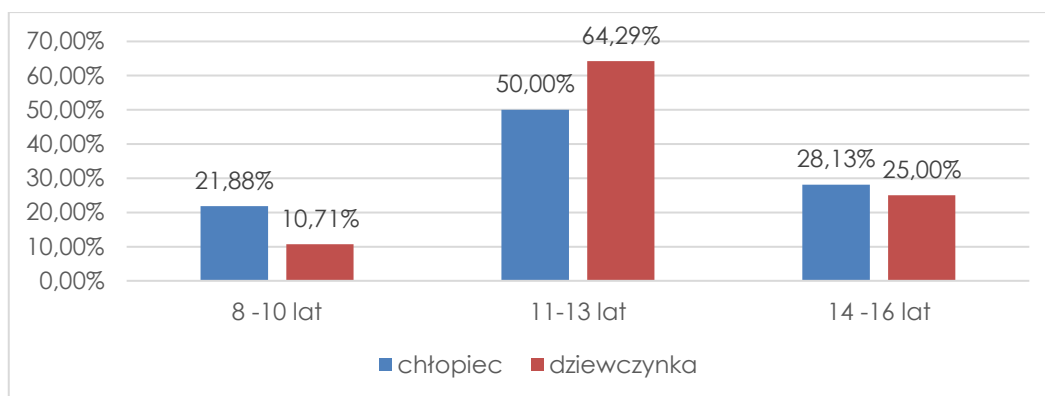
Następnie uczniów zapytano, czy oni sami próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 77,62% oraz dziewczęta w 80,56% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 22,38% dziewczynek oraz 19,44% chłopców¹².

Wykres 53 Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

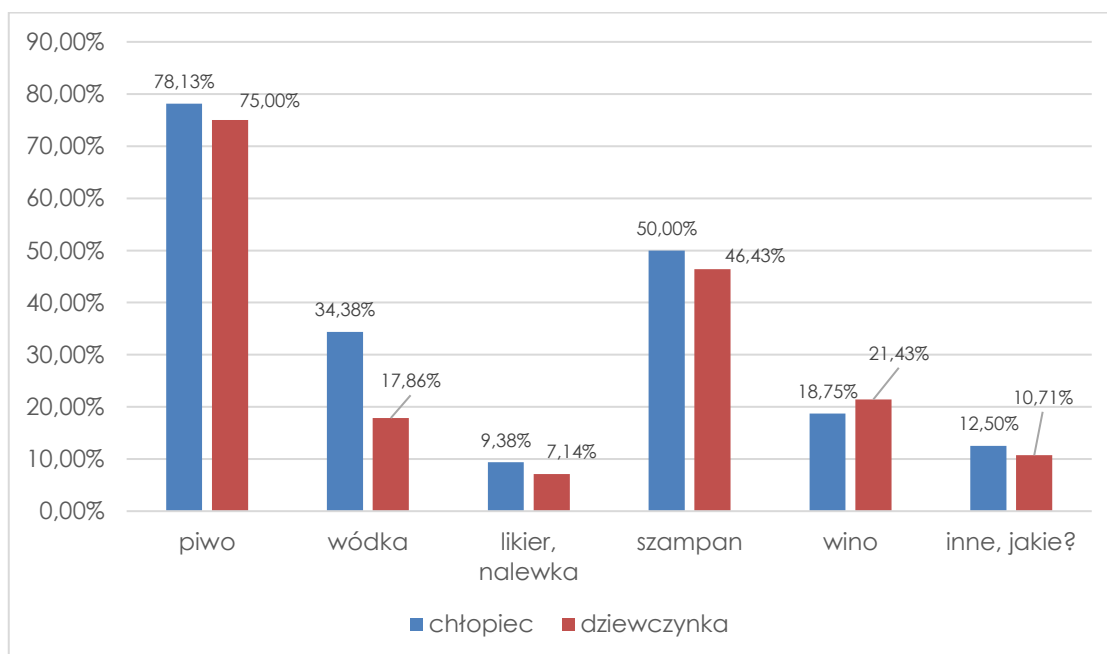
¹² 28 dziewczynek, 32 chłopców.

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż najczęściej po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 11-13 lat (50,00% chłopców, 64,29% dziewczynek). Następnie chłopcy spożywali alkohol w wieku 14-16 lat (28,13%), a także w wieku 8-10 lat (21,88%). Dziewczynki wskazywały na przedział wiekowy między 14, a 16 lat (25,00%) oraz 8-10 lat (10,71%).

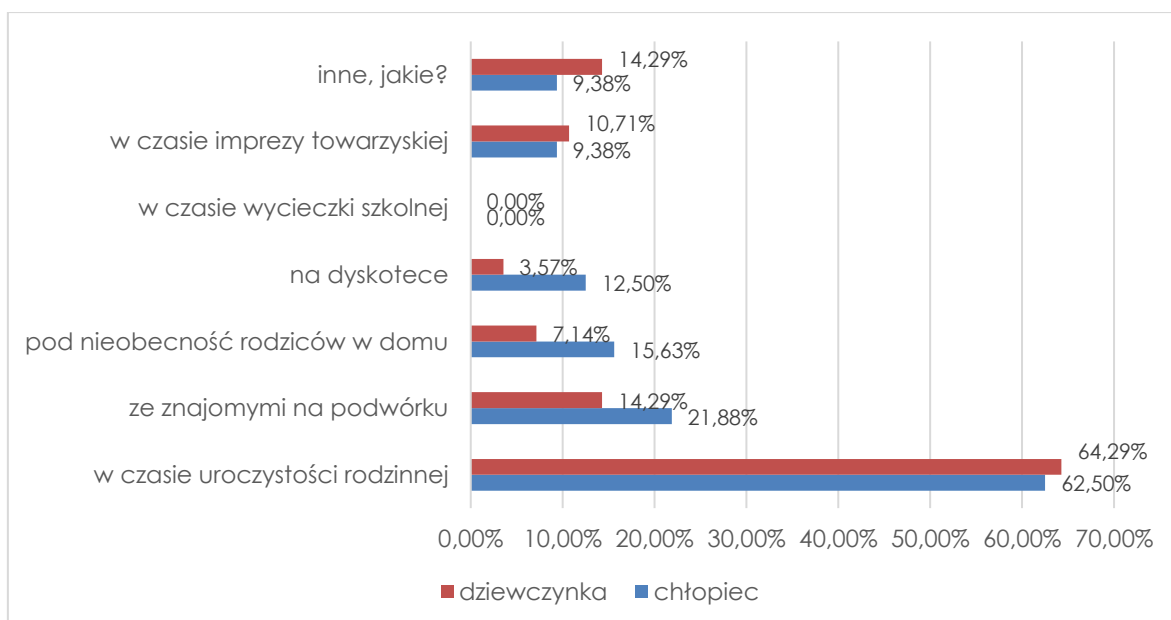
Wykres 54 W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią było piwo (78,13% chłopców, 75,00% dziewczynek), szampan (50,00% chłopców, 46,43% dziewczynek) oraz wódka (34,38% chłopców, 17,86% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (12,50% chłopców, 10,71% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wymienili: „wódka z mlekiem”.

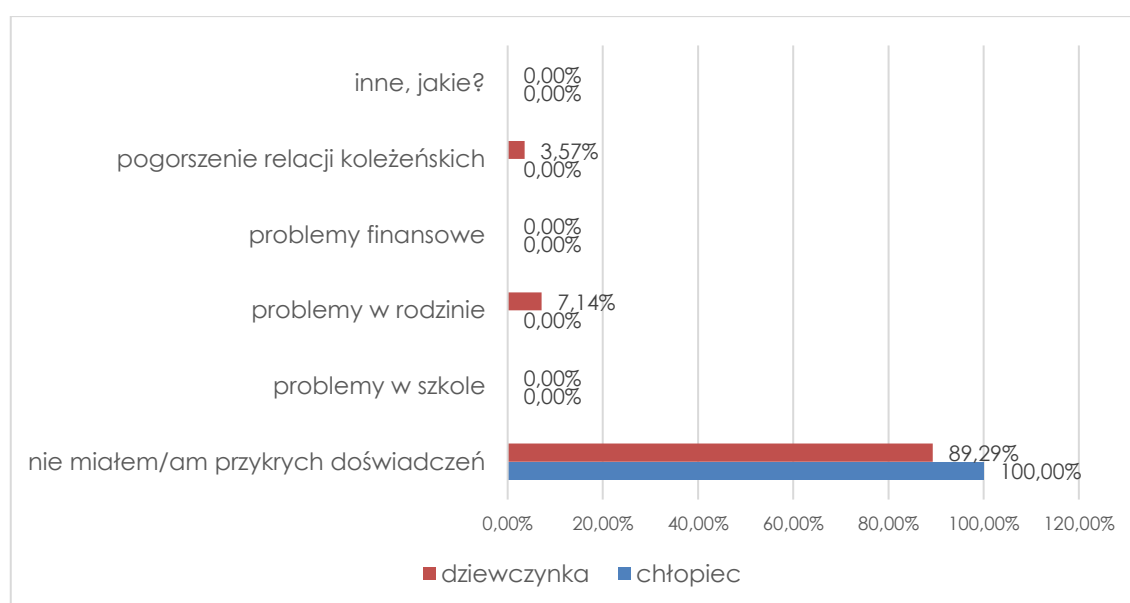
Wykres 55 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani uczniowie deklarują, że najczęściej po raz pierwszy próbowali alkoholu w czasie uroczystości rodzinnej (62,50% chłopców, 64,29% dziewczynek), ze znajomymi na podwórku (21,88% chłopców, 14,29% dziewczynek), czy też na dyskotecie (12,50% chłopców, 3,57% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (9,38% chłopców, 14,29% dziewczynek), młodzi wymienili: „z dziadkiem”, „w domu”, „w sylwestra”.

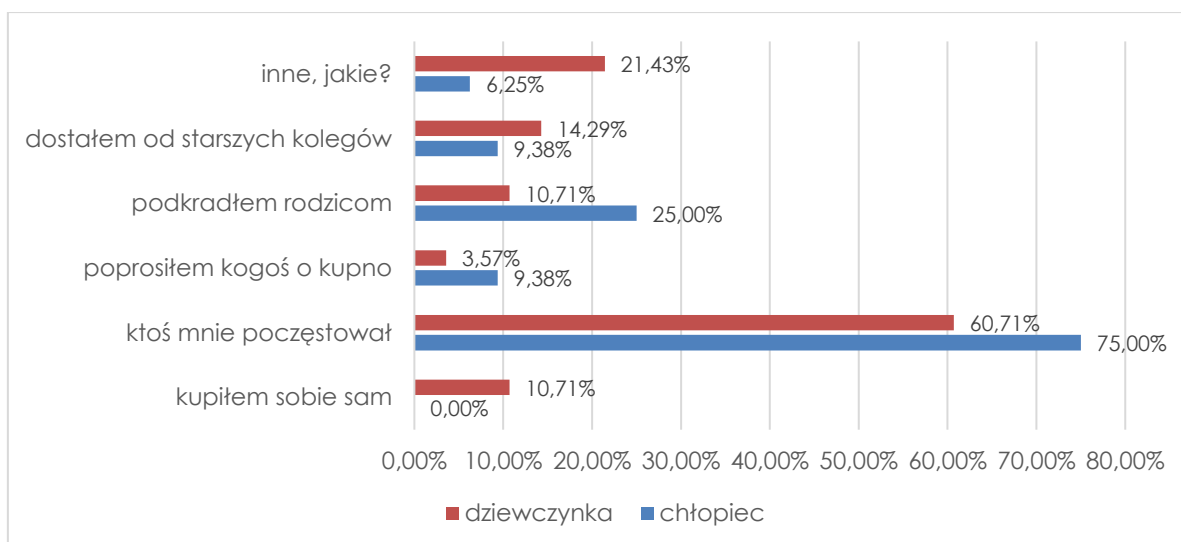
Wykres 56 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Młodzi mieszkańcy zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, odpowiedzieli niemal jednogłośnie, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (100,00% chłopców, 89,29% dziewczynek) lub doświadczyli problemów rodzinnych (7,14% dziewczynek).

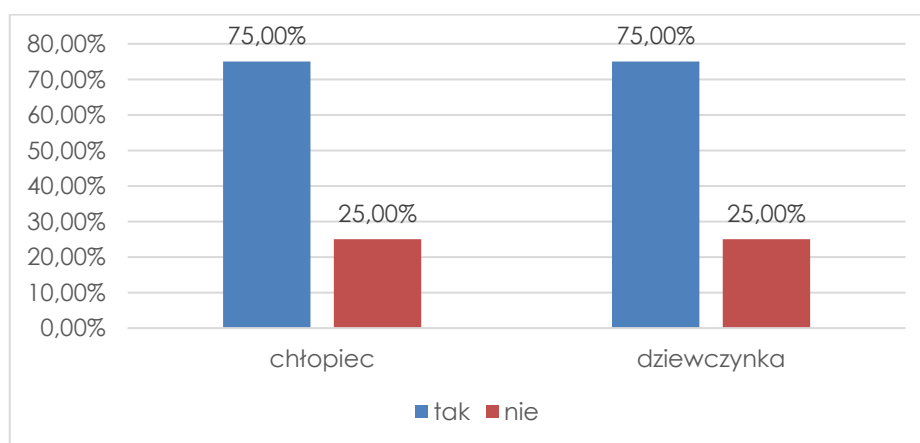
Wykres 57 Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymywali alkohol, 75,00% chłopców oraz 60,71% dziewczynek odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani. Następnie podkradli rodzicom (25,00% chłopców, 10,71% dziewczynek), czy też dostali od starszych kolegów (9,38% chłopców, 14,29% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (6,25% chłopców, 21,43% dziewczynek) uczniowie nie wymieniły nic konkretnego.

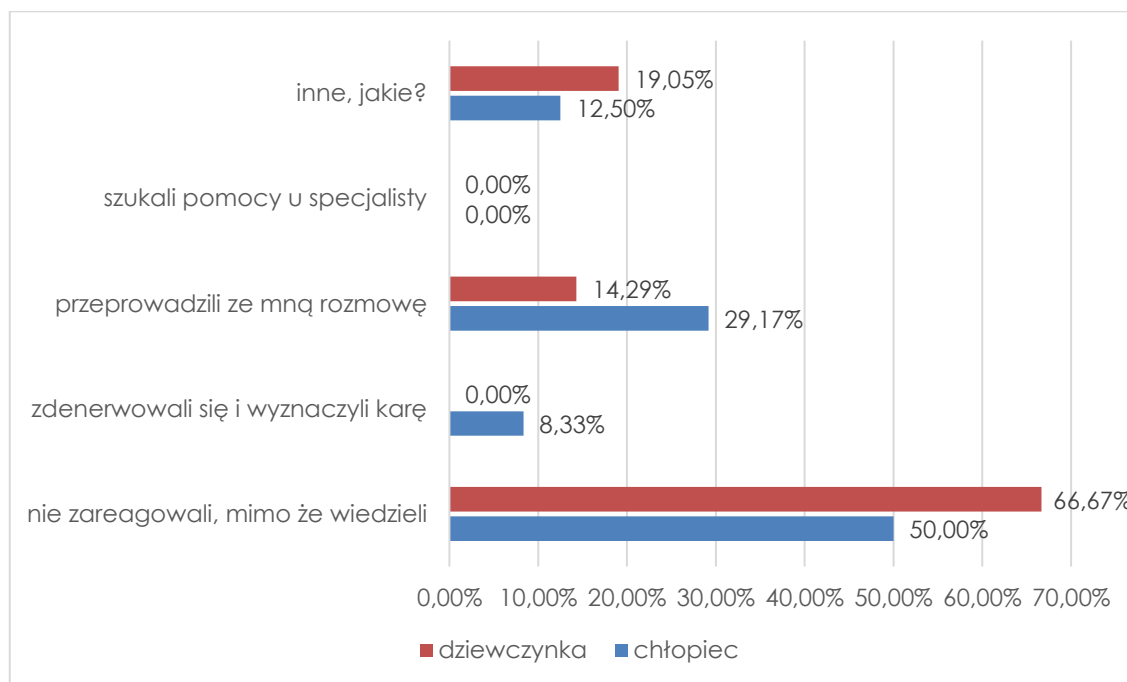
Wykres 58 Jak otrzymałeś/aś alkohol? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Dodatkowo uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem zostali zapytani, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, po 75,00% chłopców oraz dziewcząt przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Pozostałe 25,00% chłopców oraz dziewczynek uważa, że ich rodzice nie są świadomi tego faktu.

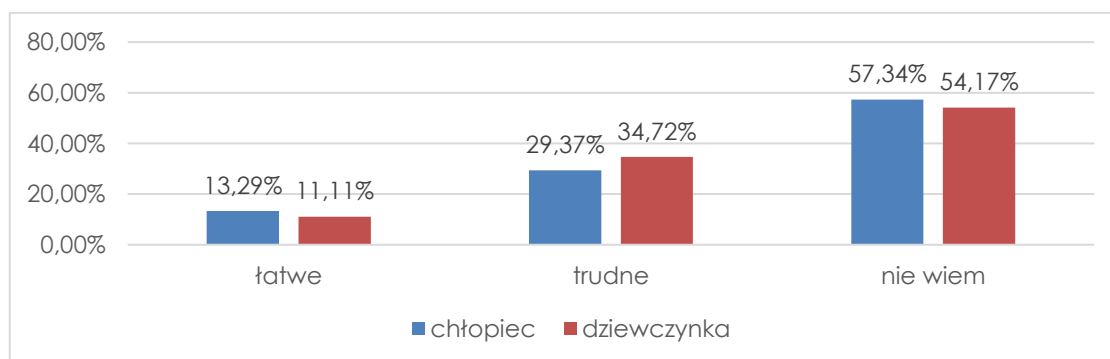
Wykres 59 Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Młodym mieszkańcom mającym styczność z alkoholem zadano pytanie o reakcję ich rodziców. Większość badanych stwierdziło, że rodzice nie zareagowali na ten fakt (50,00% chłopców, 66,67% dziewczynek) lub przeprowadzili z nimi rozmowę (29,17% chłopców, 14,29% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (12,50% chłopców, 19,05% dziewczynek), ankietowani napisali: „tylko mama zareagowała”, „piłem czasem piwo, ale bezalkoholowe, więc mama raz zareagowała i była troszkę zła”, a także „kazali nie pić”.

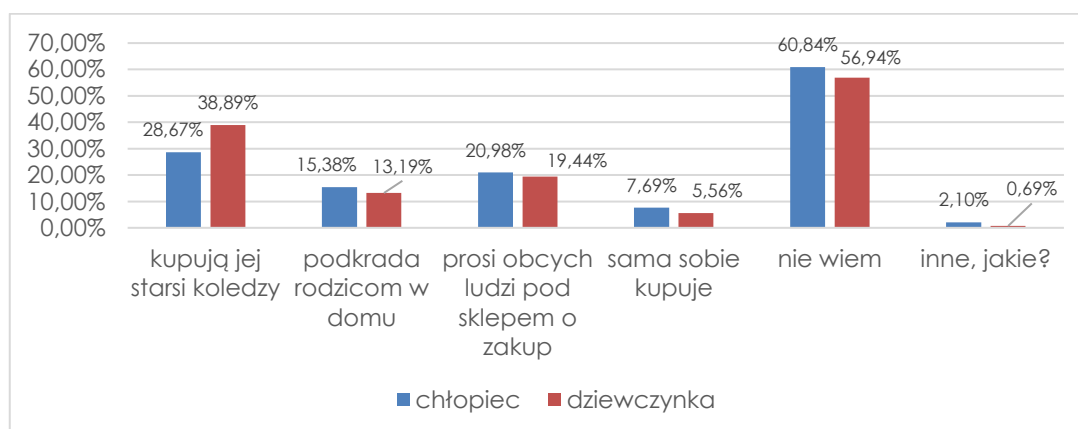
Wykres 60 Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

Zdania wśród wszystkich badanych uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. 29,37% chłopców oraz 34,72% dziewczynek przyznało, że alkohol jest trudny do zdobycia w ich miejscowości. Następnie 13,29% chłopców oraz 11,11% dziewczynek stwierdziło, że kupno alkoholu jest łatwe na terenie Gminy Iława. Pozostałe 57,34% chłopców, a także 54,17% dziewczynek nie ma zdania na ten temat, może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani kupnem lub zdobyciem alkoholu.

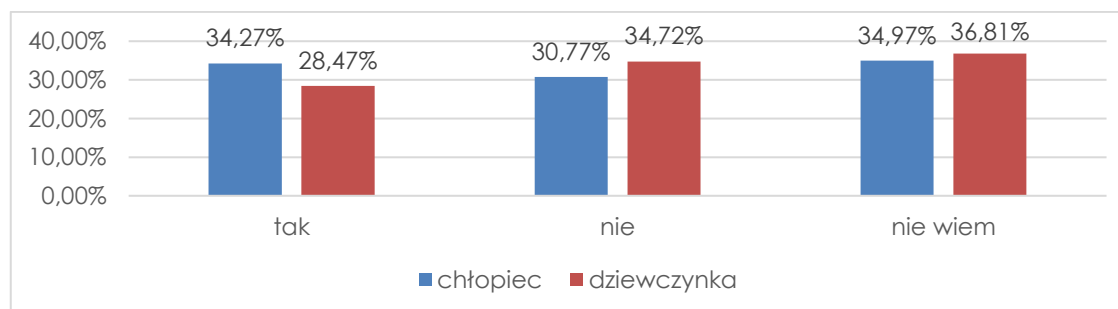
Wykres 61 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?

Dodatkowo, uczniowie wymieniali jak ich rówieśnicy mogą zdobywać alkohol. Najczęściej w opinii uczniów kupują go starsi koledzy (28,67% chłopców, 38,89% dziewczynek), rówieśnicy proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (29,98% chłopców, 19,44% dziewczynek), czy też podkradają rodzicom (15,38% chłopców, 13,19% dziewczynek). Natomiast pewien odsetek uczniów (60,84% chłopców oraz 56,94% dziewczynek) udzielił odpowiedzi „nie wiem”. Może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani tematem spożywania alkoholu. W odpowiedzi „inne, jakie?” (2,10% chłopców, 0,69% dziewczynek), młodzi mieszkańcy nie napisali nic konkretnego.

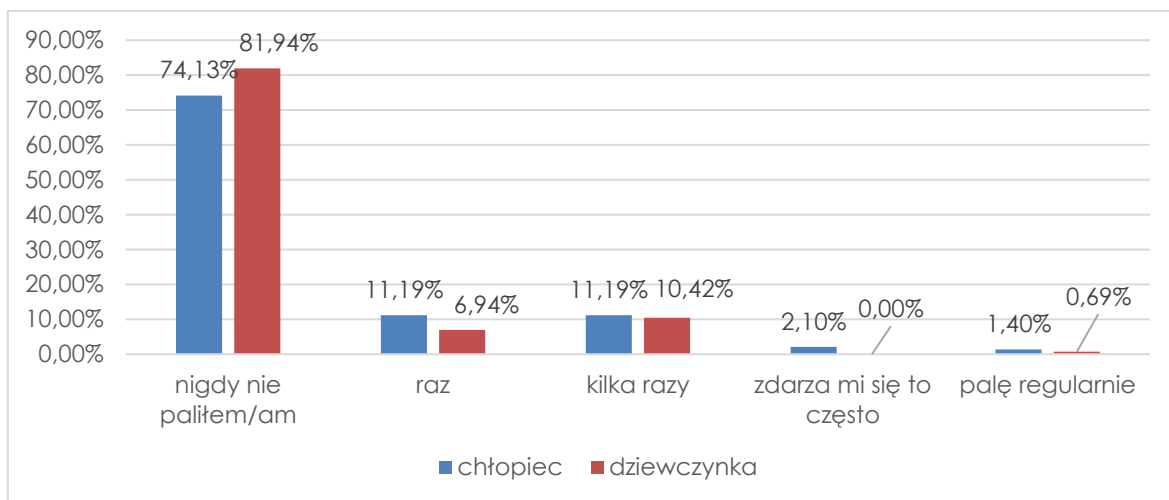
Wykres 62 Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

Wraz z pićem alkoholu wiąże się również problem nikotynowy. Pomimo tego, że są to wyroby dozwolone od lat 18, młodzież bezproblemowo może sięgnąć po papierosy. W młodym wieku rozpoczynanie palenia papierosów jest niebezpieczne, ponieważ jednostka szybciej się uzależnia oraz ciężiej jest jej zerwać z nałogiem. Papierosy szkodzą przede wszystkim osobie palącej, ale również innym osobom w towarzystwie. Uczniowie (34,27%) oraz uczennice (28,47%) przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy. Kolejno 34,97% chłopców oraz 36,81% dziewczynek nie wie czy takie zjawisko występuje wśród ich znajomych i rówieśników. Następnie 30,77% uczniów oraz 34,72% uczennic uważa, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

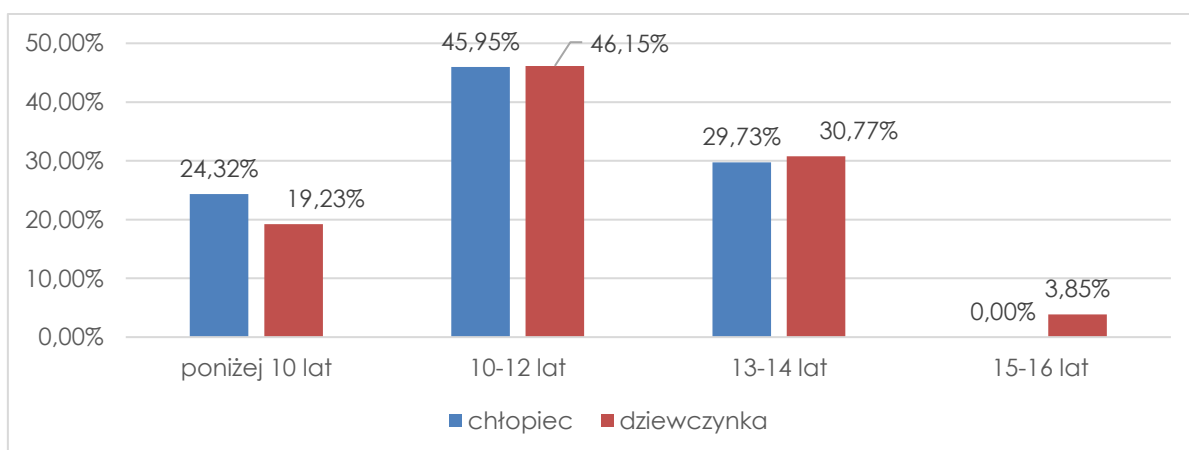
Wykres 63 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Dodatkowo 74,13% chłopców oraz 81,94% dziewczynek odpowiedziało, że nigdy nie paliło papierosów. Pozostali chłopcy palili: kilka razy, a także raz (po 11,19%), często (2,10%) oraz palą regularnie (1,40%). Dziewczynki, natomiast zapaliły papierosa: kilka razy (10,42%), raz (6,94%) oraz palą regularnie (0,69%)¹³.

Wykres 64 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

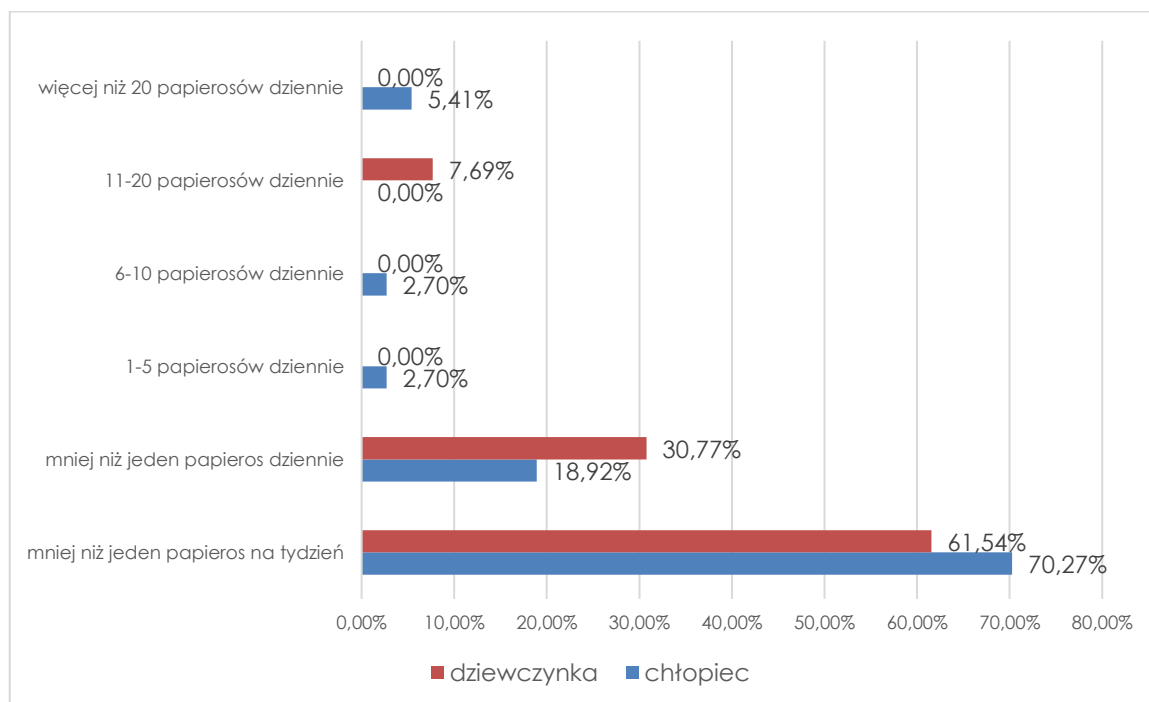
Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy poproszeni zostali o określenie wieku w jakim zaczęli to robić. Chłopcy po raz pierwszy, zapalili papierosa kolejno w wieku: 10-12 lat (45,95%) oraz 13-14 lat (29,73%). Dziewczynki zapaliły pierwszego papierosa w wieku: od 10 do 12 lat (46,15%) oraz od 13 do 14 lat (30,77%).

Wykres 65 W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

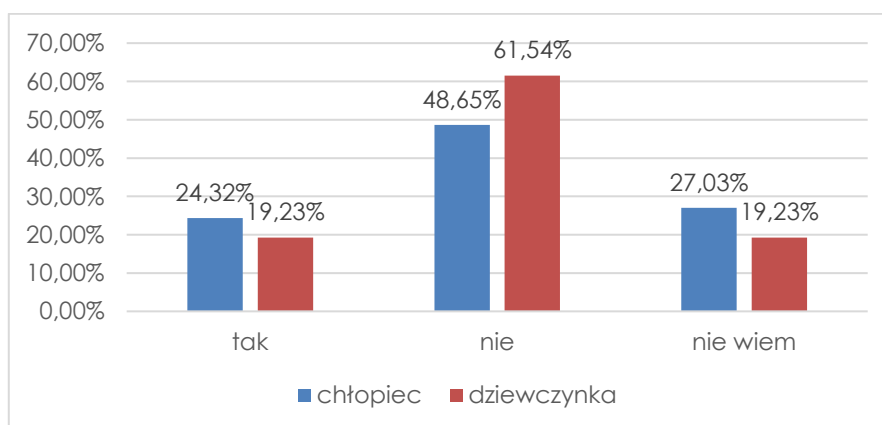
¹³ 26 dziewczynek, 37 chłopców.

Pocieszający jest fakt, że uczniowie (70,27% chłopców, 61,54% dziewczynek), którzy zadeklarowali się, że palą, robią to rzadko, bowiem palą mniej niż jednego papierosa na tydzień.

Wykres 66 Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

48,65% chłopców, 61,54% dziewczynek przyznało, że ich rodzice nie wiedzą o tym, że palą oni papierosy. Kolejne 24,32% chłopców i 19,23% dziewczynek twierdzi, że rodzice wiedzą o tym fakcie. Pozostałe 27,03% chłopców oraz 19,23% dziewczynek nie ma wiedzy na ten temat.

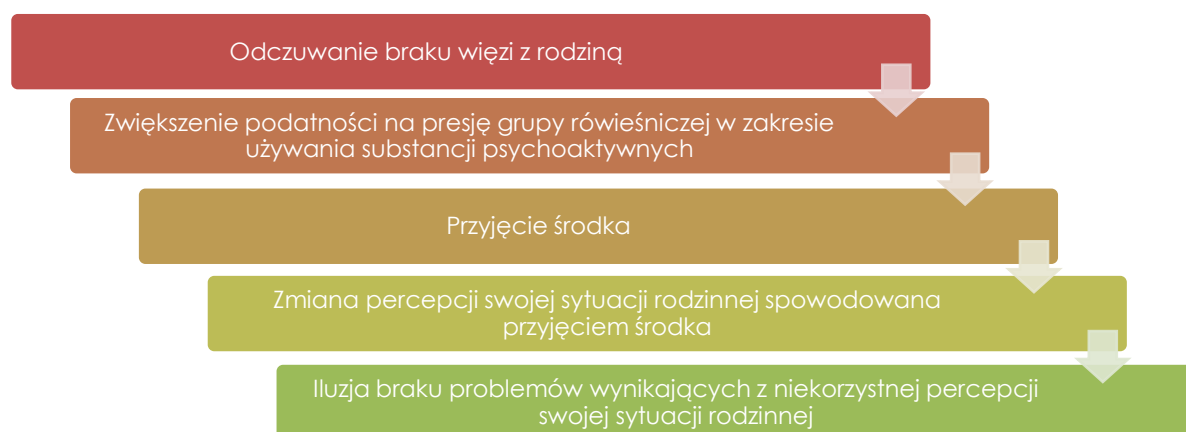

Wykres 67 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

4.3 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

We współczesnym świecie na niespotykaną wcześniej skalę pojawiło się zjawisko nadużywania substancji odurzających. Szczególnie wśród ludzi młodych, którzy często nie mają świadomości zagrożenia, odurzanie stanowi alternatywę – sposób na życie. Ta plaga społeczna dotknęła wiele krajów, szczególnie na zachodzie i w szybkim czasie dotarła do naszego kraju. Już od samego początku miała ona charakter dynamiczny. Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę. Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. W związku z tym, wiek adolescencji to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości.

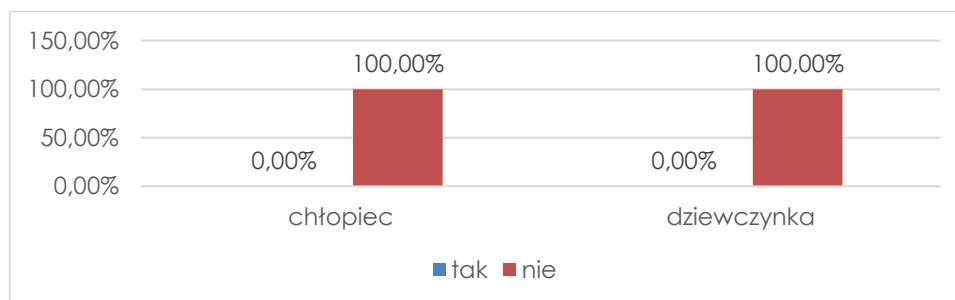
Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają m.in.: więzi rodzinne, rówieśnicy, media oraz social media. Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy też nikotynowej¹⁴. Na poniższym diagramie możemy zaobserwować jak działa ten mechanizm¹⁵:

¹⁴ Gaś Z, „Rodzina a uzależnienia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1994, Lublin.

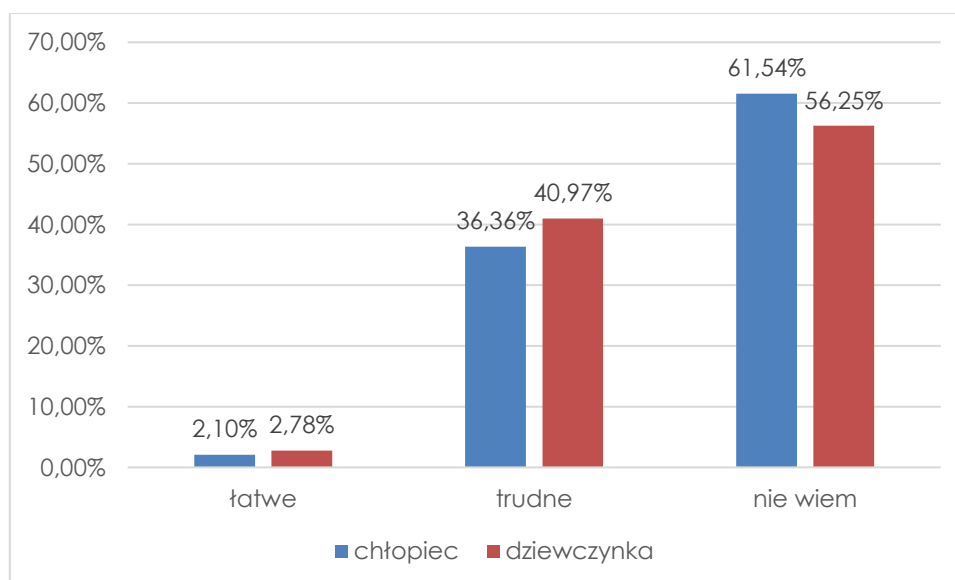
¹⁵ Mechanizm wg. F.Streit.

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy powyższego problemu (narkotykowego). Jego celem było oszacowanie skali zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych substancji psychoaktywnych wśród uczniów ze szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Iława oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych. Uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki i dopalacze. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 100,00% chłopców oraz 100,00% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych.

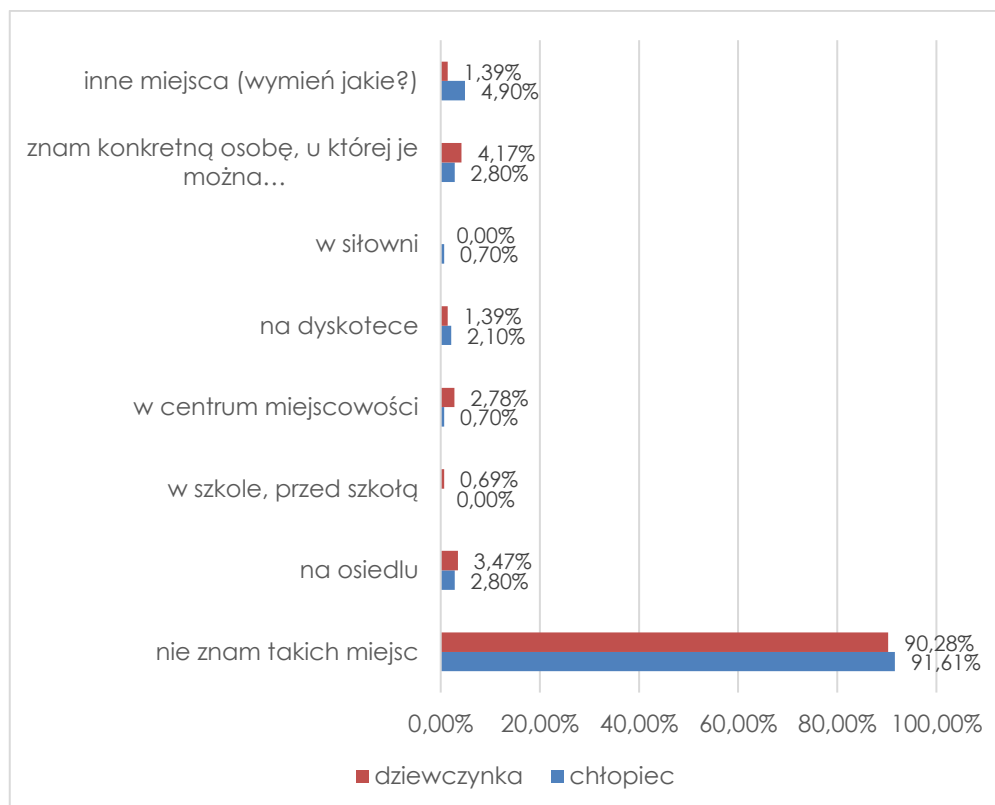
Wykres 68 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki?

Wszystkich ankietowanych uczniów zapytano, o trudność zdobycia narkotyków i dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (36,36% chłopców oraz 40,97% dziewczynek). Pozostałe 61,54% chłopców oraz 56,25% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 2,10% uczniów oraz 2,78% uczennic uważa, że zdobywanie narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy Iława jest łatwe.

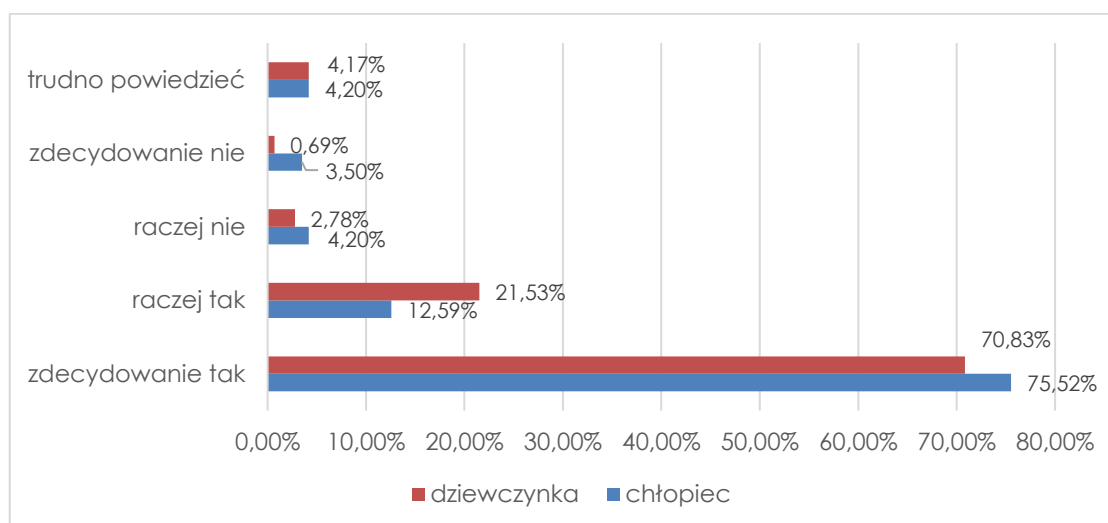
Wykres 69 Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

Większość uczniów (91,61%) oraz uczennic (90,28%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki i dopalacze. W odpowiedzi „inne miejsca (wymień, jakie?)” (4,90% chłopców, 1,39% dziewczynek), młodzi respondenci napisali: „przy lasku w kałdunach z tego co wiem są takie osoby co palą”.

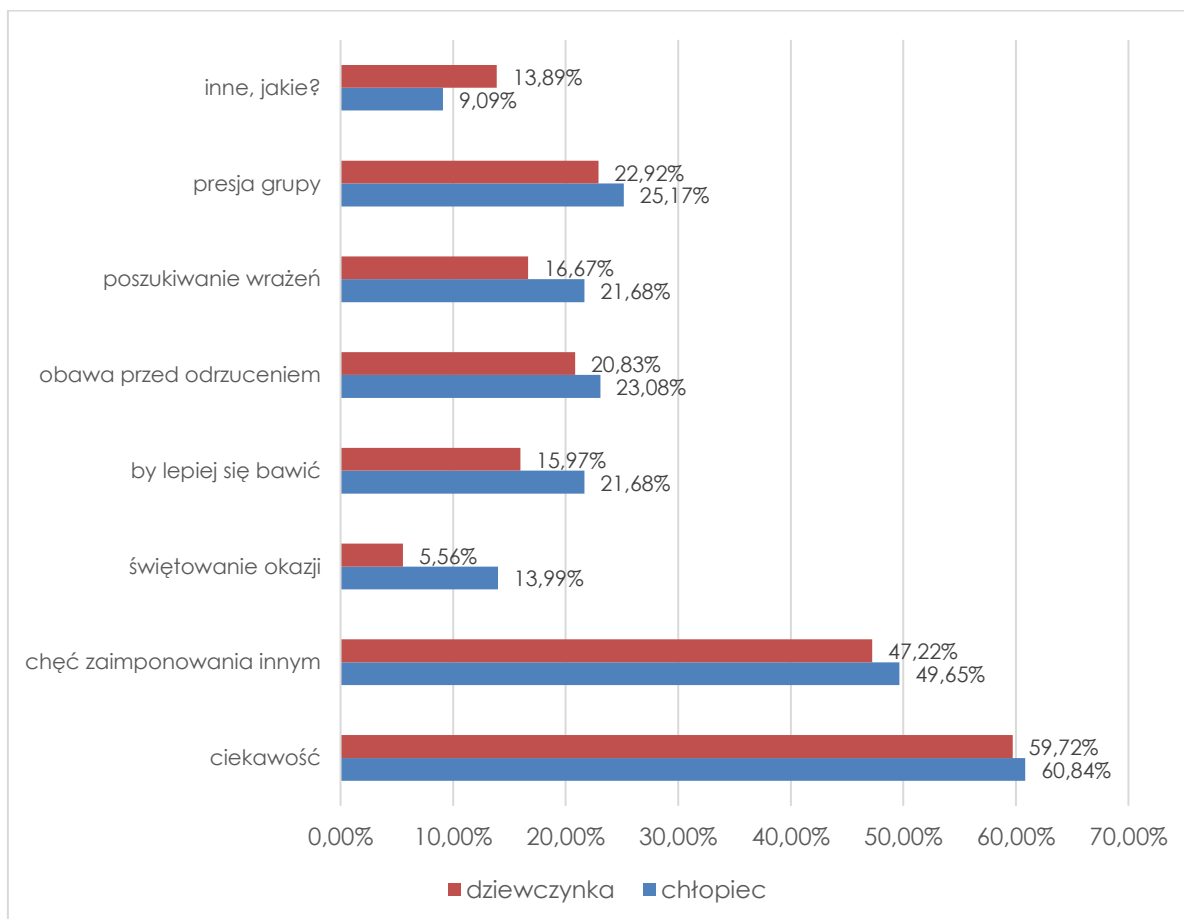
Wykres 70 Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Uczniów zapytano również o to, czy według nich zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia. Zdecydowana większość przyznała, że narkotyki są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (75,52% chłopców, 70,83% dziewczynek).

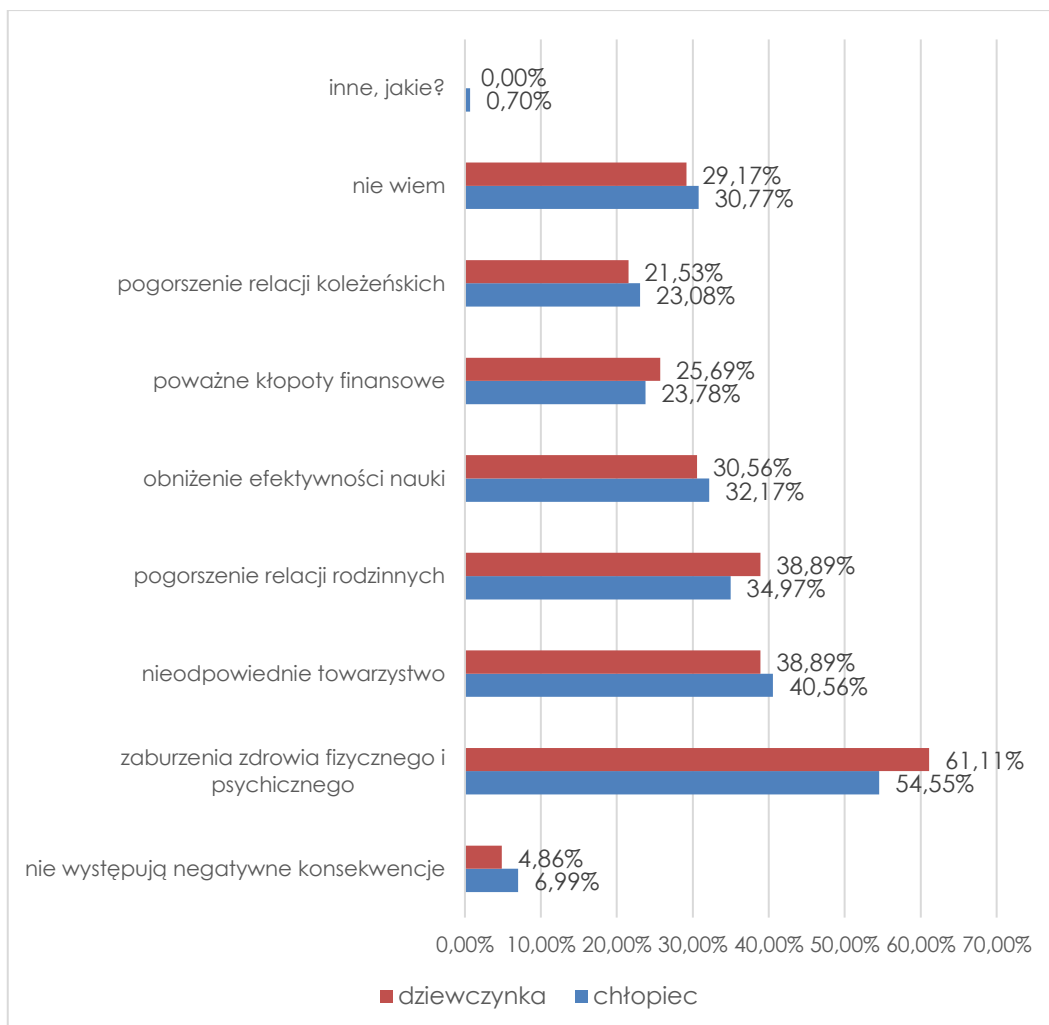
Wykres 71 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Ankietowani wymieniali również, z jakich powodów w ich opinii młodzi mieszkańcy sięgają po alkohol, tytoń, dopalacze i narkotyki. Najczęściej wymieniali: z ciekawości (60,84% chłopców, 59,72% dziewczynek) czy też chęć zaimponowania innym (49,65% chłopców, 47,22% dziewczynek). Dodatkowo w odpowiedzi „inne, jakie?” (9,09% chłopców, 13,89% dziewczynek), uczniowie wymieniali: „ktoś mówi im, że jak nie wezmą to są tchórze”, „stres”, „problemy rodzinne”, „trudne chwile”, „depresja”, „popisywanie się przed innymi”, a także „chęć odciąć się od świata”.

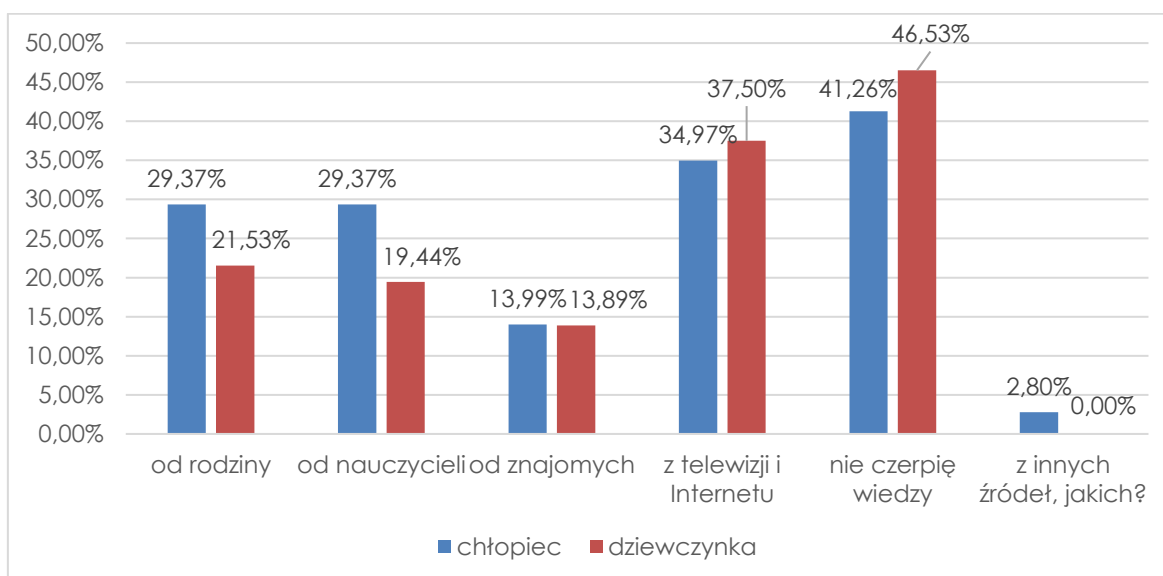
Wykres 72 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze, tytoń? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Respondenci wymieniali, jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Młodzi ankietowani najczęściej wskazywali: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (54,55% chłopców, 61,11% dziewczynek), nieodpowiednie towarzystwo (40,56% chłopców, 38,89% dziewczynek), czy też pogorszenie relacji rodzinnych (34,97% chłopców, 38,89% dziewczynek).

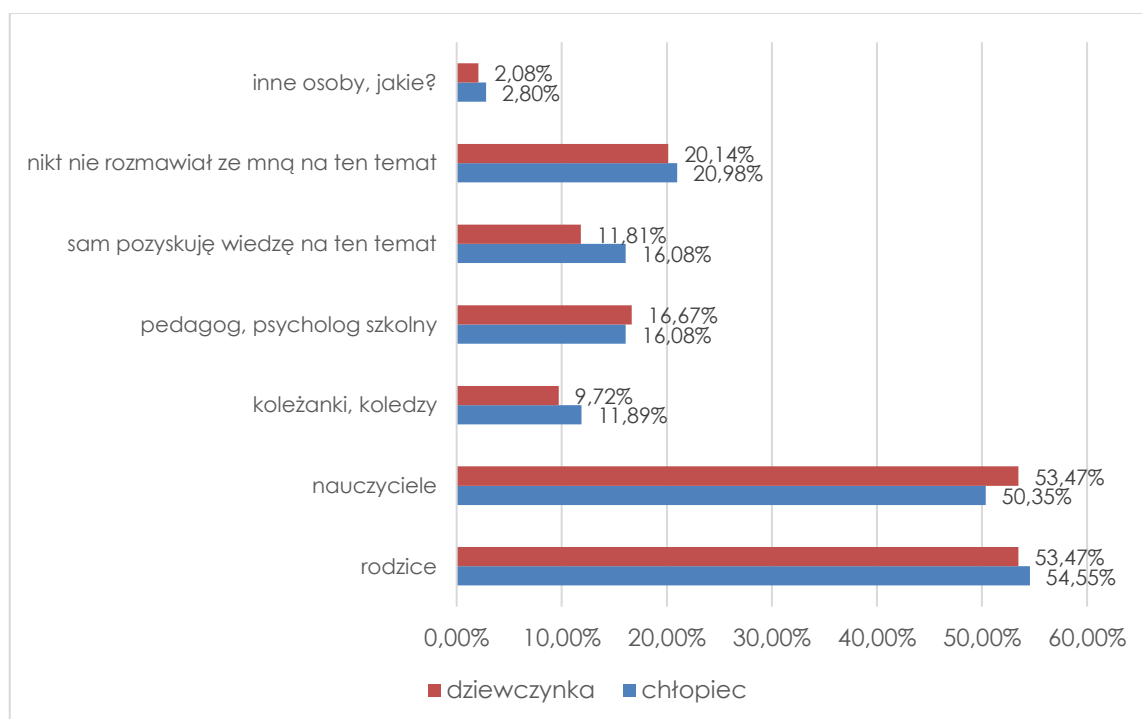
Wykres 73 Jak według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania środków psychoaktywnych, tytoniu, czy też alkoholu. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 34,97% chłopców oraz 37,50% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 41,26% chłopców i 46,53% dziewczynek, nie czerpie żadnych informacji w tej kwestii, może to oznaczać, że młodzi mieszkańcy nie są zainteresowani tym tematem. W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?” (2,80% chłopców) młodzi mieszkańcy napisali: „czasem na Internecie”, „z wiadomości”.

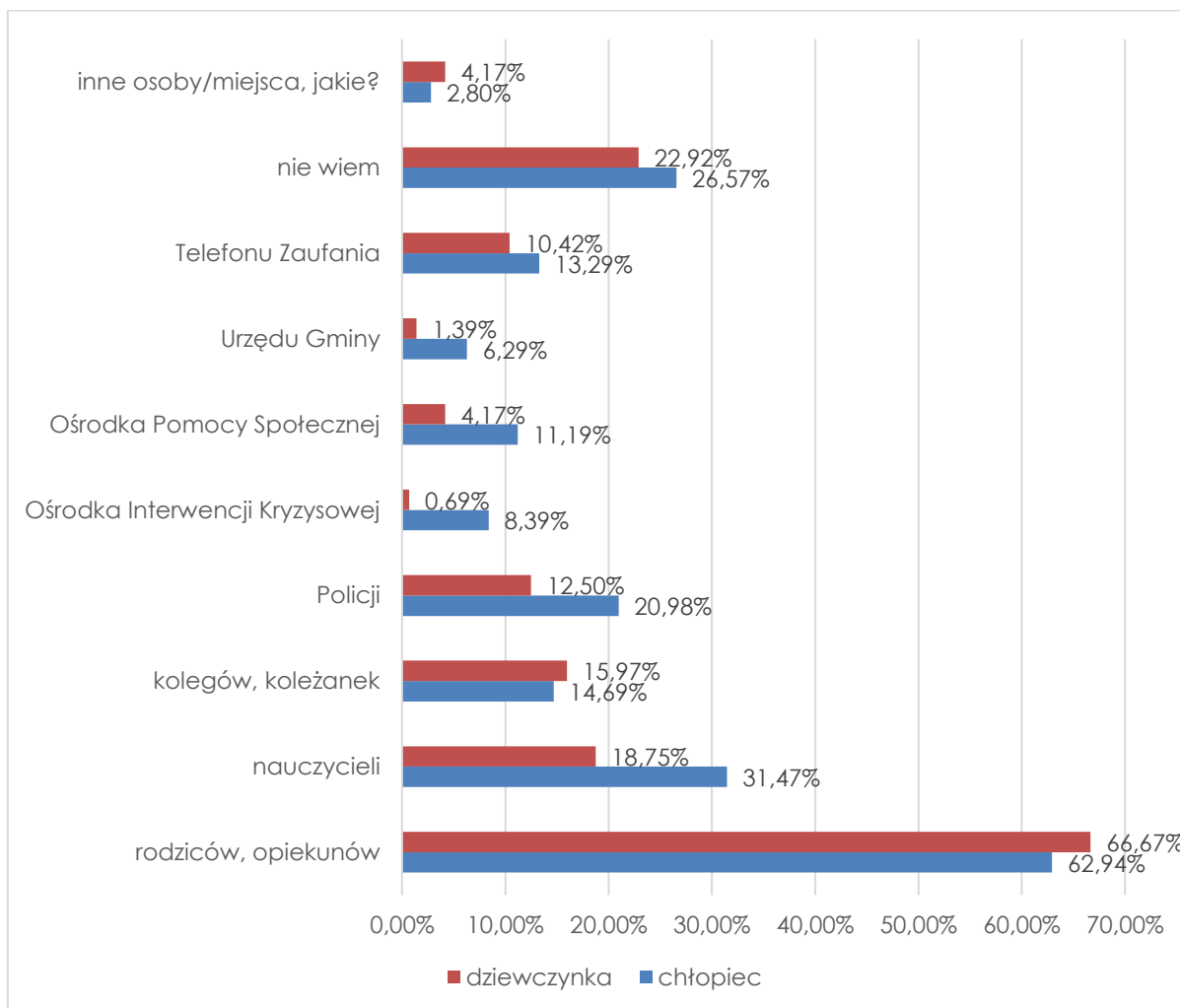
Wykres 74 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Zdaniem uczniów to rodzice (54,55% chłopców, 53,47% dziewczynek) oraz nauczyciele (50,35% chłopców, 53,47% dziewczynek) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali m.in. na: pedagoga, psychologa szkolnego (16,08% chłopców, 16,67% dziewczynek) lub koleżanki i kolegów (11,89% chłopców, 9,72% dziewczynek). Niepokojący jest fakt, że 16,08% uczniów i 11,81% dziewczynek samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz 20,98% chłopców i 20,14% dziewczynek uważa, że nikt z nimi w tej kwestii nie rozmawiał. W odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (2,80% chłopców, 2,08% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazywali na: „siostra i kuzynka” i „rodzeństwo”.

Wykres 75 Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków, takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?

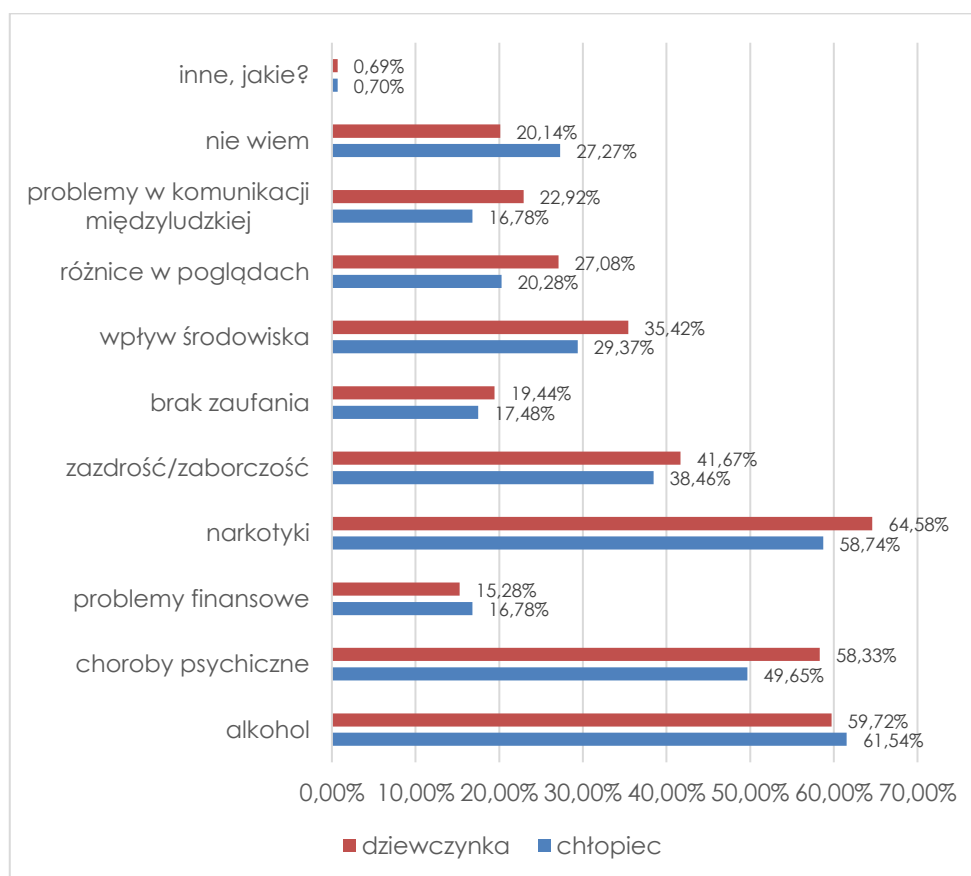
Kolejno, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, tytoniu, czy alkoholu do ich rodziców i opiekunów (62,94% chłopców, 66,67% dziewczynek), zadzwoniliby na Telefon Zaufania (13,29% chłopców, 10,42% dziewczynek), czy też zwróciliby się do nauczycieli (31,47% chłopców, 18,75% dziewczynek). W odpowiedzi „inne osoby/miejsca, jakie?” (2,80% chłopców, 4,17% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazywali na: „rodzeństwo”, „do nikogo”, „psycholog”, „psychiatra”, a także „kuzynka”.

Wykres 76 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

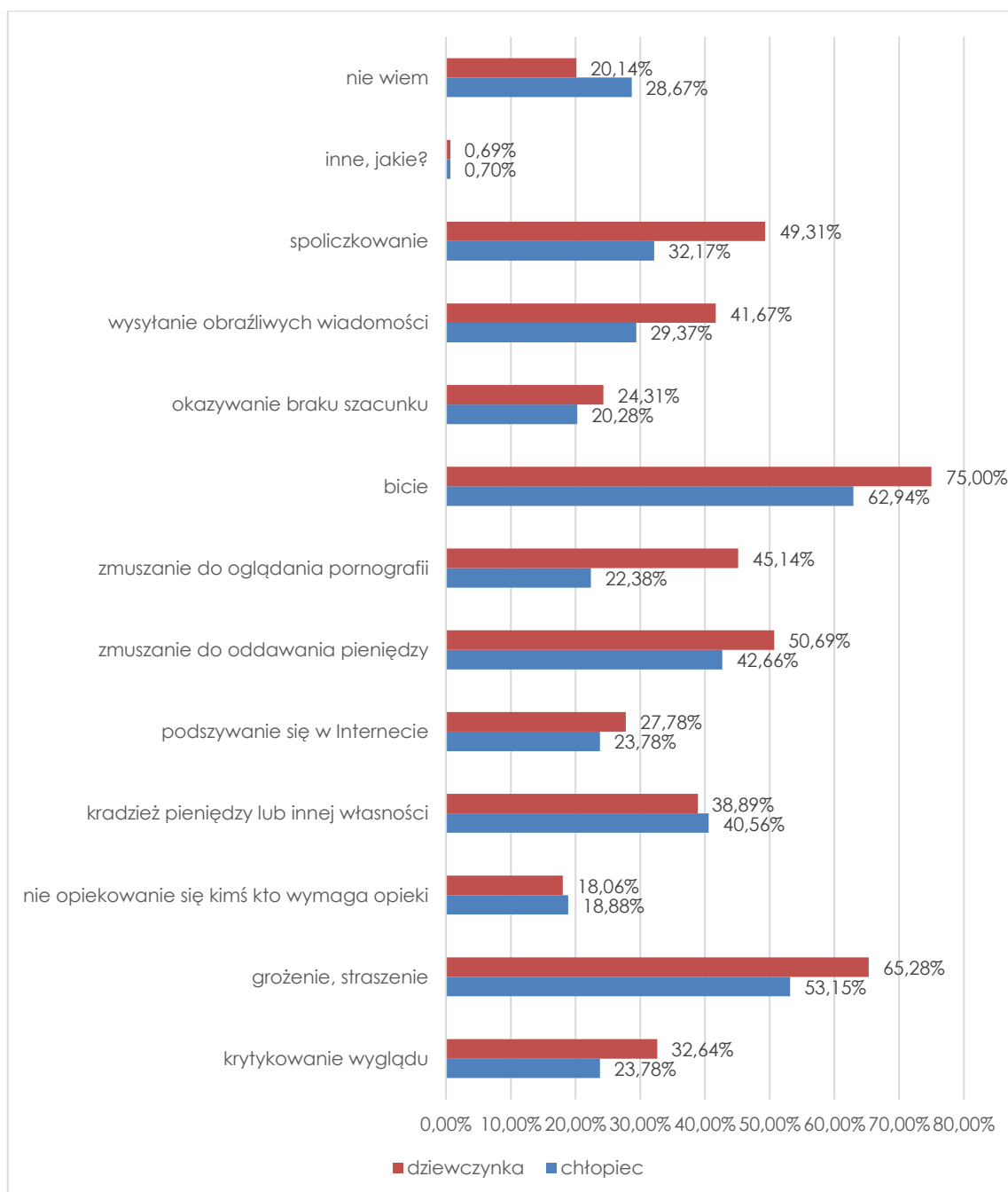
4.4 Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Przemoc – jest to kolejny problem, który został poruszony w badaniu wśród młodych mieszkańców. O samej przemocy jesteśmy w stanie mówić, gdy zostaną spełnione pewne warunki takie jak: gdy jest to intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych. Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem mogą prowokować agresję oraz przemoc wśród młodzieży. Uczniowie uważają, że przemoc prowokuje głównie: nadużywanie alkoholu (61,54% chłopców, 59,72% dziewczynek) i narkotyków (58,74% chłopców, 64,58% dziewczynek), choroby psychiczne (49,65% chłopców, 58,33% dziewczynek), ale także zaborczość (38,46% chłopców, 41,67% dziewczynek), czy też wpływ środowiska (29,37% chłopców, 35,42% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (0,70% chłopców, 0,69% dziewczynek), uczniowie napisali: „nie jesteśmy w stanie panować na chorobą psychiczną kiedy nie otrzymamy odpowiedniej pomocy”.

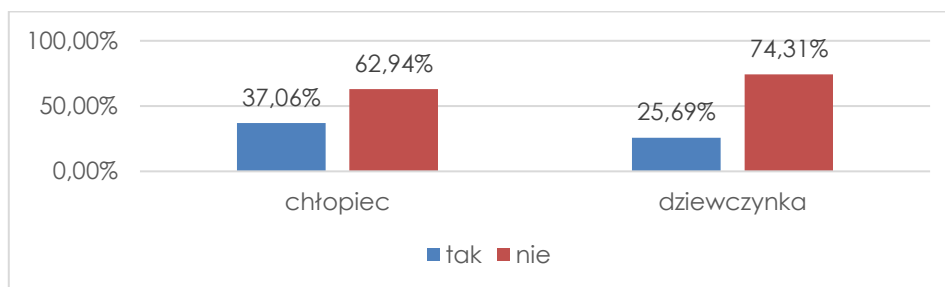
Wykres 77 Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

Ankietowanych poproszono również o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem mogą być aktem przemocy. Najczęściej było to: bicie (62,94% chłopców, 75,00% dziewczynek), groźenie i straszenie (53,15% chłopców, 65,28% dziewczynek) czy też zmuszanie do oddawania pieniędzy (42,66% chłopców, 50,69% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (28,67% chłopców, 20,14% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazywali na: „przemoc szkolna”.

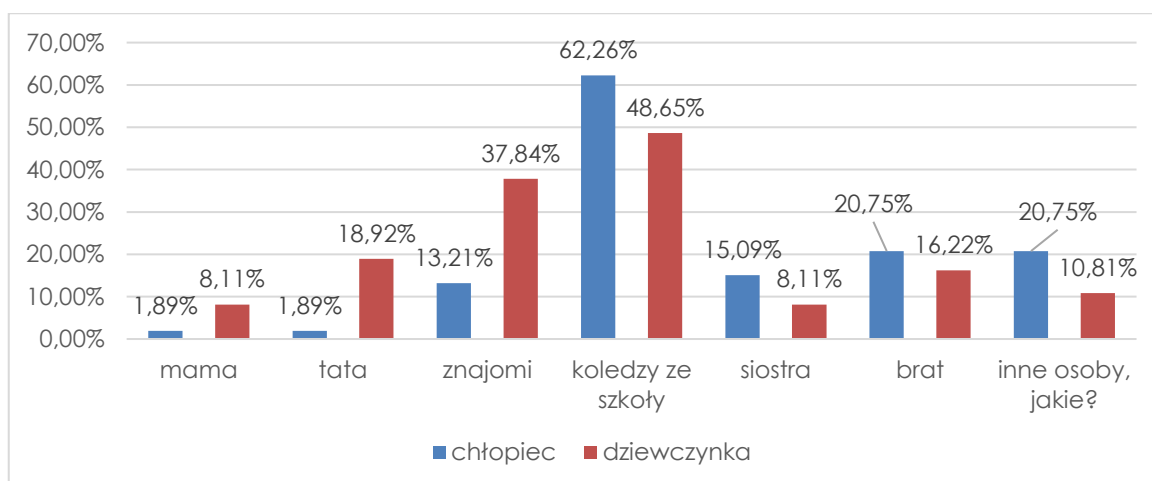
Wykres 78 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

37,06% chłopców oraz 25,69% dziewczynek przyznało, iż doświadczyło kiedykolwiek przemocy¹⁶.

Wykres 79 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

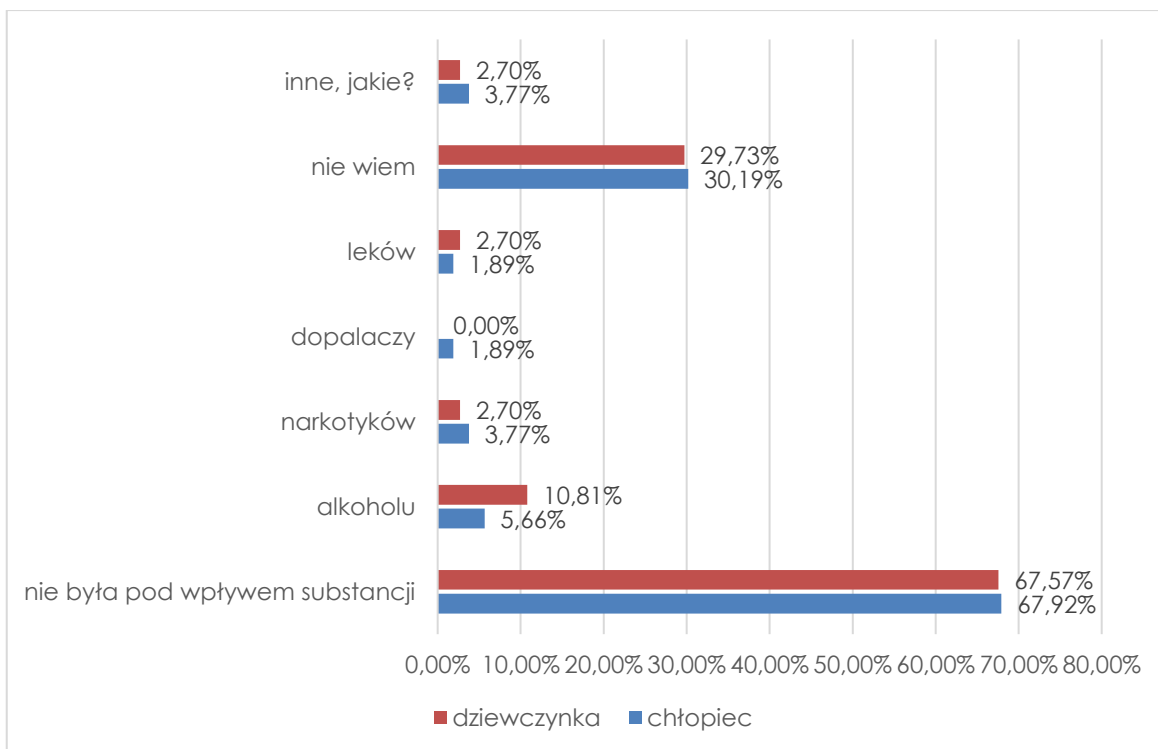
Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec uczniów płci męskiej, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (62,26%) oraz brat (20,75%). Dziewczynki również przyznały, że najczęściej doznawały przemocy od szkolnych kolegów (48,65%), a także znajomych (37,84%). Młodzi mieszkańcy w odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (20,75% chłopców, 10,81% dziewczynek) wymienili: „osoby z innych miejscowości”, „pijak”, „młodszy brat”, „kuzyn”.

Wykres 80 Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

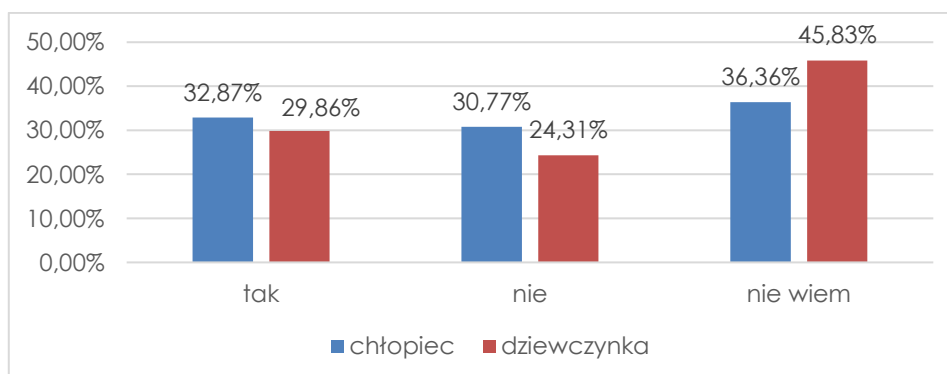
¹⁶ 37 dziewczynek, 53 chłopców.

Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc, była pod wpływem jakiegokolwiek substancji psychoaktywnej. Uczniowie (67,92%) oraz uczennice (67,57%) twierdzą w większości, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc nie były pod wpływem żadnej substancji oraz, że nie mają takich informacji (30,19% chłopców, 29,73% dziewczynek).

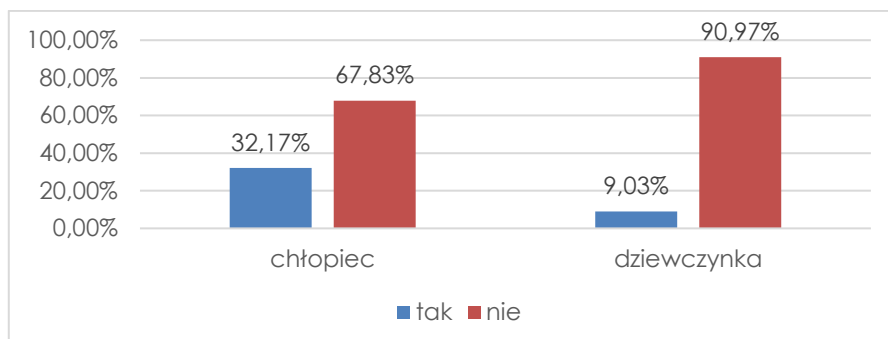
Wykres 81 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

Młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 30,77% chłopców oraz 24,31% dziewcząt uważa, że takie sytuacje się nie zdarzają. 36,36% uczniów oraz 45,83% uczennic nie ma zdania na ten temat. Natomiast 32,87% chłopców oraz 29,86% dziewczynek uważa, że sytuacje przemocowe pomiędzy uczniami się zdarzają.

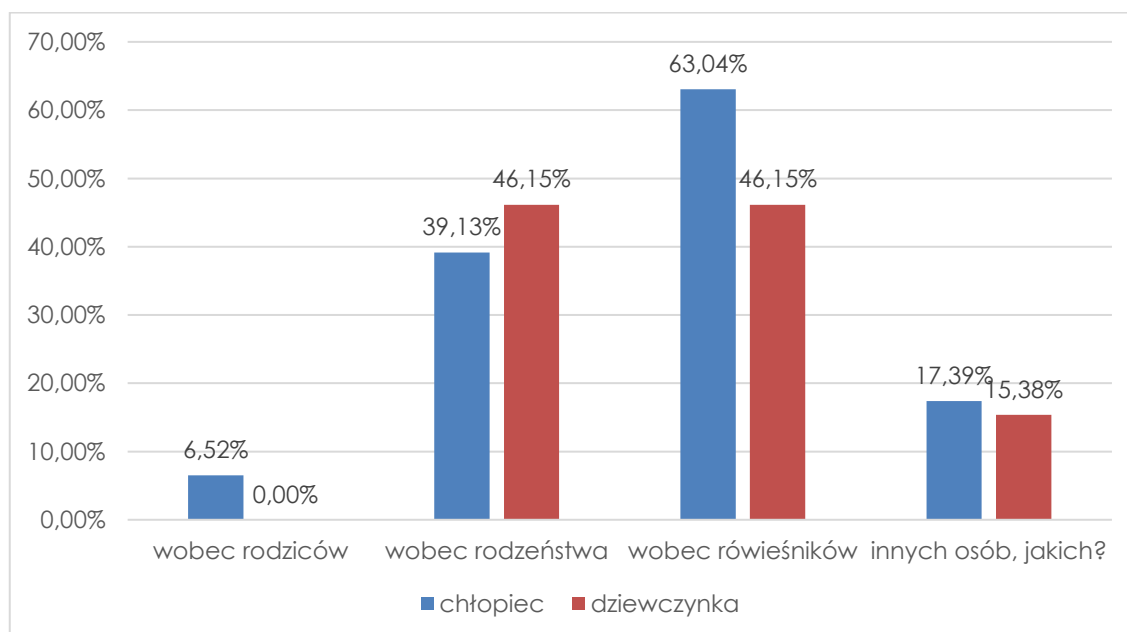
Wykres 82 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie się do tego czy zdarzyło się im stosować przemoc wobec innych osób. 32,17% chłopców oraz 9,03% dziewczynek przyznało, że zdarzały się sytuacje, gdzie stosowali oni przemoc wobec innych¹⁷. Pozostałe 67,83% chłopców oraz 90,97% dziewczynek twierdzi, że nigdy nie zastosowało przemocy wobec innych.

Wykres 83 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

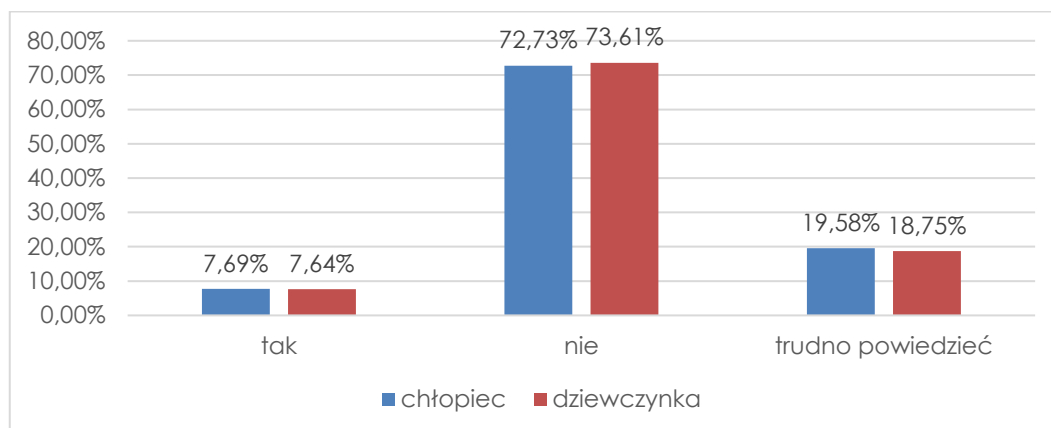
Uczniowie, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie dotyczące tego, że stosowali przemoc wobec innych, odpowiadali również wobec kogo ją stosowali. Uczniowie (63,04%) oraz uczennice (46,15%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników. Chłopcy i dziewczynki wymieniali również rodzeństwo (39,13% chłopców, 46,15% dziewczynek) oraz rodziców (6,52% chłopców). W odpowiedzi „innych osób, jakich?” (17,39% chłopców, 15,38% dziewczynek) młodzi ankietowani napisali: „kolegów ale to czasami i to raczej lekko w celach humorystycznych”, a także „koledzy z klasy”.

Wykres 84 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

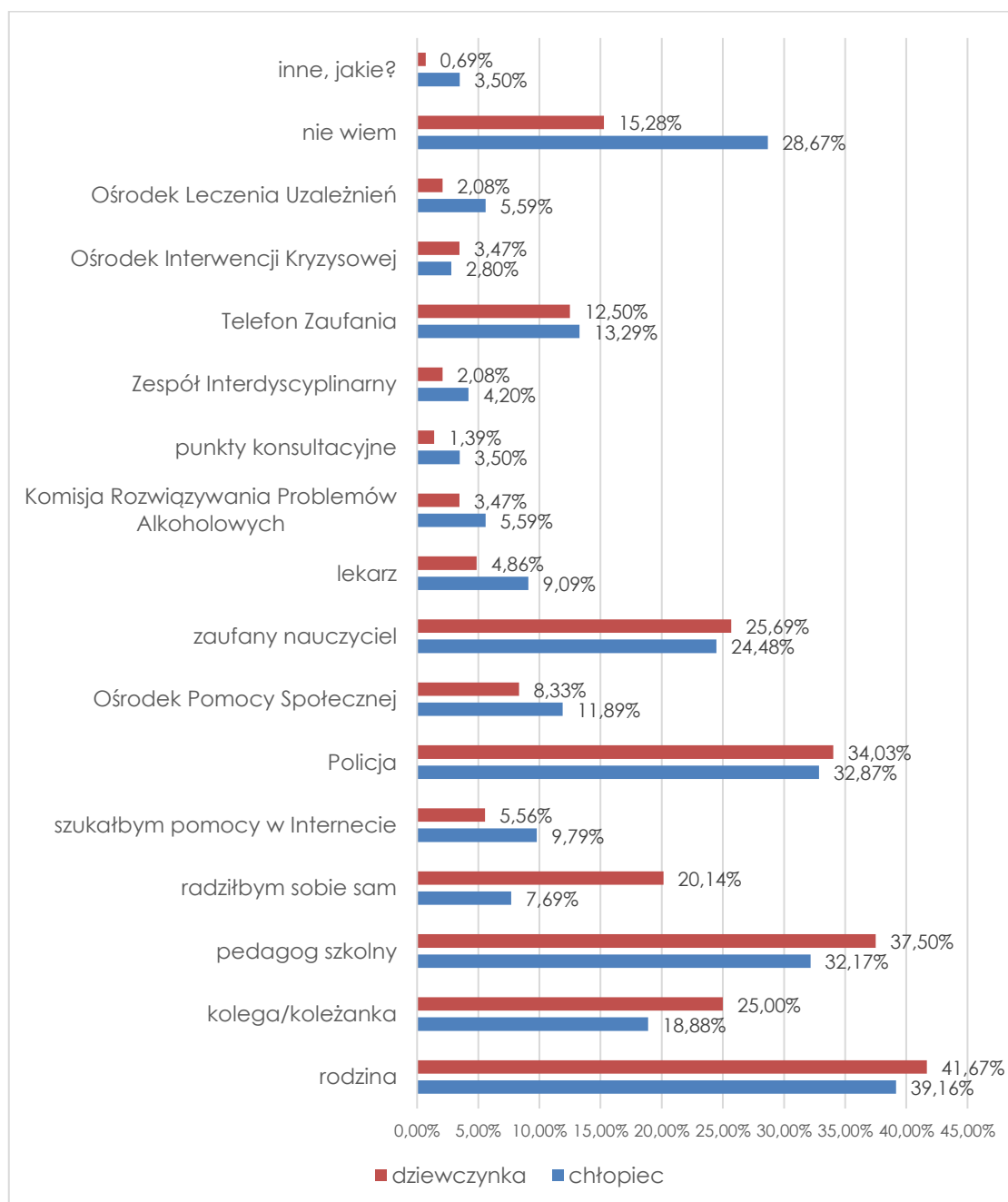
¹⁷ 13 dziewczynek oraz 46 chłopców.

7,69% chłopców oraz 7,64% uczennic zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu. Pozostałe 72,73% chłopców i 73,61% dziewczynek nie zna takich osób.

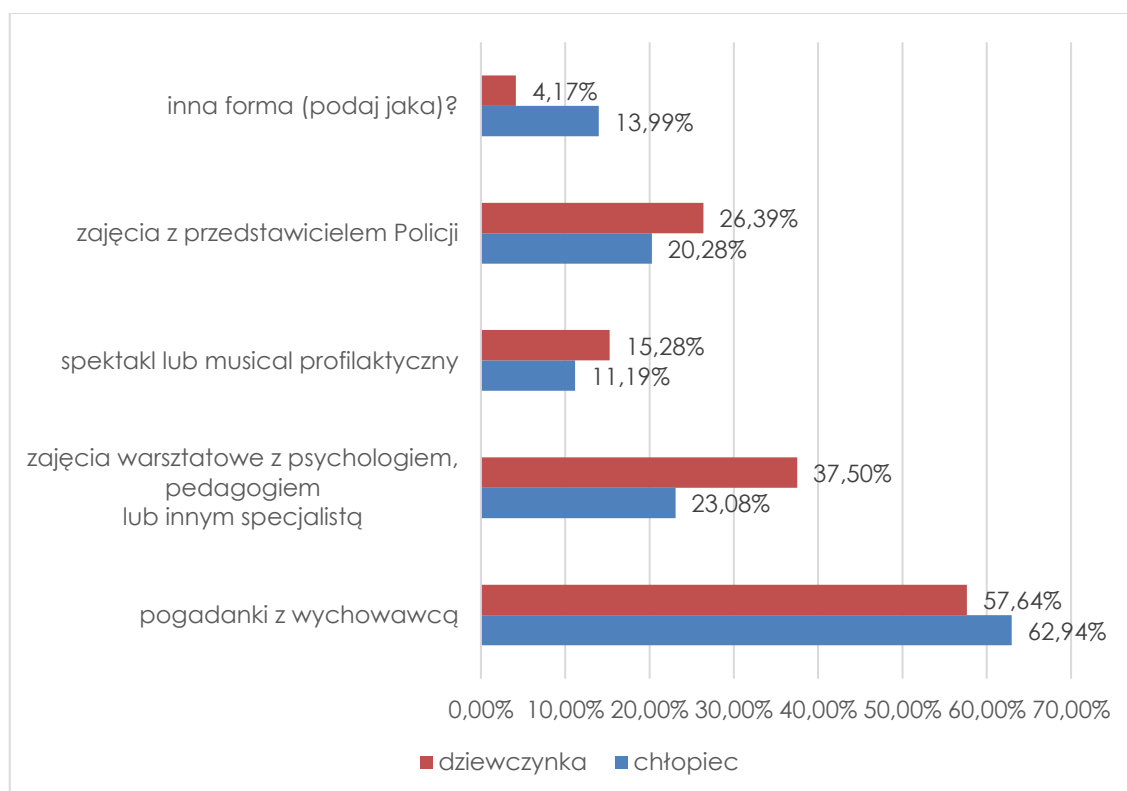
Wykres 85 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie do kogo zgłosiliby się o pomoc, gdyby doświadczali przemocy. Najczęściej ankietowani wskazywali, że zgłosiliby się do: rodziny (39,16% chłopców, 41,67% dziewczynek), do pedagoga szkolnego (32,17% chłopców, 37,50% dziewczynek), czy też zaufanego nauczyciela (24,48% chłopców, 25,69% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (3,50% chłopców, 0,69% dziewczynek), młodzi mieszkańcy napisali: „Nikogo z takimi problemami należy radzić sobie samemu”, „nikt”, a także „babcia, dziadek i ciocia”.

Wykres 86 Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w przypadku, gdybyś był/a ofiarą przemocy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ostatnie w niniejszym rozdziale pytanie zadane uczniom gminy dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (62,94%), zajęcia z pedagogiem, psychologiem lub innym specjalistą (23,08%), zajęcia z przedstawicielem Policji (20,28%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (11,19%). Dziewczynki również najczęściej wybierały pogadanki z wychowawcą (57,64%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (37,50%), spektakle lub musicale profilaktyczne (15,28%) oraz zajęcia z przedstawicielem Policji (26,39%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (13,99% chłopców, 4,17% dziewczynek), młodzi mieszkańcy nie wymienili nic konkretnego.

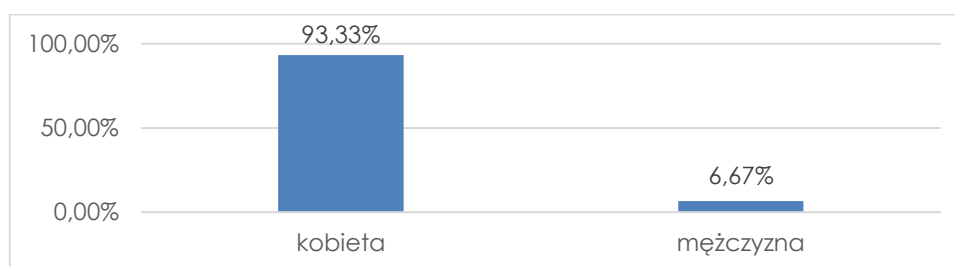
Wykres 87 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW NA TERENIE GMINY IŁAWA

5.1 Struktura badanej grupy

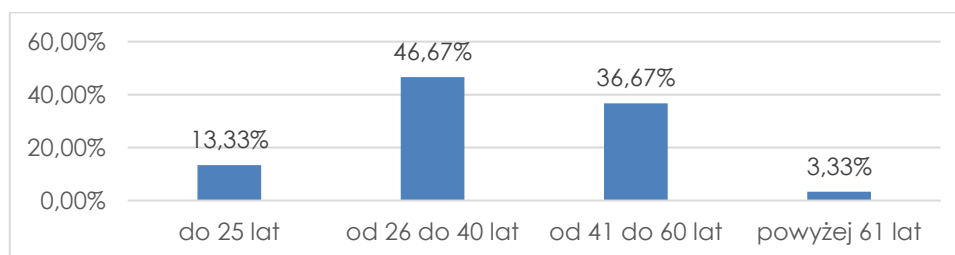
W celu dokładniejszego zdiagnozowania problemu alkoholowego przeprowadzone zostało również badanie sprzedawców pracujących w punktach sprzedaży alkoholu. Ich wiedza jest niezwykle cenna ze względu na fakt, iż na co dzień spotykają się z osobami kupującymi napoje alkoholowe, w związku z tym są w stanie nie tylko ocenić skalę problemu alkoholowego w Gminie Iława, ale również scharakteryzować grupę zagrożoną najbardziej problemem uzależnień alkoholowych. Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 17 pytań jednokrotnego wyboru.

Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych. W badaniu wzięło udział łącznie 30 sprzedawców napojów alkoholowych. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi było to 93,33% kobiet oraz 6,67% mężczyzn.

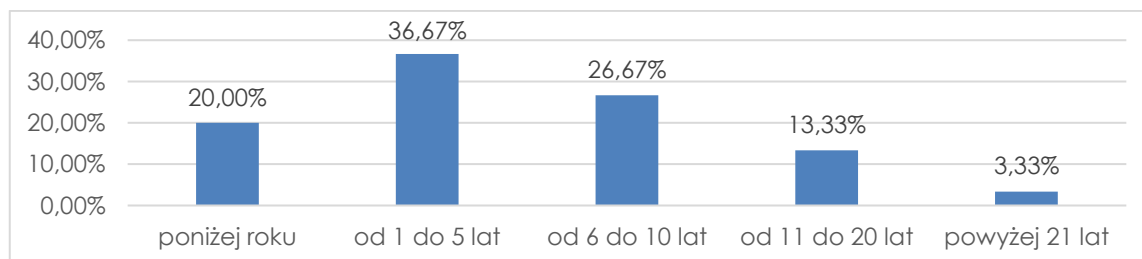
Wykres 88 Płeć.

Osoby ankietowane znajdowały się w przedziale wiekowym: od 26 do 40 lat (46,67%), od 41 do 60 lat (36,67%), a także do 25 roku życia (13,33%) i powyżej 61 lat (3,33%).

Wykres 89 Pana/i wiek mieści się w przedziale.

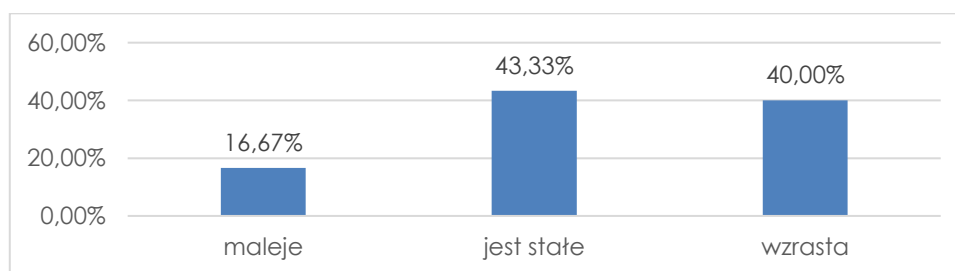
Staż pracy badanych sprzedawców rozkłada się następująco: 36,67% respondentów pracuje w zawodzie od roku do 5 lat, 26,67% ankietowanych pracuje w sklepie od 6 do 10 lat, 20,00% poniżej roku, a kolejne 13,30% od 11 do 20 lat. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby posiadające staż pracy powyżej 21 lat – 11,76%.

Wykres 90 Od ilu lat pracuje Pan/i w punkcie, gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu.

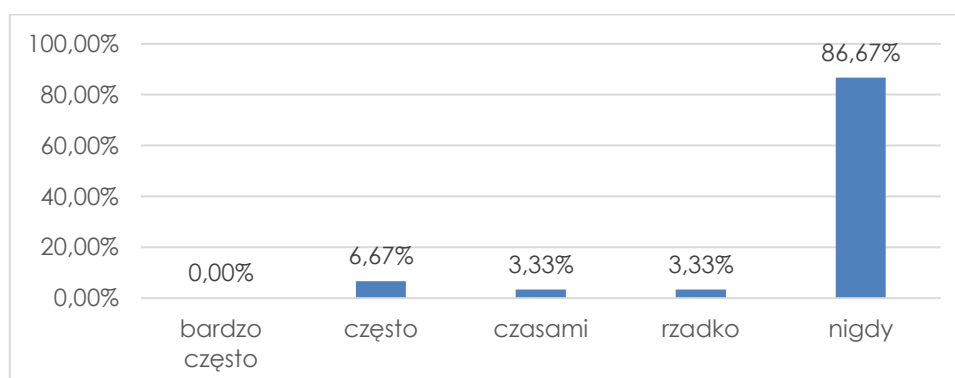
5.2 Problem uzależnień w Gminie Iława z perspektywy sprzedawców alkoholu

43,33% ankietowanych uważa, że spożycie alkoholu na terenie gminy jest stałe, 16,67% uważa, że maleje, a 40,00% osób twierdzi, iż wzrasta.

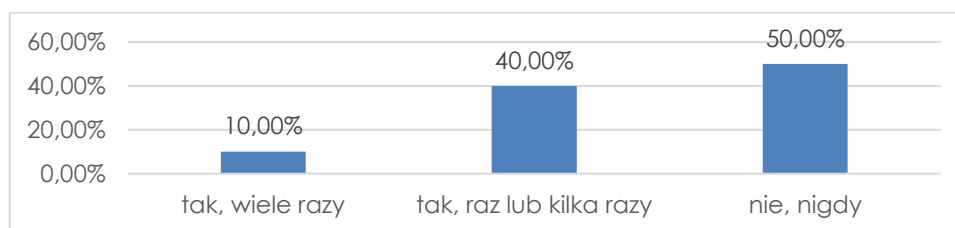
Wykres 91 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie.

Według 86,67% sprzedawców, alkohol w Gminie Iława nie jest sprzedawany osobom niepełnoletnim. Jednak 6,67% uważa, że takie sytuacje zdarzają czasami oraz po 3,33% osób wskazuje na „czasami”, a także „rzadko”.

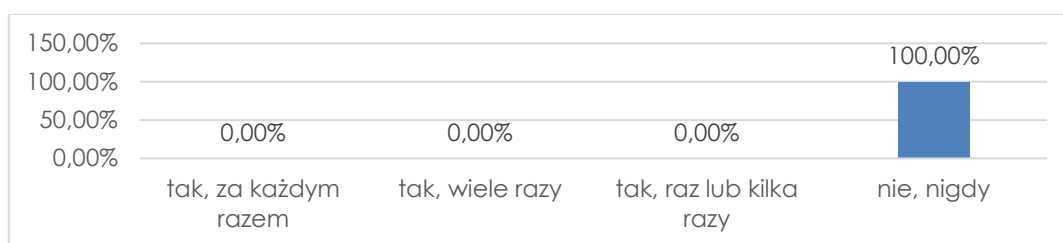
Wykres 92 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

Następnie, 50,00% osobom ankietowanym nigdy nie zdarzyło się, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsłużanym przez nich punkcie. 40,00% badanych sprzedawców twierdzi, że taka sytuacja zdarzyła się wiele razy (10,00%).

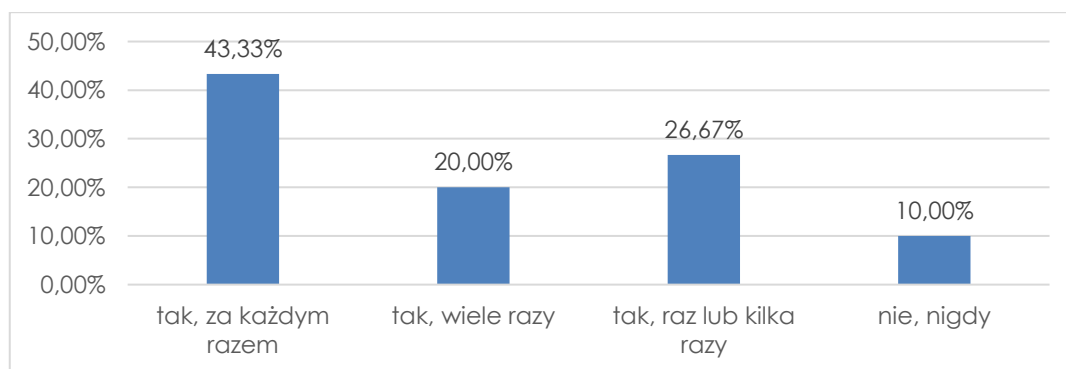
Wykres 93 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsłużanym przez Pana/ią punkcie?

Co istotne 100,00% sprzedawców zgodnie przyznało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie niepełnoletniej na terenie Gminy Iława.

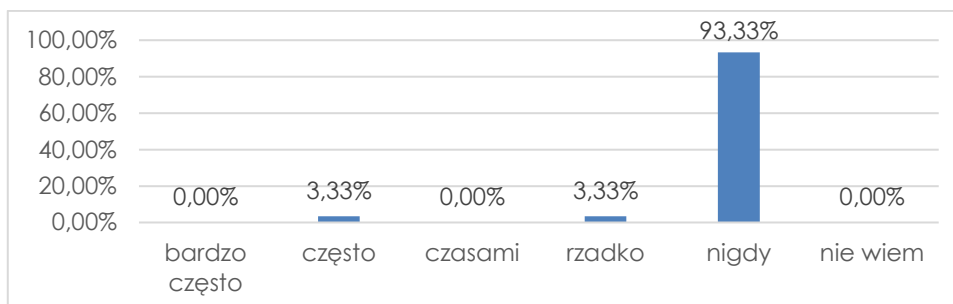
Wykres 94 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

43,33% osób ankietowanych stwierdziło, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni. 20,00% badanych sprzedawców przyznaje, że wiele razy pytało o dowód osobisty, a 26,67% wybrało odpowiedź „tak, raz lub kilka razy” oraz 10,00% - „nie, nigdy”.

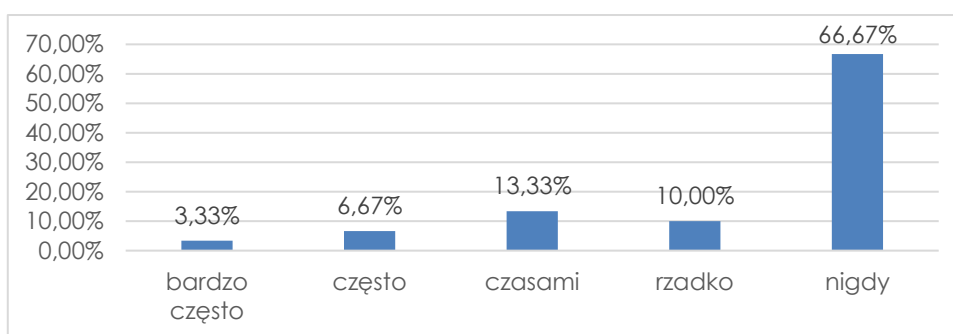
Wykres 95 Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

3,33% sprzedawców przyznaje, że w ich opinii rzadko zdarzają się sytuacje, gdzie zostaje złamane prawo o zakazie jazdy samochodem po wypiciu alkoholu lub takie sytuacje nigdy nie mają miejsca na terenie Gminy Iława (93,33%). Jednak badani wskazywali również na odpowiedź „często” (3,33%).

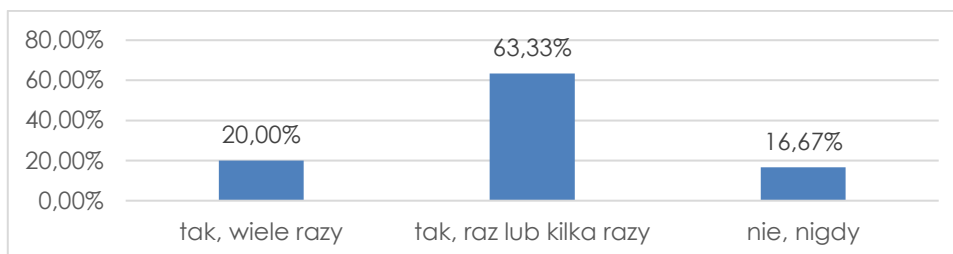
Wykres 96 Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

Sprzedawcy oceniali również, czy zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Gminie Iława. W opinii 66,67% ankietowanych alkohol nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie gminy, a 10,00% wybrało odpowiedź „rzadko”. Pozostali badani twierdzą, że takie sytuacje zdarzają się czasami (13,33%), często (6,67%), a także bardzo często (3,33%).

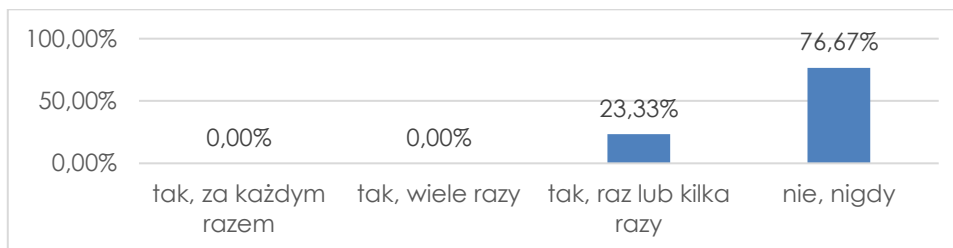
Wykres 97 Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 63,33% osób przyznało, że raz lub kilka razy zdarzały się sytuacje, gdzie osoba nietrzeźwa chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Następnie 16,67% badanych osób nigdy nie spotkało się z taką sytuacją, a pozostałe 20,00% ankietowanych twierdzi, że wiele razy ktoś nietrzeźwy chciał zakupić alkohol w punkcie, w którym pracują.

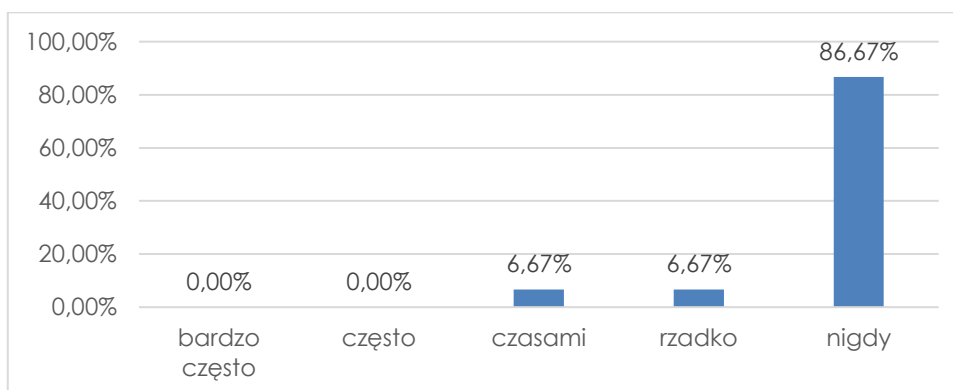
Wykres 98 Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/iq punkcie?

76,67% respondentów twierdzi, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nietrzeźwej, a 23,33% badanych sprzedawców odpowiedziało, iż taka sytuacja zdarzyła się raz lub kilka razy.

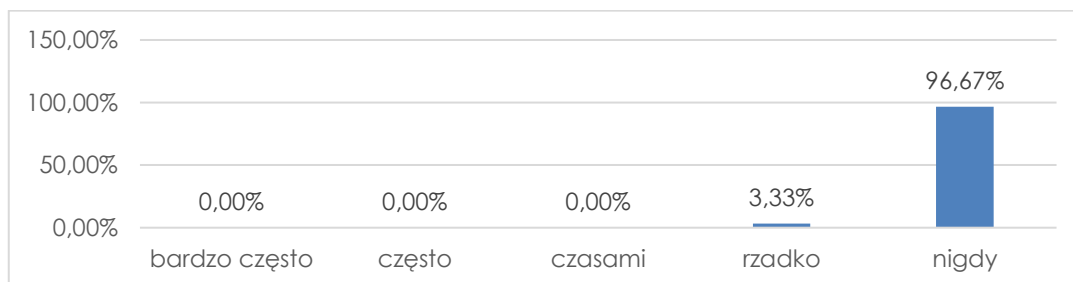
Wykres 99 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Na pytanie jak często zdarzają się sytuacje, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży, łącznie 93,34% osób odpowiedziało, że nigdy takie sytuacje się nie zdarzają (86,67%) lub zdarzają się rzadko (6,67%). Pozostali badani wybrali odpowiedzi „czasami” (6,67%).

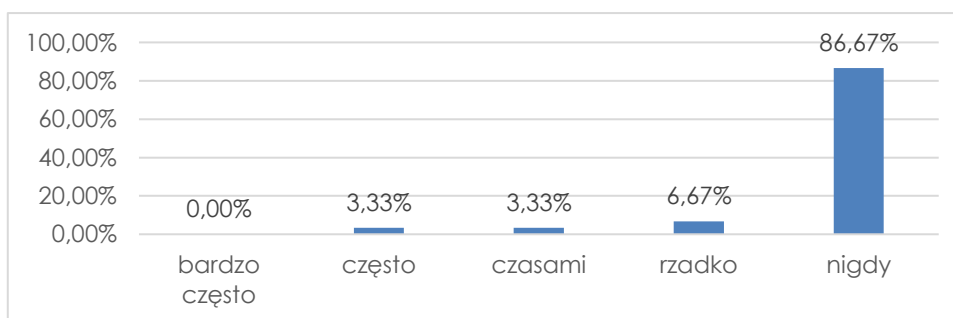
Wykres 100 Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i miejscowości?

Dodatkowo 96,67% respondentów przyznało, że nigdy nie zdarzyło im się wzywać policji z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży lub w jego pobliżu, a 3,33% osób twierdzi, iż takie sytuacje zdarzają się rzadko.

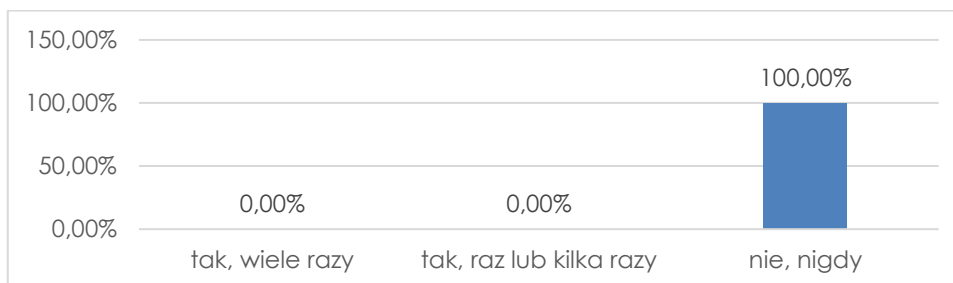
Wykres 101 Jak często zdarza się Panu/i wzywać Policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Następnie ankietowani zostali zapytani o sprzedaż papierosów osobom niepełnoletnim na terenie gminy. 86,67% respondentów przyznało, że w ich opinii takie sytuacje nie mają miejsca, a kolejne 6,67% uważa, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, czasami lub często (po 3,33%).

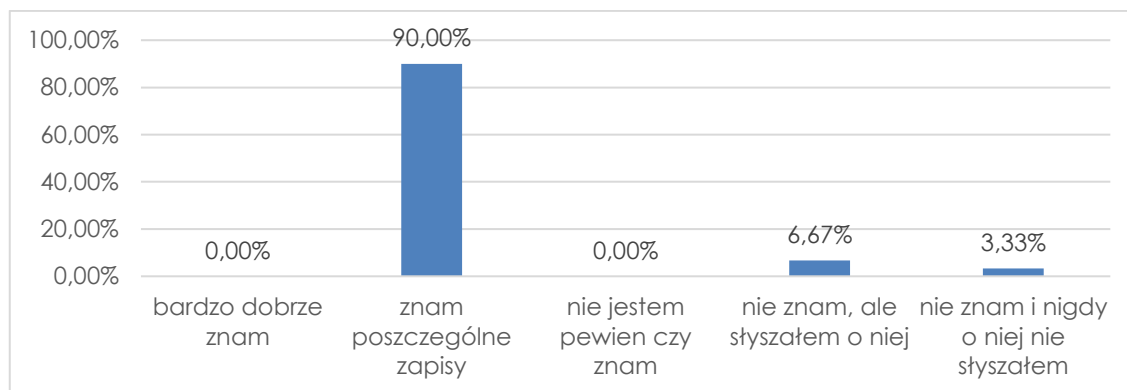
Wykres 102 Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i i gminie?

Kolejno 100,00% ankietowanych przyznało również, że nigdy nie zdarzyło im się sprzedać osobom niepełnoletnim papierosów w punkcie, w którym pracują.

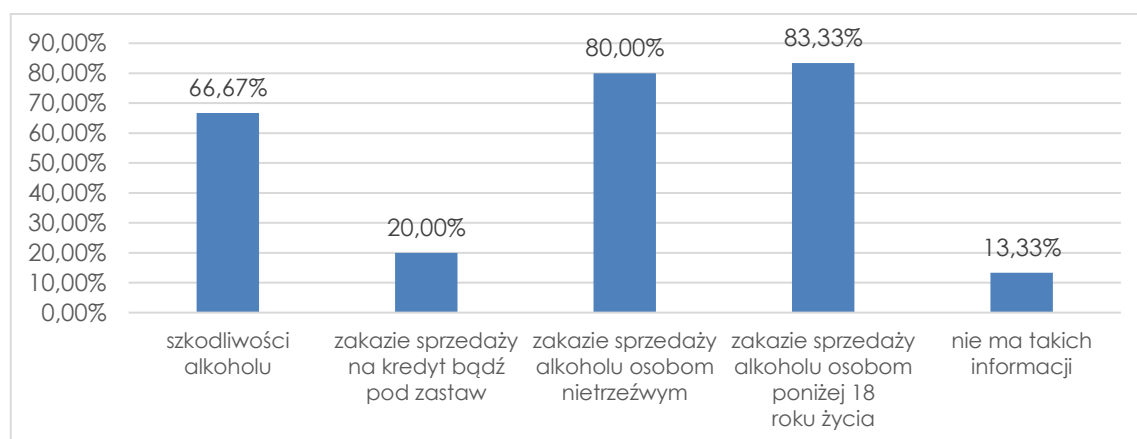
Wykres 103 Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

Następnie sprzedawcy zostali poproszeni o przyznanie, czy znają ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. 90,00% osób zna poszczególne zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Kolejne 6,67% ankietowanych nie zna ustawy, ale słyszało o niej, a 3,33% osób nie zna ustawy i nigdy o niej nie słyszało.

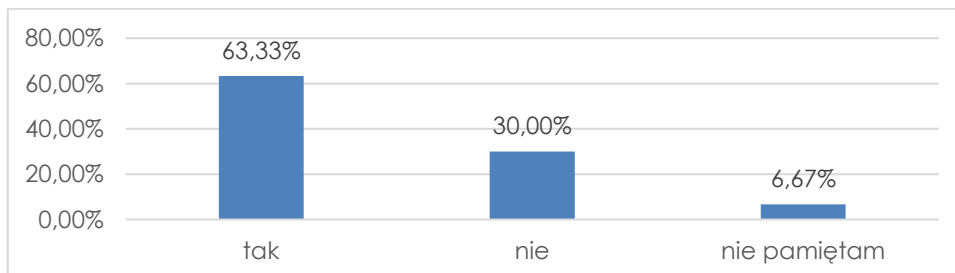
Wykres 104 Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 poz. 1199).

W nawiązaniu do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, akt prawny zobowiązuje do umieszczania, w widocznych punktach sklepów, informacji na temat szkodliwości alkoholu oraz obligatoryjnie o zakazie sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia, sprzedaży na kredyt lub pod zastaw oraz zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Badanie ankietowe pokazało, że nie we wszystkich sklepach widnieją takie wiadomości. Umieszczenie informacji o szkodliwości alkoholu wskazało 66,67% osób, o zakazie sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym zadeklarowało 80,00% osób, informację o zakazie sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia – 83,33% osób, natomiast informację o zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw – 20,00% osób badanych.

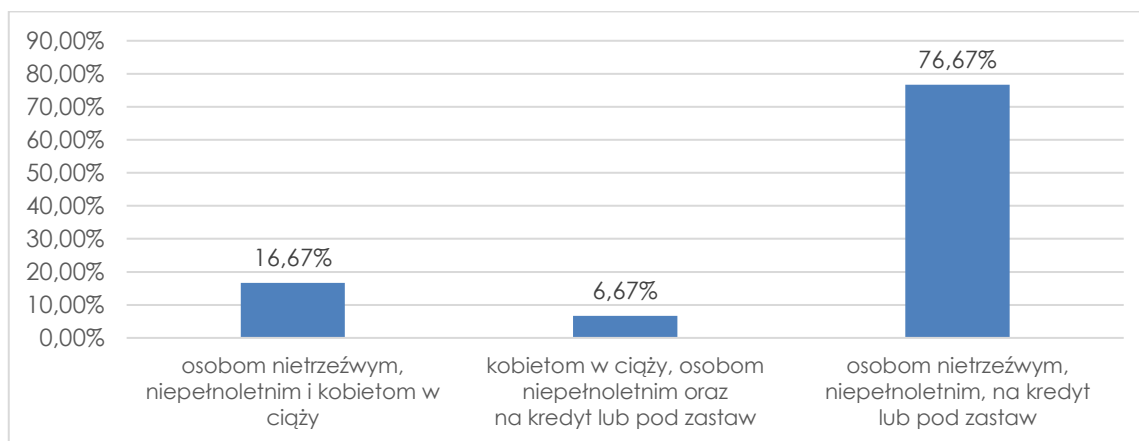
Wykres 105 Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat. (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ponadto sprzedawcy przyznali w 29,41%, że nie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży. Natomiast 35,29% osób ankietowanych twierdzi, że brało udział w szkoleniach dotyczących odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Jednak 35,29% nie pamięta takiej sytuacji.

Wykres 106 Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Na koniec respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do pewnych stwierdzeń dotyczących ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz tego komu zabrania się sprzedaży alkoholu. 76,67% osób odpowiedziało poprawnie na pytanie, odpowiadając: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim, na kredyt lub pod zastaw”. Natomiast pozostali respondenci odpowiedzieli błędnie, wybierając odpowiedź: „osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim i kobietom w ciąży” (16,67%) oraz „kobietom w ciąży, osobom niepełnoletnim oraz na kredyt i pod zastaw” (6,67%).

Wykres 107 Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminy Iława w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, sprzedawców alkoholu oraz dzieci i młodzieży szkolnej. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- zapoznanie się z problemami dorosłych mieszkańców Gminy Iława w tym problemu przemocy,
- ujawnienie problemów z jakimi spotykają się na co dzień młodzi mieszkańcy – uczniowie siedmiu szkół podstawowych z terenu Gminy Iława,
- rozpoznanie czy sprzedawcy alkoholu, którzy pracują na terenie Gminy Iława mają odpowiednią wiedzę dotyczącą odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu,
- sprawdzenie wśród wszystkich osób przebadanych jaka według nich jest dostępność narkotyków, dopalaczy oraz czy osoby nieletnie mogą mieć dostęp do alkoholu i papierosów.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Iława wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Informacje zawarte w dokumencie diagnozy mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców, uczniów szkoły podstawowej oraz sprzedawców napojów alkoholowych. W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców Gminy Iława, które powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ¹⁸ podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego

¹⁸ World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych, by zapobiec i zredukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników ryzyka oraz czynnik chroniących¹⁹:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych²⁰. Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców gminy, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie

¹⁹ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Canberra.

²⁰ Słownik terminów według PARPA, źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 30.10.2021).

wzmacniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty, także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych. Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów szkół przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- ✓ pozytywne nastawienie do nauczycieli,
- ✓ udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
- ✓ aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,
- ✓ dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Iława. Powinien zawierać działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Gminy Iława.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród **mieszkańców** Gminy Iława powinny polegać na:

- ✓ Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.
- ✓ Ankietowani mieszkańcy (łącznie 31,51%) deklarują, że ich **spożywanie alkoholu** w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu.²¹ Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili **test autodiagnozy**, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.

[PARPA - Test Autodiagnozy \(kliknij\)](#)

- ✓ Poleca się również szkolenie pracowników lecznictwa odwykowego, w zakresie doskonalenia zawodowego w tematyce o osobach uzależnionych od alkoholu. Szkolenia powinny odbywać się nie tylko wśród pracowników, lecz również kadra kierownicza powinna mieć wiedzę w zakresie reagowania i interwencji wobec mieszkańców uzależnionych lub stwarzających zagrożenie dla innych.
- ✓ W przypadku **prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu**, w sumie 10,96% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 44,00% badanych, było kiedykolwiek świadkami sytuacji, gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. By uniknąć takich zdarzeń na terenie gminy rekomenduje się, aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które

²¹ Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: Wikipedia).

będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.

- ✓ Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie gminy.
- ✓ Łącznie 5,00% dorosłych respondentów Gminy Iława przyznało, że zażywało kiedykolwiek **narkotyki i substancje psychoaktywne**. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w organizacjach pomocowych dotyczących profilaktyki na temat uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych.
- ✓ Rekomenduje się również szkolenia dla kadr – pracowników socjalnych, nauczycieli, terapeutów w zakresie pracy z osobami zażywającymi narkotyki w sposób okazjonalny lub szkodliwy, a także inwestycje w sprzęt i materiały, które będą podnosić umiejętności terapeutów.
- ✓ Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w **Internecie i telewizji** (75,00%). Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji.
- ✓ Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- ✓ W przypadku **przemocy w rodzinie**, dorośli mieszkańcy przyznają, że zdarza się iż zostają oni osobą doświadczającą przemocy (35,00%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości oraz warto skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”, (RIC - Risk Identification Checklist – Kwestionariusz oceny ryzyka).

[Kwestionariusz oceny ryzyka SafeLives \(kliknij\)](#)

- ✓ Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskiej Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieskalinia.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemocy.
- ✓ Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.
- ✓ Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).
- ✓ Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczenia ich kontroli nad własnym zachowaniem.
- ✓ W przypadku **sprzedawców** rekomenduje się przeprowadzenie szkolenia terenowego wśród sprzedawców Gminy Iława. 30,00% badanych sprzedawców przyznało, że nigdy nie uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.
- ✓ Łącznie 23,33% sprzedawców uważa, że według **Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi**, osobami, którym zabrania się sprzedaży alkoholu są między innymi kobiety w ciąży. Jest to błędna odpowiedź, zatem rekomenduje się nakłanianie sprzedawców do czynnego uczestnictwa w szkoleniach organizowanych przez gminę oraz rekomendowana jest kontrola punktów sprzedaży po zorganizowanym szkoleniu.
- ✓ **23,33% ankietowanych sprzedawców przyznało, że sprzedało raz lub kilka razy alkohol osobie nietrzeźwej.** Rekomenduje się przeprowadzenie badania w postaci tajemniczego klienta w sklepach, w których jest sprzedawany alkohol na terenie gminy, by skontrolować, w których punktach obsługi istnieje taki problem.
- ✓ **Dodatkowo jedynie 43,33% ankietowanych sprzedawców przyznaje, że za każdym razem pytają o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni.** Sprzedawcy powinni robić to za **każdym razem** więc tutaj również kontrola

tajemniczego klienta mogłaby pomóc w określeniu, w którym punkcie sprzedaży występuje powyższy problem oraz, który ze sklepów powinno się częściej kontrolować.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy wśród **młodych mieszkańców (uczniów)** Gminy Iława powinny polegać na:

- ✓ Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytani o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.
- ✓ Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to placówce możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań. Rekomenduje się, aby rodzice również byli szkoleni w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu, czy też narkotyków wśród dzieci i młodzieży. Warto organizować pogadanki w szkołach dla opiekunów, gdzie będzie poruszana tematyka zachowań ryzykowanych wśród uczniów.
- ✓ Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- ✓ Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach.
- ✓ Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- ✓ W Gminie Iława, uczniowie, którzy przyznali, że **spożywali kiedykolwiek alkohol**

przyznali, że, po raz pierwszy spróbowali go we wczesnym wieku 8-10 lat (21,88% chłopców, 10,71% dziewczynek). Zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomendowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).

- ✓ Uczniowie szkół oceniają również, że **zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe** (13,29% chłopców, 11,11% dziewczynek). Jest to sygnał dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- ✓ Rekomenduje się zaszczepienie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- ✓ Rekomenduje się obserwację młodzieży, w celu zidentyfikowania problemu **zażywania substancji psychoaktywnych**. Pomimo tego, że do zażywania substancji takich jak narkotyki, czy też dopalacze nie przyznał się żaden z młodych uczniów, poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.

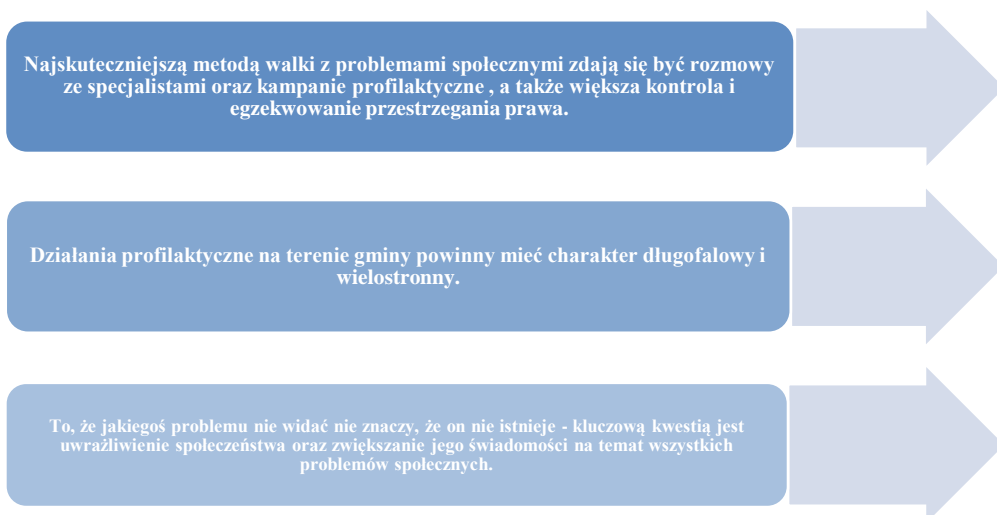
[KBPN - Przykłady objawów odurzenia narkotykowego \(kliknij\)](#)

- ✓ 37,06% chłopców oraz 25,69% dziewczynek, przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek **przemocy** ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy w przypadku, gdy

zostaną ofiarą przemocy.

- ✓ Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich **zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą** (23,08% chłopców, 37,50% dziewczynek). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne, a także jakie konsekwencje niosą za sobą uzależnienia np. od narkotyków i alkoholu. Młodzi respondenci wskazywali również na **pogadanki z wychowawcą** (62,94% chłopców, 57,64% dziewczynek) warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych.
- ✓ Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza **oceny ryzyka występowania przemocy** wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.

[Kwestionariusz oceny ryzyka \(kliknij\)](#)

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki stanowią będą przydatną wskazówką w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie Gminy Iława.